

Υπάρχουν φασίστες στην Ελλάδα; Το πρόβλημα της λαϊκής υποστήριξης στο φασισμό στις συνθήκες της κρίσης

Βαγγέλης Λαγός

Το τελευταίο διάστημα και με αφορμή το προσφυγικό ζήτημα, γίναμε μάρτυρες της οργανωμένης επανάκαμψης του χρυσαυγίτικου λόγου και δράσης στη δημόσια σφαίρα. Ταυτόχρονα, επανεμφανίστηκε στη δημόσια συζήτηση μια προβληματική που είχε υποχωρήσει (έως και εξαφανιστεί) μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και τη σύλληψη και παραπομπή σε δίκη της ηγεσίας της Χρυσής Αυγής. Πρόκειται για την άποψη που εκφράστηκε πάλι πρόσφατα από συμπολιτευόμενο βουλευτή, ο οποίος υποστήριξε σε συνέντευξή του, ότι οι ψηφοφόροι της ΧΑ «δεν έχουν σχέση με το ρατσισμό και τον φασισμό», αλλά είναι «απλοί άνθρωποι» που έχουν «παρασυρθεί» στην υποστήριξη του φασισμού», καθώς «αγωνιούν για να βρουν μία λύση επιβίωσης».[1] Η άποψη αυτή εκφράστηκε εν πολλοίς και από άλλους συμπολιτευόμενους πολιτικούς που προσπάθησαν να εξηγήσουν την κυβερνητική απόπειρα προσέγγισης των ψηφοφόρων της Χρυσής Αυγής μέσω της συμπερίληψής της στην «κολυμβήθρα του Σιλωάμ» που αποκαλείται «εθνικά θέματα», κατά την πρόσφατη κοινή επίσκεψη μελών της κυβέρνησης και βουλευτών της Χρυσής Αυγής στο Καστελόριζο.

Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης επανενεργοποίησαν ένα, εδώ και καιρό, απαξιωμένο στη δημόσια συζήτηση, εξηγητικό-ερμηνευτικό σχήμα για την ενίσχυση του φασισμού στο πλαίσιο της κρίσης. Το σχήμα αυτό είχε εμφανιστεί κατά τη φάση του σοκ που προκάλεσε η είσοδος της ΧΑ στη Βουλή και, για ένα διάστημα, είχε επικρατήσει στον δημόσιο λόγο γύρω από τα αίτια

και το νόημα της εκλογικής ενίσχυσης του φασισμού στην Ελλάδα της κρίσης. Είχε όμως σταδιακά εγκαταλειφθεί, μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα. Πρόκειται για την απόπειρα εξήγησης και ερμηνείας της λαϊκής ψήφου στο ναζιστικό κόμμα μέσα από την επίκληση της οργής και της απελπισίας των πολιτών μπροστά στις καταστροφικές, για την κοινωνία, πολιτικές λιτότητας.

Σύμφωνα με αυτή τη θεώρηση, η ψήφος στη ΧΑ δεν σηματοδοτεί την ύπαρξη μιας ακροδεξιάς (φασιστικής-ναζιστικής) τάσης στο εκλογικό σώμα, αλλά αποτελεί έκφραση της απελπισίας που αισθάνονται οι (γι' αυτή την προσέγγιση, εκ παραδοχής δημοκρατικοί) πολίτες εξαιτίας των πολιτικών λιτότητας και της συνακόλουθης οργής τους απέναντι στο κατεστημένο πολιτικό σύστημα που επιβάλλει εξοντωτικές για την κοινωνία πολιτικές. Μ' άλλα λόγια, σύμφωνα μ' αυτό το σχήμα, η λαϊκή ψήφος στη ΧΑ δεν είναι παρά ψήφος διαμαρτυρίας. Από αυτή την άποψη, οι ψηφοφόροι της ΧΑ δεν αντιμετωπίζονται ως «φασίστες», αλλά ως «δημοκρατικοί πολίτες», οι οποίοι, παραπλανημένοι από την οργή και την απελπισία, αντιδρούν συναισθηματικά ενισχύοντας ακραία πολιτικά μορφώματα για να τιμωρήσουν το κατεστημένο πολιτικό σύστημα, το οποίο θεωρούν υπεύθυνο για τα δεινά τους. Γι' αυτό το λόγο, τα κόμματα του λεγόμενου «δημοκρατικού τόξου» πρέπει να ξανακερδίσουν την εμπιστοσύνη και την υποστήριξή τους.

Εντούτοις, η σταθερότητα των εκλογικών ποσοστών της ΧΑ στις εκλογικές αναμετρήσεις που ακολούθησαν τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, τη σύλληψη και παραπομπή σε δίκη της ηγεσίας της και τις αποκαλύψεις για την ιδεολογία και τις πρακτικές του κόμματος, οδήγησαν στην αμφισβήτηση (και εντέλει στην εγκατάλειψη) αυτής της παράξενης ιδέας που επιχειρούσε να αποδώσει την πολιτική ενίσχυση του φασισμού μέσα στην κρίση σε «συναισθηματικούς λόγους».

Σταδιακά έγινε φανερό, σε όλο και περισσότερους, ότι το πρόβλημα είχε βαθύτερες ρίζες. Πραγματικά, αυτή η αδιαμεσολάβητη και επιπόλαιη, γραμμική σύνδεση της κρίσης, των συναισθημάτων των πολιτών και της πολιτικής ενίσχυσης του

φασισμού υποτιμούσε τη σοβαρότητα και τη σημασία του φαινομένου και ταυτόχρονα κατασκεύαζε ένα καθησυχαστικό και νομιμοποιητικό αφήγημα που συσκοτίζε την πραγματικότητα, αφού κατέληγε σε μια παραδοξότητα, αυτήν της ενίσχυσης ενός φασιστικού κόμματος χωρίς, όμως, να υπάρχουν φασίστες ψηφοφόροι.

Πέρα όμως, από το παράδοξο του «φασισμού χωρίς φασίστες», η θεώρηση αυτή έπασχε και από άλλα σοβαρά κενά και ασυνάφειες. Έτσι, η προσέγγιση αυτή, (ας την ονομάσουμε «κρίση-οργή-ακροδεξιός-εξτρεμισμός») α) ερμήνευε την άνοδο του φασισμού ως συγκυριακή εκδήλωση αφροσύνης, υπό την πίεση ακραίων δυσχερειών μέσα σε ένα εξαιρετικά αντίξοο περιβάλλον, ενώ, την ίδια στιγμή, αδυνατούσε να εξηγήσει, γιατί και με ποιο τρόπο τα συναισθήματα οργής, απογοήτευσης και απελπισίας ενός, υποτίθεται, δημοκρατικού εκλογικού σώματος, οδηγούσαν ένα τμήμα του στο να απωλέσει τα, προϋποτιθέμενα, δημοκρατικά και ανθρωπιστικά του χαρακτηριστικά, ως αποτέλεσμα της απώλειας εισοδημάτων και δικαιωμάτων, β) αδυνατούσε να εξηγήσει γιατί τα συναισθήματα οργής και απελπισίας οδηγούσαν ορισμένους από τους ψηφοφόρους στην εκλογική υποστήριξη του φασισμού, ενώ δεν είχαν το ίδιο αποτέλεσμα στους ψηφοφόρους των άλλων κομμάτων του, μέχρι πρόσφατα λεγόμενου, αντιμνημονιακού στρατοπέδου που, προφανώς, κι αυτοί διακατέχονταν από ανάλογα συναισθήματα οργής και απογοήτευσης και γ) αδυνατούσε να εξηγήσει την παντελή έλλειψη παρόμοιων εξελίξεων σε άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου (Πορτογαλία και Ισπανία), των οποίων οι πολίτες δοκιμάστηκαν, κι αυτοί, σκληρά από την κρίση, αλλά χωρίς αυτό να οδηγήσει στην εκλογική ενίσχυση φασιστικών ή ευρύτερα ακροδεξιών πολιτικών δυνάμεων. Παρά τα κενά και τις ασυνάφειές της, αυτή η θεώρηση, που συνέδεε άμεσα και γραμμικά την κρίση, την οργή κατά του πολιτικού συστήματος και την εκλογική ενίσχυση του φασισμού, είχε αξιοποιηθεί στο πρόσφατο παρελθόν από τους υποστηρικτές της λιτότητας στην προσπάθειά τους να απαξιώσουν τις λαϊκές αντιστάσεις, μέσω της ενεργοποίησης της λεγόμενης «θεωρίας των δύο άκρων», η οποία ενοχοποιούσε τις αντιστάσεις και τους αγώνες ενάντια στη

λιτότητα για την ενίσχυση του φασισμού.

Η «θεωρία των δύο άκρων» αποτελεί, εδώ και καιρό, το κυρίαρχο θεωρητικό σχήμα μέσα από το οποίο οι ευρωενωσιακοί θεσμοί προσλαμβάνουν και αντιμετωπίζουν ιδεολογικά την αμφισβήτηση των πολιτικών τους από τη Δεξιά και την Αριστερά.[2] Η θεωρία αυτή, που υποστηρίχθηκε σθεναρά από εγχώρια και διεθνή, συστημικά πολιτικά κέντρα και ΜΜΕ, εξισώνει τον φασισμό με τον κομμουνισμό και συνολικά την Αριστερά ως δύο όψεις του αντιφιλελεύθερου και αντιδημοκρατικού εξτρεμισμού που υπονομεύει και απειλεί τις ευρωπαϊκές αστικές δημοκρατίες. Σε αυτή την απλουστευτική εξίσωση συμπυκνώθηκε η άποψη ότι η κρίση οδήγησε σε ακραίες ιδεολογίες και πρακτικές, μέσα από τις οποίες ενισχύθηκαν τα δύο άκρα του πολιτικού συστήματος (η άκρα Αριστερά και η άκρα Δεξιά) και είχε ως βασικό στόχο την τούτωση της Αριστεράς, αλλά και ευρύτερα όσων αντιστέκονται στη λιτότητα, με τη Χρυσή Αυγή και τον φασισμό, ώστε να απονομιμοποιηθούν οι κοινωνικές αντιστάσεις ως «επικίνδυνος εξτρεμισμός».

Η πρόσφατη αναβίωση της θεωρίας «κρίση-οργή-ακροδεξιός εξτρεμισμός» και εμμέσως, της συνδεδεμένης με αυτήν «θεωρίας των δύο άκρων» από κυβερνητικούς βουλευτές και στελέχη επαναφέρει στο προσκήνιο τη συζήτηση για τον χαρακτήρα και το περιεχόμενο της ψήφου στη ΧΑ. Επαναφέρει στο κέντρο της δημόσιας συζήτησης τον προβληματισμό για το πολιτικό περιεχόμενο και το νόημα του τμήματος εκείνου της λαϊκής ψήφου που στρέφεται προς την πολιτική υποστήριξη του φασισμού και ταυτόχρονα επαναφέρει στο δημόσιο διάλογο τον προβληματισμό για τις πολιτικές συνέπειες της κρίσης.

Το κείμενο που ακολουθεί επιχειρεί να αναδείξει μια διαφορετική προσέγγιση του προβλήματος της λαϊκής ψήφου στο φασισμό στις συνθήκες της κρίσης. Αξιοποιώντας τα πρωτογενή κοινωνικά δεδομένα που συλλέχθηκαν το 2013 από δύο, κυρίως, περιοχές της Αθήνας (Αργυρούπολη και Νέα Φιλαδέλφεια) στο πλαίσιο του τετραετούς, διεθνούς, πολυμεθοδολογικού ερευνητικού προγράμματος MYPLACE[3], φέρνει στο φως χρήσιμα

στοιχεία για την κατανόηση της λαϊκής υποστήριξης προς το φασισμό στις συνθήκες της κρίσης, αμφισβητώντας το ερμηνευτικό σχήμα του «συναισθηματικού φασισμού-χωρίς-φασίστες» που παράγει η θεωρία «κρίση-οργή-ακροδεξιός εξτρεμισμός». Επιπλέον, τα πρωτογενή κοινωνικο-πολιτικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν υποδεικνύουν σοβαρές θεωρητικές και εμπειρικές ελλείψεις και ασυνάφειες και της ίδιας της «θεωρίας των δύο άκρων», αφού η, προϋποτιθέμενη σ' αυτήν, αντίθεση μεταξύ κέντρου και άκρων δεν τεκμηριώνεται εμπειρικά, αλλά, αντίθετα, αναδύεται η ρευστότητα, ακόμη και η αλληλοδιείσδυσή τους.

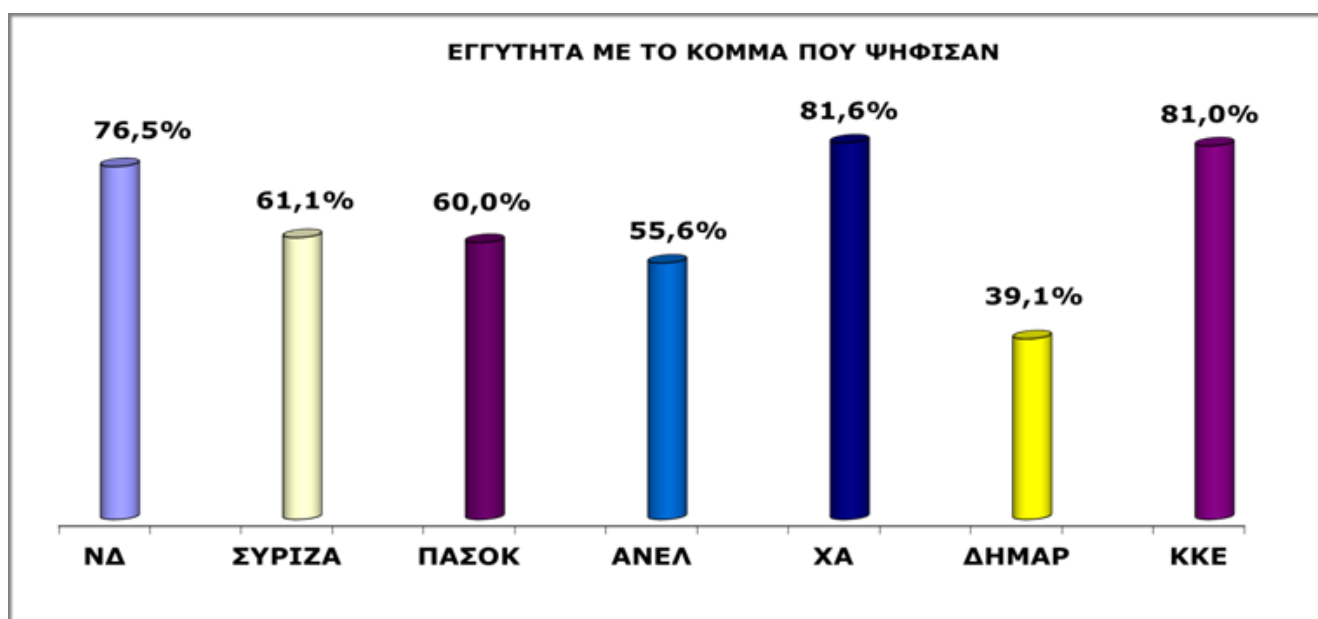
Στο πλαίσιο αυτό, υποστηρίζεται ότι η ψήφος στη ΧΑ δεν μπορεί να κατανοηθεί και να εξηγηθεί απλά ως «ψήφος διαμαρτυρίας», αλλά πρέπει να ιδωθεί ως μια πραγματική «ιδεολογική ψήφος» που προκύπτει, όχι από κάποια ανορθολογική-συναισθηματική αντίδραση σε εξωτερικά ερεθίσματα και πιέσεις, αλλά αναδύεται μέσα από πραγματικούς ιδεολογικο-πολιτικούς κοινούς τόπους και ταυτίσεις μεταξύ ψηφοφόρων και κόμματος. Κοινοί τόποι και ταυτίσεις που δεν είναι δυνατόν να αναχθούν απλά στη συγκυρία της κρίσης, αλλά υποδηλώνουν τη λειτουργία βαθύτερων κοινωνικών (ιδεολογικών και πολιτικών) διεργασιών που ξεπερνούν κατά πολύ τα στενά χρονικά πλαίσια της κρίσης και εκτείνονται σε μια περίοδο τουλάχιστον τριών δεκαετιών.

Τέλος, υποστηρίζεται ότι το ίδιο αβάσιμη είναι και η «θεωρία των δύο άκρων», καθώς τα πραγματικά κοινωνικά δεδομένα που συλλέξαμε υποδεικνύουν μια ανησυχητική διάχυση των ιδεολογικο-πολιτικών χαρακτηριστικών της άκρας Δεξιάς στην ελληνική κοινωνία, περιλαμβανομένων όσων τοποθετούνται στο κέντρο της γνωστής κλίμακας ιδεολογικο-πολιτικής αυτοτοποθέτησης. Στο βαθμό που τα ιδεολογικο-πολιτικά χαρακτηριστικά της άκρας Δεξιάς απαντούν διάχυτα (αν και σε διαφορετική έκταση, ανάλογα με την ιδεολογικο-πολιτική τοποθέτηση) στην κλίμακα «Αριστερά-Δεξιά», του κέντρου περιλαμβανομένου, η επιστημονική υποστήριξη της θεωρίας των άκρων καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής και προβληματική, ενώ ταυτόχρονα ενισχύεται η θέση που αντιμετωπίζει την ισχυροποίηση της άκρας Δεξιάς και του

φασισμού ως αποτέλεσμα ευρύτερων ιδεολογικο-πολιτικών διεργασιών που δεν μπορούν να αναχθούν μονοσήμαντα και γραμμικά στην κρίση.

Ιδεολογικο-πολιτική συνάφεια και χρυσαυγίτικη ψήφος

Τα πρωτογενή κοινωνικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν μέσω ερωτηματολογίου και συνεντεύξεων αναδεικνύουν την ύπαρξη ισχυρών ιδεολογικών και πολιτικών κοινών τόπων και δεσμών μεταξύ της ΧΑ και των νεαρών ψηφοφόρων της. Οι κοινοί τόποι και δεσμοί αυτοί αντανακλώνται στο υψηλότερο ποσοστό (81,6%) των νεαρών ψηφοφόρων του κόμματος που δηλώνει ότι αισθάνεται κοντά στο κόμμα.

Γράφημα 1: Εγγύτητα των νεαρών ψηφοφόρων προς το κόμμα που ψήφισαν στις εκλογές 2012

Τι σημαίνει όμως «αισθάνονται κοντά» στη ΧΑ; Όπως έχουμε ήδη δείξει αλλού[4] ο δημόσιος ιδεολογικο-πολιτικός λόγος και η αντίστοιχη δημόσια δράση της ΧΑ αρθρώνονται γύρω από τρεις θεμελιώδεις άξονες, το σημείο σύμπτωσης των οποίων, έχει αναδειχθεί από τη σύγχρονη ιστορική και κοινωνική έρευνα ως το ιδιαίτερο ιδεολογικο-πολιτικό περιεχόμενο του ιστορικού, αλλά και του νέου φασισμού. **Οι άξονες αυτοί (υπερεθνικισμός, υψηλής έντασης κοινωνικο-πολιτικός αυταρχισμός και αντιδημοκρατικός**

αντισυστημισμός) συγκροτούν το ιδεολογικο-πολιτικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσεται η φασιστική σκέψη και δράση. Ταυτόχρονα, αποτελούν τον πυρήνα του πολιτικού λόγου και της πολιτικής πρακτικής της ΧΑ. Η θεματική ανάλυση λόγου (thematic discourse analysis) που διενεργήσαμε στα κείμενα που δημοσιεύονται στους επίσημους ιστοτόπους του κόμματος αποκαλύπτει τη διαρκή λειτουργία, στον επίσημο λόγο του κόμματος, του, ιδιοσυστατικού για τον φασισμό[5], μυθοποιητικού οράματος ενός, πολιτισμικά και βιολογικά-φυλετικά, ομοιογενούς λαού που βρίσκεται σε παρακμή και κινδυνεύει από εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς και ο οποίος πρέπει να σωθεί μέσα από μια λαϊκή επανάσταση που θα εξοντώσει τους, εγχώριους και ξένους, υπαίτιους της παρακμής και θα αναγεννήσει το έθνος από τις στάχτες του επιβάλλοντας ένα απολυταρχικό υπερεθνικιστικό καθεστώς. Το όραμα αυτό βρίσκεται στον πυρήνα του δημόσιου λόγου και δράσης της ΧΑ καθιστώντας την, έτσι, ένα τυπικό παράδειγμα φασιστικού κόμματος.[6]

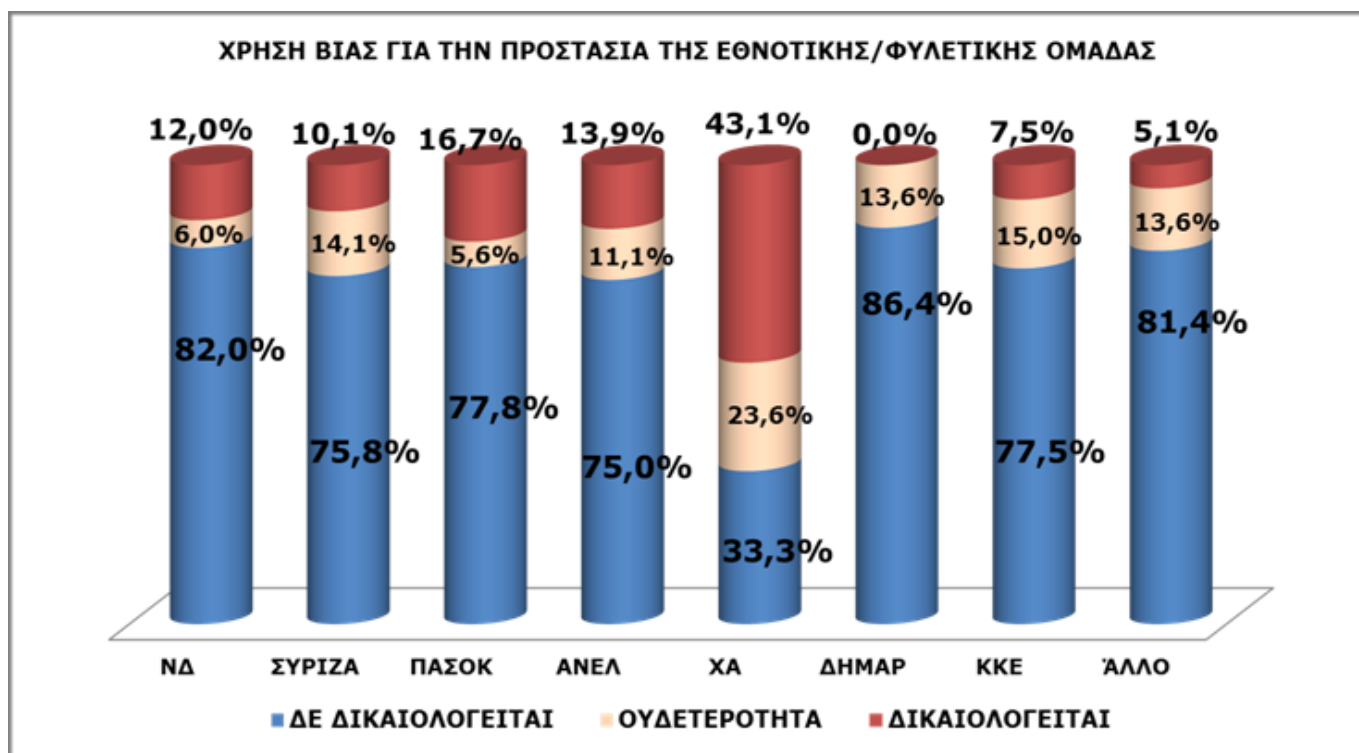
Στην έρευνά μας για την ιδεολογικο-πολιτική σχέση των νεαρών ψηφοφόρων της ΧΑ με το κόμμα αναλύσαμε, επίσης, τον λόγο των νεαρών ψηφοφόρων του κόμματος που μας μίλησαν και εντοπίσαμε και σ' αυτόν τη σύμπτωση και τη διαρκή λειτουργία των παραπάνω τριών ιδεολογικο-πολιτικών αξόνων του φασισμού. Οι νεαροί ψηφοφόροι (και όχι μέλη) της ΧΑ που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο και στις συνεντεύξεις της ερευνητικής ομάδας καταγράφουν πολύ υψηλά ποσοστά συμφωνίας, ακόμη και ταύτισης, με τους θεμελιώδεις ιδεολογικο-πολιτικούς άξονες του φασισμού.

Εθνικισμός

Οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ δηλώνουν «περήφανοι εθνικιστές», πιστεύουν βαθιά στην υπεροχή της ελληνικής φυλής έναντι των άλλων φυλών, αποστρέφονται, φοβούνται και μισούν τους μετανάστες, καθώς και κάθε είδους μειονοτικές ομάδες (Ρομά/Τσιγγάνους, Μουσουλμάνους, Εβραίους), παρουσιάζουν εξαιρετικά υψηλά επίπεδα προνοιακού σωβινισμού και αποδέχονται

τη χρήση της φυλετικής βίας.

«Σε σχέση με τους άλλους λαούς πολύ πιο ανώτεροι. Γιατί εμείς γεννήσαμε τη δημοκρατία, βέβαια έχει καταλυθεί τώρα από όλους, αλλά τι να σου φέρω παράδειγμα... την αστρονομία πώς το λένε, δεν ξέρω, όλα από τις επιστήμες, όλα αυτά, όλα, όλα από εμάς. [...] Όλα από εδώ ξεκίνησαν, ακόμα και κάποια ονόματα αρχαίων, τα έχουνε πάρει και αυτά δηλαδή και τα χρησιμοποιούν. Όλα από μας είναι» (Δόμνα, 25)

Γράφημα 2: Χρήση βίας για την προστασία της εθνοτικής/φυλετικής ομάδας

Στο πλαίσιο αυτό, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι στις συνεντεύξεις τους, οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ αναπαράγουν σχεδόν αυτούσια τη ρητορική του κόμματος για την ανωτερότητα της ελληνικής φυλής, για τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν για το έθνος οι μετανάστες, αλλά και για τις βίαιες πρακτικές του κόμματος. Στον λόγο τους, ο ανοιχτός ρατσισμός και ο διάχυτος φόβος για τους μετανάστες καταλήγουν, σχεδόν πάντα, είτε στην προτροπή για βίαιη αντιμετώπισή τους (ακόμη και μαζική εξόντωση) είτε στη δικαιολόγηση της βίας που ασκεί η ΧΑ εναντίον τους:

«Ναι, το λέω, είμαι ρατσίστρια. Ξεκάθαρα πράγματα. Ούτε μαλακίες ούτε τίποτα, συγγνώμη κιόλας.[...] Ναι, μ' έχουν αναγκάσει να γίνω γιατί δεν γίνεται να ντρέπομαι και να φοβάμαι να κυκλοφορήσω στη χώρα που γεννήθηκα και στις περιοχές που μεγάλωσα. [...] Γιατί δεν τους βάζουνε σ' ένα πλοίο να το βουλιάζουνε κάπου στο Αιγαίο;» (Βούλα, 25)

«Άμα ο άλλος ο Σομαλός για καλημέρα κόβει κεφάλια στη χώρα του, γιατί είναι απολίτιστος, γιατί μιλάμε για μετανάστες που δεν έχουν πολιτισμό. Καμερούν, Αγκόλα. Τι είναι αυτοί; Ο καλύτερος από αυτούς θα έχει σκοτώσει τη μάνα του. Δε μπορείς με αυτόν να κάνεις κουβέντα. Απλά δε μπορείς, γιατί αυτός θα σου τραβήξει μια χατζάρα και θα σε στείλει. Ε, την τραβάς πρώτος.» (Μάριος, 25)

«Τη βία στην Ελλάδα δεν την έφερε η ΧΑ. Τη βία στην Ελλάδα την έφεραν κατ' αρχάς οι πολιτικοί μας που άνοιξαν τα σύνορα. Στη συνέχεια, οι υποστηρικτές τον λαθρομεταναστών και στο επόμενο στάδιο είναι οι λαθρομετανάστες, οι οποίοι είναι οι ίδιοι που εγκληματούν. Επειδή όμως τον ηθικό αυτουργό δεν μπορούμε να τον πιάσουμε ποτέ και φαίνεται πάντα ο λαθρομετανάστης, απευθυνόμαστε, σαν Έλληνες εννοώ, στο λαθρομετανάστη που κάνει το έγκλημα. Εγώ συμφωνώ αυτή τη στιγμή, όπως έχουν τα πράγματα, με όλες τις πράξεις τις ΧΑ, από τη στιγμή που, ό,τι και να γίνει στην Ελλάδα, ο μετανάστης βγαίνει πάντα δικαιωμένος. Δηλαδή, θα τον βρίσεις, θα πας μέσα. Θα σε κλέψει, αν τον χτυπήσεις θα πας μέσα. Θα σε βιάσει, αν τον ακουμπήσεις θα πας μέσα. Ε, όχι δεν γίνεται αυτό. Οπότε συμφωνώ με τις δράσεις της ΧΑ» (Νικόδημος, 26)

Πρόκειται για υπερεθνικισμό έμπλεο φόβου και ματαιωμένων συναισθημάτων μεγαλείου και υπεροχής που αποκρυσταλλώνεται σε μνησικακία τόσο προς τους ξένους που «μας αδικούν» όσο και προς τους ομοεθνείς που δεν μπορούν να σταθούν στο ύψος του «αρχαίου μεγαλείου» και ευθύνονται για τη σημερινή «εθνική παρακμή».

«Εγώ πιστεύω ότι σύμφωνα με την ιστορία τουλάχιστον εμείς

δώσαμε τα πάντα σε όλο τον κόσμο και στο τέλος δεν έχουμε τίποτα. Πολιτισμό, κουλτούρα, τα πάντα. Οι Γερμανοί σκοτώνανε γουρούνια με τη σφεντόνα και εμείς είχαμε ολυμπιακούς αγώνες.» (Νικόδημος, 26)

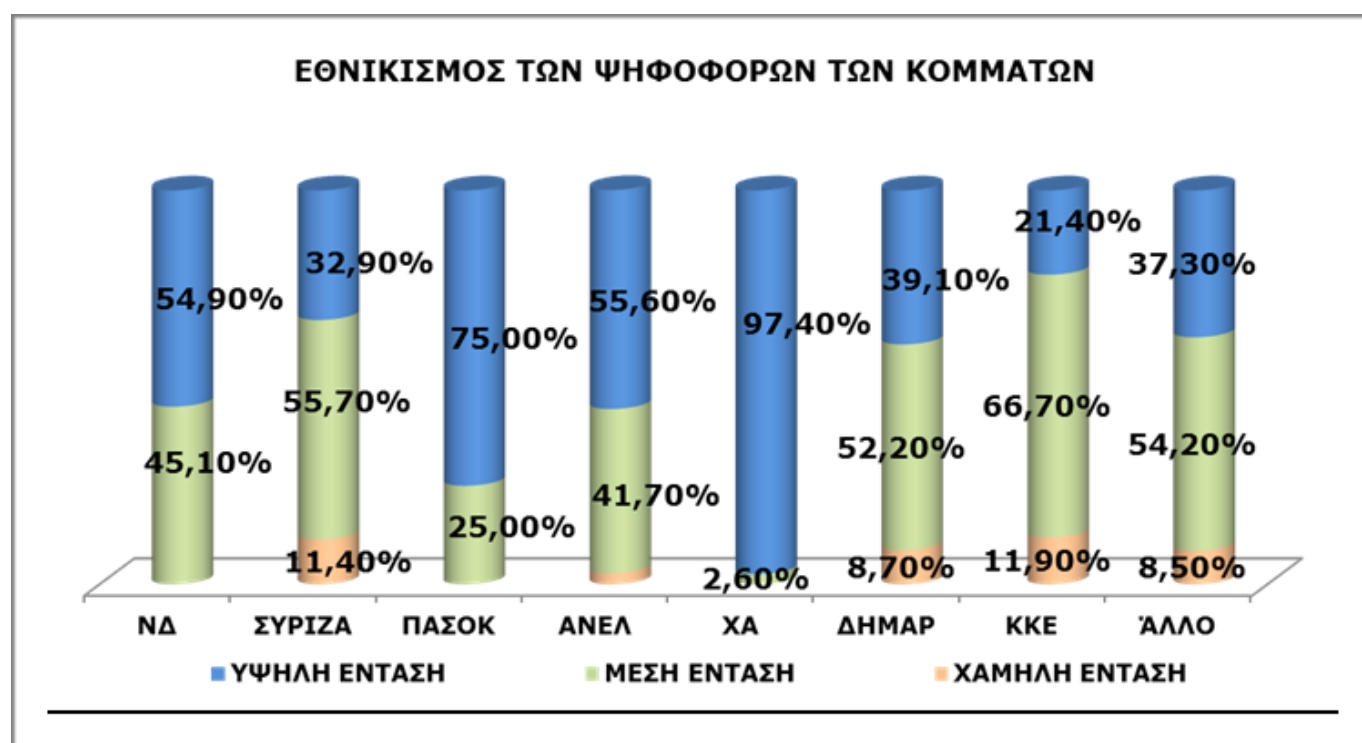
«Και αντί, αντί να μας έχουνε ψηλά, με όλα αυτά που τους έχουμε δώσει, η Γερμανία τι έχει κάνει; Τίποτα δεν έχει κάνει. Πιο πολύ για τον Χίτλερ, που έχει σκοτώσει όλο τον κόσμο και γι' αυτό θα πρέπει να ντρέπονται. Όχι να... εντάξει, κανονικά πρέπει να μας έχουνε ψηλά. Όχι να μας φέρονται έτσι.» (Δόμνα, 25)

«Οι νεοέλληνες είναι χαζοί και έχουν χαμηλό επίπεδο νοημοσύνης, γιατί χαθήκανε και υποβιβάσανε πολύ την κουλτούρα τους και δε μπορούν να συγκριθούν με τους αρχαίους Έλληνες. Δηλαδή μια ζωή θα ζούνε με το παρελθόν. Οι νεοέλληνες δεν αξίζουν μία, γιατί δεν υπάρχει παιδεία πάρα πολλά χρόνια κι ούτε πρόκειται να υπάρξει ποτέ και το μόνο πράγμα που θα έχουνε να ασχολούνται είναι το Facebook και τη μαστούρα τους, τίποτα άλλο.» (Σταμάτης 22)

«Εκεί που είμαστε ανώτεροι οι Έλληνες, που θα μπορούσαμε να είμαστε ανώτεροι οι Έλληνες είναι πολιτιστικά. Θα μπορούσαμε να είμαστε μια τόση δα χώρα και να είμαστε το κέντρο της γης. Πραγματικά το πιστεύω. Γιατί να είναι πλανητάρχης ο Ομπάμα και να μην είναι ένας δικός μας. Από δω ξεκίνησες ρε πούστη δηλαδή. Θα μπορούσαμε να ήμασταν το λίκνο. Δεν είμαστε, γιατί είμαστε νεοέλληνες. Το νεοέλληνας για μένα είναι η μεγαλύτερη βρισιά που μπορείς να πεις σε κάποιον. Και το λέω, είμαστε νεοέλληνες ρε γαμώτο. Κωλόφαρα είμαστε.» (Μάριος 25)

Ο μνησίκακος εθνικισμός των νεαρών ψηφοφόρων της ΧΑ συνηχεί με την κομματική ρητορική περί «ελληνόφωνων» που ευθύνονται για την «παρακμή του «Μεγάλου Έθνους των Ελλήνων» και περί της ανάγκης «εκρίζωσης» των μiasματικών στοιχείων από τον εθνικό κορμό και «επανελλήνισης του λαού» που προπαγανδίζονται από το κόμμα. [7]

Συνολικά, όπως φαίνεται στο επόμενο γράφημα της σύνθετης μεταβλητής «εθνικισμός», οι ψηφοφόροι της ΧΑ παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά (97,4%) εθνικισμού υψηλής έντασης (υπερεθνικισμού) μεταξύ των ψηφοφόρων όλων των κομμάτων, ενώ ακολουθούν κατά φθίνουσα σειρά οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ, των ΑΝΕΛ, της ΝΔ, της ΔΗΜΑΡ, των μικρότερων κομμάτων, του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως μεταξύ των ψηφοφόρων της ΧΑ, του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ δεν εμφανίζεται καθόλου εθνικισμός χαμηλής έντασης.

Γράφημα 3: Σύνθετη μεταβλητή «εθνικισμός των ψηφοφόρων των κομμάτων»

Κοινωνικο-πολιτικός αυταρχισμός και βία

Το υπερεθνικιστικό όραμα της δημιουργίας ενός «νέου λαού» που, αποκαθαρμένος από τα μiasματικά στοιχεία της παρακμής, θα αναγεννήσει το έθνος από τις στάχτες του, θεμελιώνει την αναγκαιότητα του αυταρχισμού και της βίας τόσο στο λόγο του κόμματος όσο και των νεαρών ψηφοφόρων του. Η κλασική φασιστική ιδεολογική θεματική του «κράτους/έθνους-κήπου»[8] που απειλείται από παντοειδή ζιζάνια, ασθένειες και εχθρούς και το οποίο, οι εθνικιστές «κηπουροί», πρέπει να καθαρίσουν και να

προστατεύσουν από τα μiasματικά στοιχεία, βρίσκεται στον πυρήνα αυτού του οράματος και υποβαστάζει (μαζί με την εικόνα της εχθρικής εισβολής από τον «ασύντακτο στρατό των λαθρομεταναστών»[9]) τον ολόψυχο εναγκαλισμό του κοινωνικο-πολιτικού αυταρχισμού και της βίας για λόγους «εθνικού συμφέροντος».

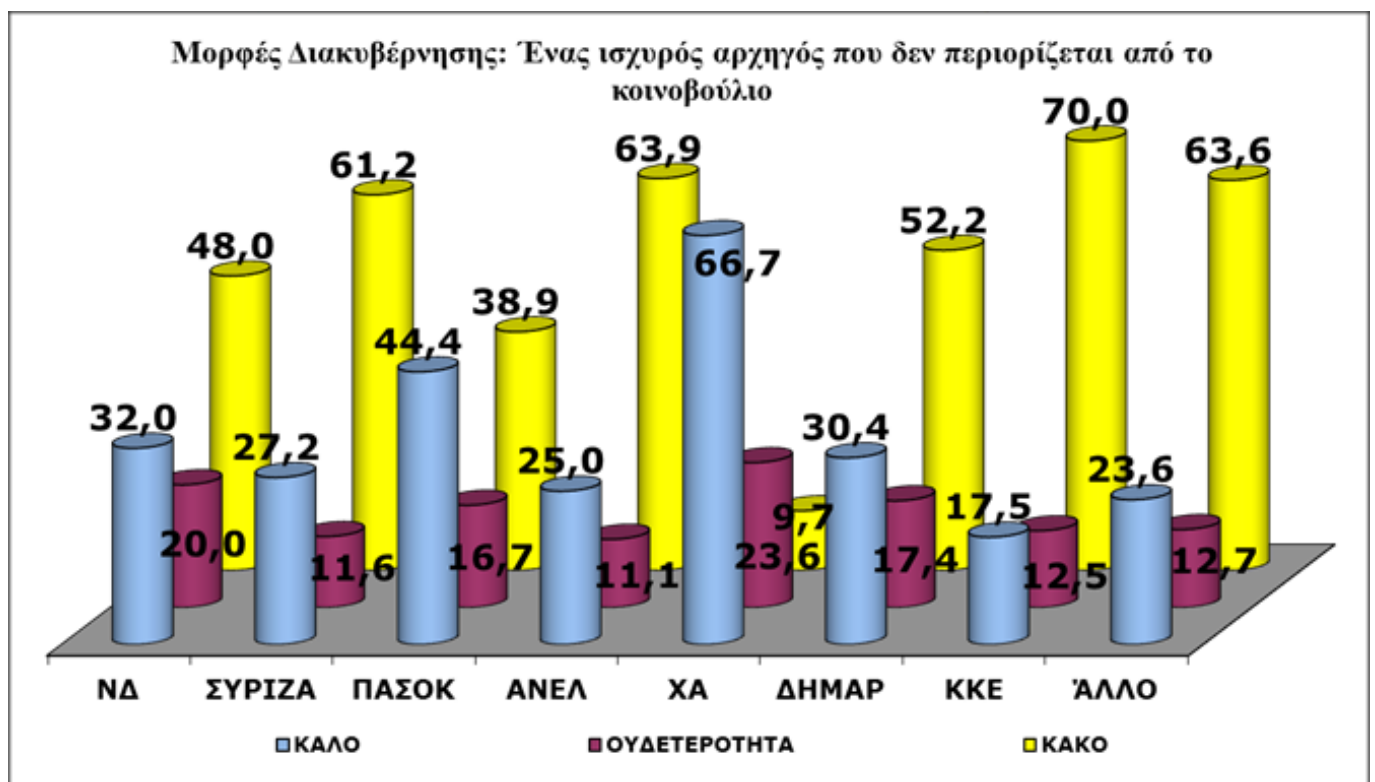
Έτσι, οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ συστηματικά αναπαράγουν στον λόγο τους τον θαυμασμό του κόμματος για τα δύο εμβληματικά αυταρχικά καθεστώτα της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας (δικτατορίες Μεταξά και συνταγματαρχών), επικροτούν τη βίαιη συμπεριφορά εναντίον πολιτικών αντιπάλων και μεταναστών και δηλώνουν την περιφρόνησή τους προς κάθε μορφή δημοκρατίας και την υποστήριξή τους προς απολυταρχικά καθεστώτα.

«Το πολιτικό σύστημα είναι μια ηλίθια δημοκρατία. Δεν πιστεύω στη δημοκρατία, δεν πιστεύω ότι μπόρεσε ποτέ η Ελλάδα να δουλέψει με κοινοβουλευτισμό. Νομίζω το είχε πει ο Μεταξάς, δεν είμαι σίγουρος, αλλά νομίζω το είπε ο Μεταξάς. [...] Δεν συμφωνώ με το πολιτικό σύστημα, εγώ είμαι των ακραίων συστημάτων, πολύ καλό παράδειγμα είναι μια χούντα, ένας να αποφασίζει και τελειώσει η υπόθεση. Δε μας αρέσει; Τον ρίχνεις. Σου αρέσει; Τον κρατάς.» (Νίκανδρος, 21)

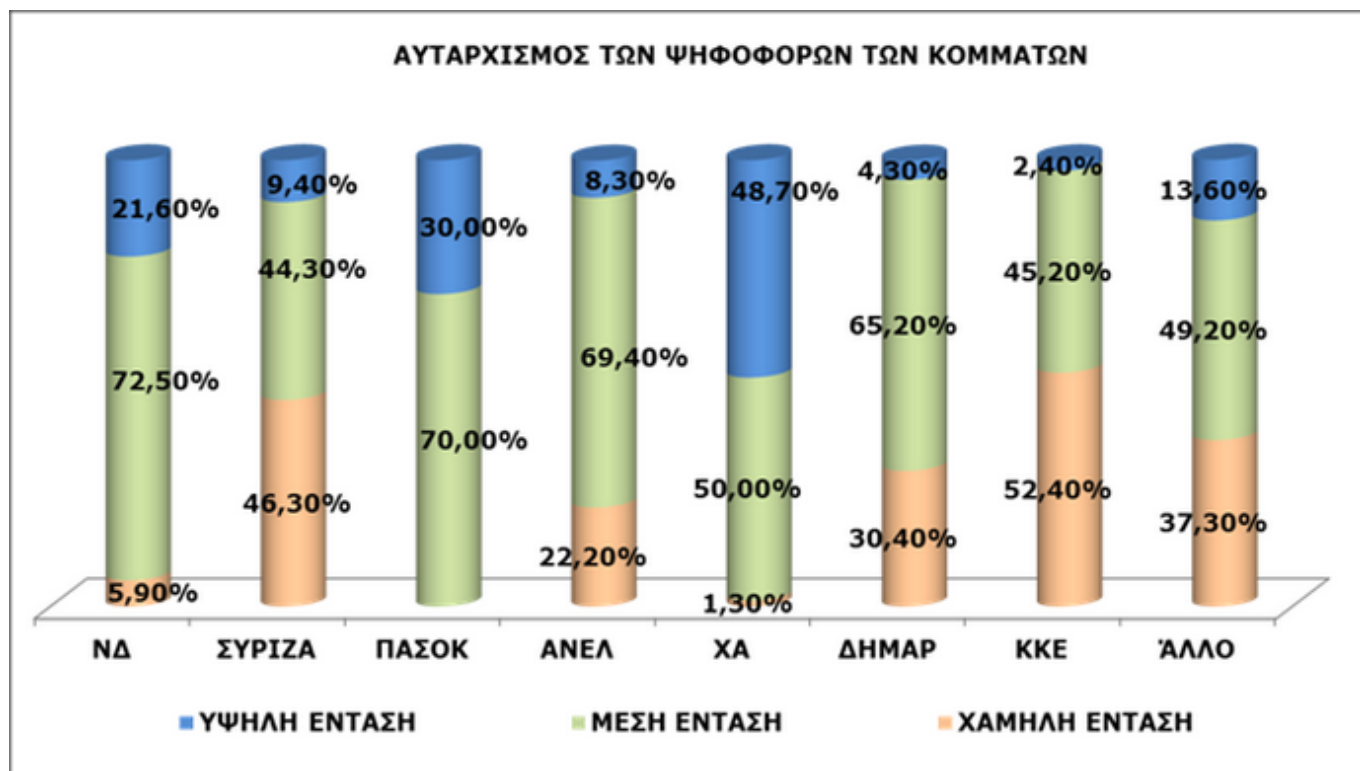
«Δεν θα υπάρχει δημοκρατία τόσο πολύ πιστεύω. Θα είναι η απόλυτη κυριαρχία, όπως στο λέω. Γιατί είναι η ιδεολογία τους έτσι. Θα γίνεται για το καλό της Ελλάδας. Θα προχωράει η Ελλάδα και οικονομικά και κοινωνικά [...] Είμαι και εγώ της άποψης όπου δεν πέφτει λόγος πέφτει ράβδος [...] Άμα πάει να γίνει μια πορεία από ένα συνδικάτο, τότε τα ΜΑΤ δε θα πάνε με καπνογόνα. Θα πάνε με εντολές “μπείτε μέσα με τα γκλομπ και σπάστε τους στο ξύλο”. Δε θα αφήσει μια πορεία να πηγαίνει έτσι και να εκφραστεί η άποψη ελεύθερα και να πηγαίνει γύρω από το Σύνταγμα και το μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη δεξιά και αριστερά και να κάνουνε και να βρίζουνε και να πετάνε και πέτρες εκεί. Θα είναι μια περιφρόνηση. Όχι, θα καθόμαστε με τα δακρυγόνα. Θα είναι μια περιφρόνηση, όπως παλιά. Θα

μπαίνει μέσα και θα πέφτει ματσούκωμα. Και όσοι είναι μέσα συλληφθέντες, παίζει να μην τους ξαναδεί ούτε η μάνα τους, που λέει ο λόγος» (Μηνάς, 27)

Όπως φαίνεται στα παρακάτω δύο γραφήματα (4 και 5), οι ψηφοφόροι της ΧΑ εκφράζουν ισχυρή προτίμηση για τα αυταρχικά καθεστώτα (66,7%) και συνολικά παρουσιάζουν τα πιο έντονα αυταρχικά χαρακτηριστικά (48,7%) από όλους τους άλλους ψηφοφόρους.

Γράφημα 4: Μορφές Διακυβέρνησης: Ένας ισχυρός αρχηγός που δεν περιορίζεται από το Κοινοβούλιο

Γράφημα 5: Σύνθετη μεταβλητή «αυταρχισμός των ψηφοφόρων των κομμάτων»

Αξίζει, στο σημείο αυτό, να σημειώσουμε ότι οι ψηφοφόροι της ΧΑ και της ΝΔ παρουσιάζουν τα μικρότερα ποσοστά αυταρχισμού χαμηλής έντασης (1,3% και 5,9% αντίστοιχα), ενώ οι ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ δεν εμφανίζουν καθόλου αυταρχισμό χαμηλής, παρά μόνο μέσης και υψηλής, έντασης.

Αντισυστημισμός

Οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ εκφράζουν περιφρόνηση, αποστροφή, ακόμη και βίαιη εχθρότητα για το πολιτικό σύστημα και τους εκπροσώπους και υποστηρικτές του. Απορρίπτουν τον αστικό κοινοβουλευτισμό, αλλά και κάθε μορφή δημοκρατίας, και αντιμετωπίζουν το κόμμα ως την πολιτική δύναμη που μπορεί να τιμωρήσει τους υπαίτιους της παρακμής και να απαλλάξει τη χώρα από τους «ελληνόφωνους ανθέλληνες». Συχνά, αντιδιαστέλλουν τη ΧΑ με τα, μέχρι πρότινος, κυρίαρχα κόμματα του δικομματισμού (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) και την αντιμετωπίζουν ως ηθικό, πατριωτικό φορέα που «βάζει πάνω απ' όλα την Ελλάδα και τους Έλληνες» και μάχεται γι' αυτούς.

«Και εγώ είμαι θυμωμένος με το πολιτικό σύστημα, με τους πολιτικούς, κυρίως αυτούς που έχουν κυβερνήσει την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Επειδή έχουν κάνει πολλά λάθη και είμαι της άποψης ότι αυτοί που κάνουν λάθη πρέπει να τιμωρούνται και αυτοί δεν έχουν τιμωρηθεί καθόλου. Αντιθέτως καθημερινά τιμωρείται ο κόσμος από τα λάθη τα δικά τους.» (Χαρίλαος, 22)

«Ε, να ψήφιζα Νέα Δημοκρατία, να ψηφίσω ένα κόμμα το οποίο... προσκυνά στην ουσία τα θέλω των έξω, δεν το κάνω. Το ΠΑΣΟΚ ομοίως τα ίδια.» (Γρηγόρης, 27)

«Δηλαδή και αυτές τις ψήφους που έδωσα στο ΠΑΣΟΚ αυτά τα χρόνια, μετάνιωσα. Μετάνιωσα, γιατί ήτανε, ένιωσα σα να έβαλα κι εγώ ένα λιθαράκι για την καταστροφή της χώρας, ας πούμε.» (Δόμνα, 25)

«Ο λόγος που ψήφισα ήταν καθαρά να μπει στη βουλή, γιατί έχουν τσαμπουκά στη Χ.Α. κι αυτό το γουστάρω. Ότι κάποιος έπρεπε επιτέλους να τους φοβίσει, για όλα αυτά που κάνουν ανεξέλεγκτα αυτοί εκεί μέσα, γι' αυτό ψήφισα να μπει η ΧΑ στη βουλή, για να φάνε τα χαστούκια τους όλοι αυτοί εκεί μέσα που δεν έχουν δουλέψει ποτέ στη ζωή τους.» (Σταμάτης, 22)

Σε αντίθεση με τα άλλα κόμματα, η ΧΑ γίνεται αντιληπτή από τους νεαρούς ψηφοφόρους της ως μια ηθική («καθαρή») αντισυστημική δύναμη που αποτελείται από απλούς ανθρώπους, αληθινούς πατριώτες, που κι αυτοί υποφέρουν από τις συνέπειες της «προδοσίας του πολιτικού συστήματος» και αποφάσισαν να αντιδράσουν απέναντι στην «εθνική παρακμή» και να «κάνουν τα λόγια πράξεις».

«Είναι το μόνο κόμμα που ακούω τη λέξη Έλληνας μέσα, το μόνο κόμμα που ακούω να πάει μπροστά η Ελλάδα, το μόνο κόμμα που ακούω ότι θα αντιμετωπίσει το πρόβλημα των λαθρομεταναστών [...] Η ΧΑ υποστηρίζει τον εθνικισμό, ο εθνικισμός για κάθε χώρα σημαίνει ότι θα κοιτάξω να πάω τη χώρα μου μπροστά, να την κάνω αρχηγό όλου του κόσμου και όλους τους υπόλοιπους, ας κόψουν το λαιμό τους.» (Νίκανδρος, 21)

«Και ένα άλλο πολύ σημαντικό είναι ότι η Χρυσή Αυγή τότε ερχότανε ως ένα αντισυστημικό κόμμα, το οποίο στα μάτια του κόσμου ήταν ένα καθαρό κόμμα, δηλαδή δεν είχε μπει στη βουλή ποτέ και ούτε είχε κλέψει λεφτά του κόσμου, όπως είχαν κάνει τα άλλα κόμματα και αυτό ήταν κάτι πολύ σημαντικό για μένα. Ήτανε πατριώτες. Αυτό.» (Χαρίλαος, 22)

«Δεν είναι κόμμα. Και δεν είναι κόμμα με την έννοια του κόμματος, έτσι όπως έχει ξεφτιλιστεί στις μέρες μας. Απλά η διαφορά της είναι ότι δεν αποτελείται από πολιτικούς. Τώρα πια πολιτικός έχει γίνει επάγγελμα, δηλαδή, δεν ξέρω αν το σπουδάζουν κάπου, μεγαλώνεις για να γίνεις πολιτικός και μαθαίνεις να λες ψέματα. Είναι άνθρωποι εδώ τρία στενά πιο κάτω που τα έχουν φάει στη μάπα, δεν ήρθαν από την Αμερική για να μας το παίξουν ότι ξέρουν την Ελλάδα. Δεν έχουν έρθει από τη Γαλλία. Είναι άνθρωποι από την Κυψέλη, από τον Άγιο Παντελεήμονα που τα έχουν φάει στη μάπα. Άνθρωποι που, πριν μπουκ στη βουλή, πιθανότατα να ήταν ένα και δυο χρόνια άνεργοι, να μην είχαν να φάνε. Αυτή είναι η διαφορά, είναι σα να μπήκα εγώ κι εσύ στη Βουλή.» (Μάριος, 25)

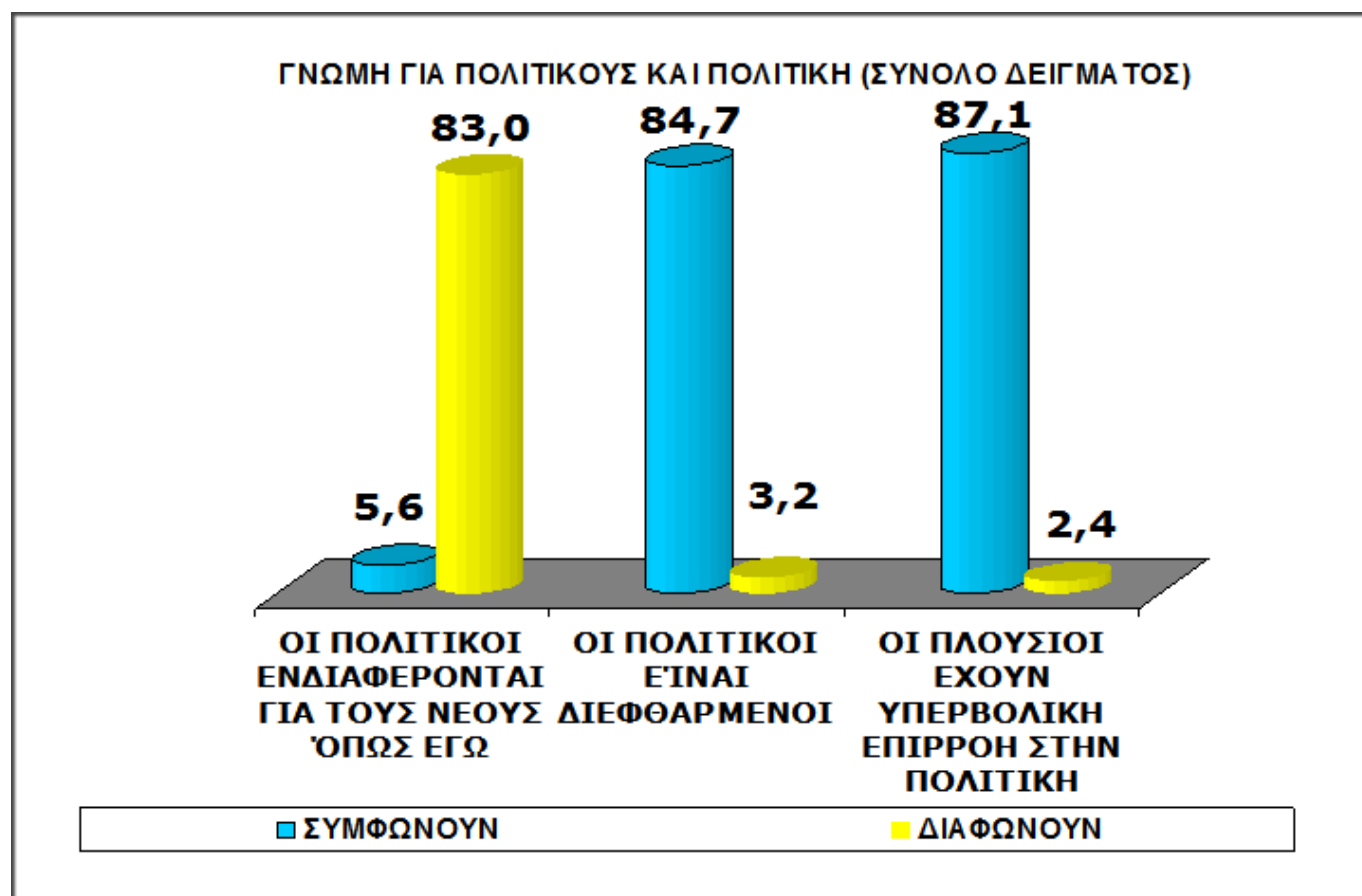
«Γιατί δε θεωρώ ότι ένας Έλληνας πρέπει να ψηφίζει. Ένας Έλληνας πατριώτης δεν ψηφίζει, δεν έχει κόμμα. Κι αυτό είναι και το παρεξηγημένο στην Ελλάδα όποιος πει ότι είναι Έλληνας, είναι φασίστας. Δηλαδή, αν φορέσεις μια μπλούζα με την ελληνική σημαία, θα σε πουν φασίστα ή χρυσαυγίτη. Εγώ δεν χαρακτηρίζομαι, δεν είμαι χρυσαυγίτης, είμαι Έλληνας. [...] Ψήφισα ΧΑ μετά από πάρα πολύ σκέψη. Δεν ήθελα να την ψηφίσω. Σίγουρα με οδήγησε και το ότι τα υπόλοιπα κόμματα δεν ήταν κανένα της αρεσκείας μου, είναι όλοι υποκριτές και αυτοί φάνηκαν οι πιο καθαροί μέσα στους υποκριτές. Από δω και πέρα στα μάτια μου συνεχίζουν να είναι καθαροί, δεν ξέρω αν είναι υποκριτικά ή όχι και θα συνεχίζω να τους ψηφίζω όσο έχουν αυτή την εικόνα, αν κάνουνε κάποια λάθη θα σταματήσω. [...] Απλά οι άνθρωποι αυτοί δεν είναι πολιτικοί μωρέ, είναι άνθρωποι του λαού, δουλεύουνε. Δεν έχουν διπλωματία και ίσως αυτό είναι που λείπει και από την Ελλάδα. Έχουμε χορτάσει από κουστούμια και

πολιτικάντηδες» (Νικόδημος 26)

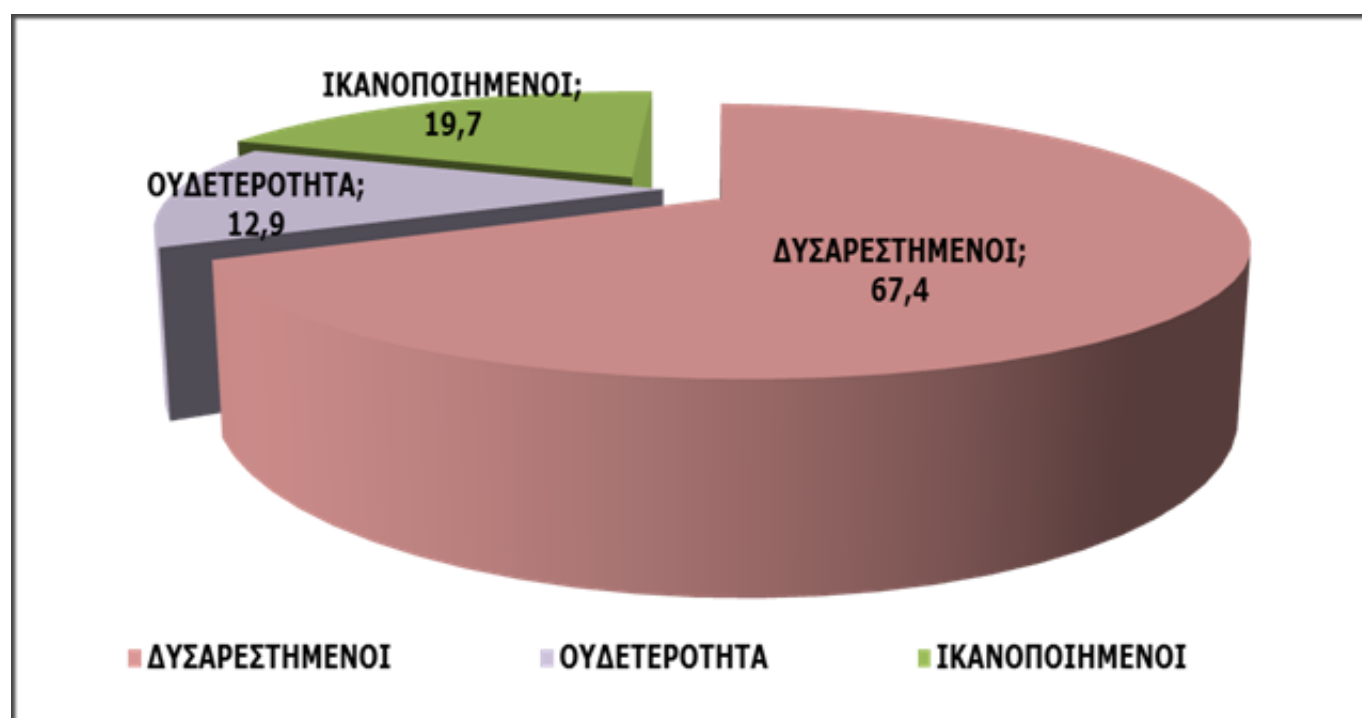
Ο αντισυστημισμός των ψηφοφόρων της ΧΑ συμφύρει τον υπερεθνικισμό, το μίσος για κάθε μορφή δημοκρατίας και τον αντιελιτισμό σ' ένα πολιτικό μείγμα που το κόμμα αποκαλεί «Λαϊκή Εθνικιστική Επανάσταση»[10]. Πρόκειται για μια «επανάσταση» που κατευθύνεται κυρίως κατά του κατεστημένου πολιτικού προσωπικού και συστήματος επιδιώκοντας την τιμωρία και την αντικατάστασή του από εθνικιστές, μη επαγγελματίες πολιτικούς που δεν πρέπει να έχουν καμιά δημοκρατική νομιμοποίηση και δέσμευση.

«Όσο δεν γίνεται ένα απολυταρχικό καθεστώς, να βγει ένας να παίρνει αποφάσεις, δεν πρόκειται να γίνει δουλειά.»
(Νίκανδρος, 21)

Εντούτοις, η οργή των ψηφοφόρων της ΧΑ για το πολιτικό προσωπικό και συνολικά το πολιτικό σύστημα δεν είναι αποκλειστικά δικό τους χαρακτηριστικό, αφού αυτή φαίνεται να είναι διάχυτη στην ελληνική κοινωνία και στους ψηφοφόρους όλων των κομμάτων, ακόμη και σ' αυτούς που υποστήριζαν τα κόμματα της λιτότητας. Τα κοινωνικά δεδομένα που συλλέξαμε επιβεβαιώνουν στο σύνολό τους τη διάχυτη στην ελληνική κοινωνία δυσaréσκεια, ακόμη και απόρριψη, προς το πολιτικό σύστημα και τους εκπροσώπους του. Τα δύο επόμενα γραφήματα (6 και 7) παρουσιάζουν τα ποσοστά εμπιστοσύνης-δυσπιστίας προς το πολιτικό προσωπικό και ικανοποίησης-δυσaréσκειας από τη λειτουργία της δημοκρατίας στο σύνολο του δείγματος.

Γράφημα 6: Γνώμη για πολιτικούς και πολιτική (σύνολο δείγματος)

Γράφημα 7: Ικανοποίηση από τη λειτουργία της δημοκρατίας (σύνολο δείγματος)

Τα στοιχεία αυτά ισχυροποιούν τη βασική μας θέση ότι δεν είναι η οργή και η διαμαρτυρία που, κυρίως, χαρακτηρίζει τη χρυσαυγίτικη ψηφοφορική επιλογή, αφού η «κυνική» αντιμετώπιση του πολιτικού προσωπικού και της πολιτικής, αλλά και η δυσaráσκεια από τη λειτουργία της δημοκρατίας φαίνονται πραγματικά διάχυτα στο συνολικό πληθυσμό περιλαμβάνοντας τους ψηφοφόρους όλων των κομμάτων.

Το πρόβλημα της χρυσαυγίτικης ψήφου και η «θεωρία των δύο άκρων»

Η εγγύτητα που αισθάνονται οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ με το κόμμα προέρχεται από την ύπαρξη πραγματικών ιδεολογικο-πολιτικών δεσμών και κοινών τόπων. Αυτοί οι δεσμοί και οι κοινοί τόποι αναδύονται μέσα από τη σύμπτωση υπερεθνικισμού, υψηλής έντασης κοινωνικο-πολιτικού αυταρχισμού και αντισυστημικής ρητορικής που χαρακτηρίζει τόσο το κόμμα όσο και τους ψηφοφόρους του. Η κοινότητα αντιλήψεων, στάσεων και αξιών μεταξύ του κόμματος και των ψηφοφόρων εκτείνεται και καλύπτει όλα τις σημαντικές ιδεολογικο-πολιτικές διαστάσεις του λόγου και της δράσης της ΧΑ και περιλαμβάνει ακόμη και τον τρόπο με τον οποίο το κόμμα αυτοπαρουσιάζεται στον δημόσιο χώρο. Έτσι, οι νεαροί ψηφοφόροι της ΧΑ που μας μίλησαν αναπαράγουν πιστά όλο το ρητορικό οπλοστάσιο του κόμματος αναφορικά με τη σχέση του κόμματος με τον φασισμό και τον ναζισμό. Στις αφηγήσεις τους συναντούμε όλες τις υπεκφυγές και τους ευφημισμούς με τα οποία το κόμμα, ανάλογα με τη συγκυρία και το στοχευόμενο ακροατήριο, παίρνει αποστάσεις από τον ιστορικό φασισμό και ναζισμό και άλλοτε κλείνει πονηρά το μάτι στους ιδεολόγους οπαδούς και μέλη του μέσα από τα γνωστά ιδεολογήματα του ιστορικού αναθεωρητισμού.

Έτσι, στα ερωτήματα που αφορούν στην ιδεολογικο-πολιτική συγκρότηση της ΧΑ και στο αν πρέπει να απαγορευτεί ως ναζιστικό μόρφωμα, οι νεαροί πληροφορητές μας συστηματικά υποβαθμίζουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που, και οι ίδιοι, αντιλαμβάνονται ότι συνδέουν το κόμμα με τον φασισμό και

αναπαράγουν την κομματική ρητορική περί αφοσιωμένων πατριωτών-εθνικιστών.

«Δεν ξέρω αν είναι νεοναζιστικό κόμμα. Ξέρω ότι κάποια στελέχη της έχουν τέτοιες απόψεις, αυτό όμως δε νομίζω ότι είναι πρόβλημα. Ας πούμε του ΚΚΕ ή του ΣΥ.ΡΙΖ.Α είναι νοσταλγοί του Στάλιν και του Λένιν ή οι τροτσκιστές για παράδειγμα. Και οι δύο σκοτώσανε κόσμο και ο Στάλιν και ο Χίτλερ, δεν κατάλαβα γιατί ο ένας να τρώει περισσότερη λάσπη από τον άλλο. Αν θέλουμε δηλαδή να απαγορεύσουμε τους νοσταλγούς του Χίτλερ, να απαγορεύσουμε και τους νοσταλγούς του Στάλιν επίσης, αλλιώς μιλάμε για εμπάθεια.[...] Δεν νομίζω ότι μπορώ να της δώσω ένα όνομα γιατί δεν μιλάμε για κάτι ενιαίο. Ας πούμε κάποιοι είναι νεοναζί, κάποιοι είναι εθνικιστές, κάποιοι εθνικοσοσιαλιστές, άλλοι απλά ακροδεξιοί. Εθνικιστικό κόμμα θα έλεγα περισσότερο αν και δεν νομίζω ότι είναι αυτό που την περιγράφει.» (Χαρίλαος, 22)

«Ερ: Πολλοί λένε πως η ΧΑ είναι ένα νεοναζιστικό κόμμα και θα έπρεπε να απαγορευτεί. Εσύ τι νομίζεις;

Απ: Ενδεχομένως να είναι, δεν είμαι σίγουρος. Αν γινότανε πόλεμος με τους Γερμανούς η ΧΑ θα ήταν με την Ελλάδα. Το ότι μπορεί να έχουνε κλέψει κάποιες ιδέες από τους Γερμανούς και να τις εφαρμόζουνε δεν σημαίνει κάτι. Δεν ξέρω, είμαι κι εγώ διχασμένος.» (Νικόδημος, 26)

Τα κοινωνικο-πολιτικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν υποστηρίζουν, στο σύνολό τους, τη θέση ότι η χρυσαυγίτικη ψήφος είναι περισσότερο ιδεολογική, παρά ψήφος διαμαρτυρίας. Αυτό σημαίνει, αφενός, ότι η διαμαρτυρία, ακόμη και η εχθρότητα, προς το πολιτικό σύστημα δεν επαρκεί ως εξηγητικό-ερμηνευτικό σχήμα της λαϊκής ψήφου στον φασισμό και, αφετέρου, υποδεικνύει την ανάγκη να μην περιορίζουμε τη σκέψη μας για την εξήγηση και την κατανόηση της λαϊκής υποστήριξης στο φασισμό στα στενά χρονικά πλαίσια της κρίσης. Αντίθετα, είναι χρήσιμο και αναγκαίο να επεκτείνουμε τις εξηγητικές και ερμηνευτικές μας προσπάθειες πέραν της κρίσης, ώστε να

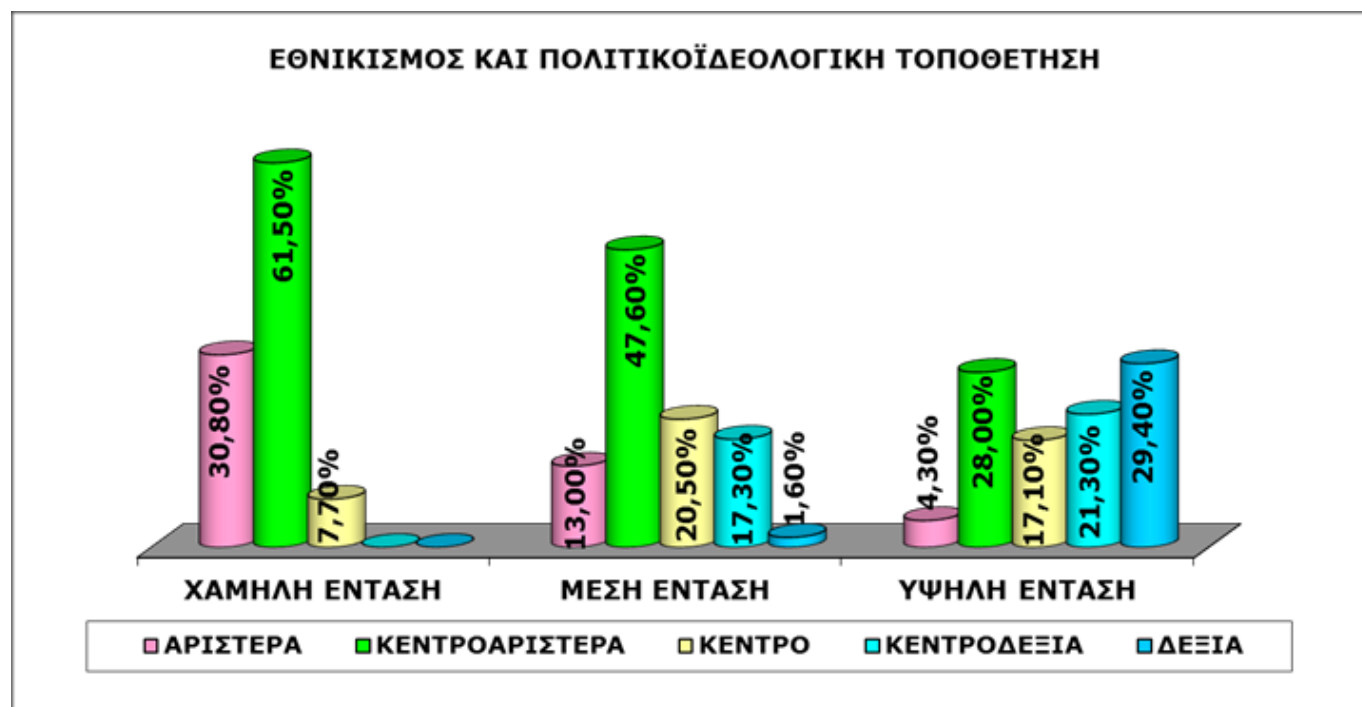
συμπεριλάβουμε ευρύτερες ιδεολογικο-πολιτικές τάσεις και διεργασίες που την υπερβαίνουν κατά πολύ.

Πραγματικά, όλες οι υπάρχουσες κοινωνικές έρευνες για τις πολιτικές αντιλήψεις, αξίες και πρακτικές της νεολαίας κατά τις τελευταίες τρεις, τουλάχιστον, δεκαετίες συστηματικά επισημαίνουν τη διάχυση του εθνικισμού, της ξενοφοβίας, του ρατσισμού, του κοινωνικο-πολιτικού αυταρχισμού και της απαξίωσης του πολιτικού συστήματος και προσωπικού στη νεολαία.[11] Αυτή η προσέγγιση ενισχύεται περαιτέρω από το πραγματολογικό δεδομένο της μακροχρόνιας, συστηματικής και, εντέλει, επιτυχημένης προσπάθειας διείσδυσης του κόμματος στους κοινωνικούς χώρους της νεολαίας και ιδιαίτερα στα γήπεδα, τα γυμναστήρια, τη νεολαιίστικη μουσική κουλτούρα και το διαδίκτυο. Δεν είναι τυχαίο ότι 4 από τα κεντρικά στελέχη της ΧΑ (μεταξύ των οποίων και βουλευτές της) προέρχονται από μουσικά συγκροτήματα της νεοναζιστικής White Power μουσικής σκηνής που ανέπτυξε και προώθησε η ΧΑ, ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, μέσα από τη σύνδεση της κομματικής της νεολαίας (Μέτωπο Νεολαίας) με το διεθνές νεοναζιστικό δίκτυο White Power μουσικής Blood and Honour, ενώ, τουλάχιστον, άλλα τρία στελέχη και βουλευτές προέρχονται από το χώρο των φανατικών οπαδών των γηπέδων.

Επιπλέον, η διάχυση των κεντρικών ιδεολογικο-πολιτικών χαρακτηριστικών της άκρας δεξιάς και του φασισμού σε ευρύτερα νεολαιίστικα ακροατήρια, που υπερβαίνουν την κατεγεγραμμένη εκλογική απήχηση της ΧΑ και διαπερνούν όλες τις ιδεολογικο-πολιτικές τοποθετήσεις αποτυπώνεται με ενάργεια στο ερευνητικό μας υλικό. Τα επόμενα δύο γραφήματα (8 και 9) παρουσιάζουν τη σχετική συνεισφορά των διαφορετικών πολιτικοϊδεολογικών τοποθετήσεων της κλίμακας «Αριστερά-Δεξιά» στη σύνθεση των διαφορετικών επιπέδων έντασης των μεταβλητών «εθνικισμός» και «αυταρχισμός».

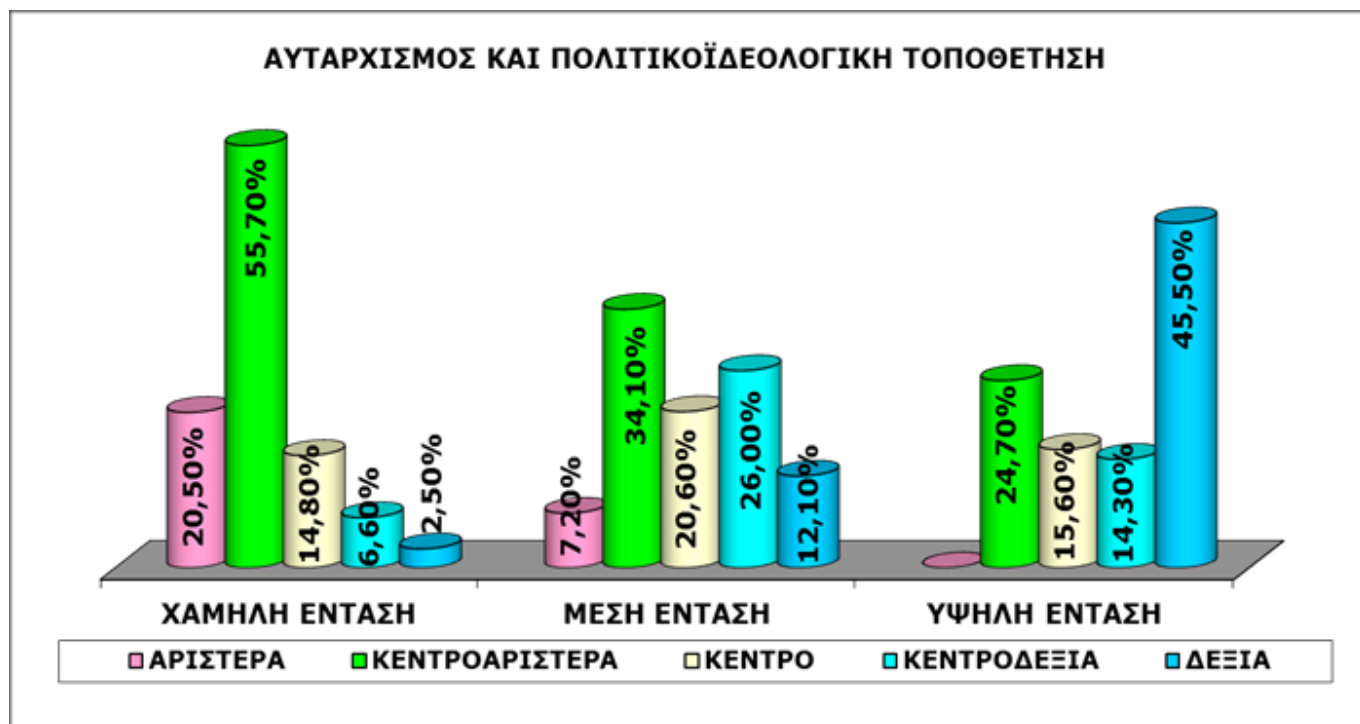
Έτσι, στην περίπτωση του εθνικισμού παρατηρούμε ότι η χαμηλή ένταση αποτελείται κατά κύριο λόγο από όσους αυτοτοποθετούνται στην κεντροαριστερά και την Αριστερά και σε μικρότερο βαθμό

από τους κεντρώους, ενώ λείπουν τελείως οι κεντροδεξιοί και οι Δεξιοί, η μέση ένταση αποτελείται κυρίως από τις συνιστώσες του κέντρου (με κυρίαρχη την κεντροαριστερά) και δευτερευόντως την Αριστερά, και με τη Δεξιά να είναι υπολειμματική, ενώ, τέλος, η υψηλή ένταση αποτελείται κυρίως από τη Δεξιά και τις συνιστώσες του κέντρου, ενώ η Αριστερά είναι υπολειμματική.

Γράφημα 8: Σύνθετη μεταβλητή «εθνικισμός» και πολιτικοϊδεολογική τοποθέτηση

Αντίστοιχα, στην περίπτωση του αυταρχισμού, η χαμηλή ένταση αποτελείται κυρίως από όσους αυτοτοποθετούνται στην κεντροαριστερά και την Αριστερά και δευτερευόντως από τους κεντρώους και τους κεντροδεξιούς, ενώ η Δεξιά είναι υπολειμματική, η μέση ένταση αποτελείται κυρίως από τις συνιστώσες του κέντρου και δευτερευόντως από τη Δεξιά και την Αριστερά, ενώ στην υψηλή ένταση κυριαρχεί η Δεξιά και ακολουθούν οι συνιστώσες του κέντρου, ενώ απουσιάζει η Αριστερά.

Γράφημα 9: Σύνθετη μεταβλητή «αυταρχισμός» και πολιτικοϊδεολογική τοποθέτηση

Στο βαθμό που τα κύρια ειδοποιά χαρακτηριστικά της ακροδεξιάς ψήφου (υπερεθνικισμός και υψηλής έντασης κοινωνικο-πολιτικός αυταρχισμός) εμφανίζονται διάχυτα (αν και σε διαφορετική έκταση, ανάλογα με την πολιτικο-ιδεολογική αυτοτοποθέτηση) σε ευρύτερα τμήματα της ελληνικής νεολαίας, αναδύονται σοβαρές επιφυλάξεις αναφορικά με την εξηγητική-ερμηνευτική επάρκεια της «θεωρίας των δύο άκρων». **Μ' άλλα λόγια, αν τα ακροδεξιά ιδεολογικο-πολιτικά χαρακτηριστικά εμφανίζονται διάχυτα τόσο στη Δεξιά όσο και στο κέντρο, η ίδια η διάκριση κέντρου και άκρων τίθεται υπό αμφισβήτηση.** Ακόμη περισσότερο, αν το λεγόμενο κέντρο παρουσιάζει τέτοιας έκτασης ακροδεξιά ιδεολογικο-πολιτικά χαρακτηριστικά, τότε φαίνεται να επαληθεύεται και εμπειρικά η ισχυρή παρουσία ενός «ακραίου κέντρου», τα ιδεολογικά και πολιτικά χαρακτηριστικά του οποίου συνδέονται και επικοινωνούν στενά με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά της άκρας Δεξιάς.

Τέλος, τα παραπάνω δύο γραφήματα παρουσιάζουν μια ευρύτερα ανησυχητική εικόνα, αφού υποδεικνύουν το λεγόμενο «κέντρο» και τις συνιστώσες του ως μια επιπλέον δεξαμενή τροφοδότησης των

ακροδεξιών αντιλήψεων και πολιτικών επιλογών, πέρα από την κύρια δεξαμενή που αποτελεί η Δεξιά, ενώ η διάχυση του μέσης έντασης εθνικισμού και αυταρχισμού στις συνιστώσες του κέντρου ενισχύει περαιτέρω την ανησυχία για την πιθανή λειτουργία του «κέντρου» ως διαύλου τροφοδότησης της Δεξιάς ριζοσπαστικοποίησης.

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε η επιστημονική θεμελίωση της «θεωρίας των δύο άκρων» καθίσταται ιδιαίτερα προβληματική, ενώ ενισχύεται η θέση που της αποδίδει κυρίως ιδεολογικό, παρά επιστημονικό, περιεχόμενο και χαρακτήρα. Από την άλλη πλευρά, η αμφισβήτηση της «θεωρίας των δύο άκρων» και η εμπειρική τεκμηρίωση του **«ακραίου κέντρου»** φαίνεται ότι μπορούν να εξηγήσουν καλύτερα την παρατηρούμενη ιδεολογικο-πολιτική εγγύτητα τμημάτων των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ με αυτούς της ΧΑ (και δευτερευόντως των ΑΝΕΛ). Ταυτόχρονα, ενισχύει, ακόμη περισσότερο, τη θέση ότι η εξήγηση και η ερμηνεία της λαϊκής υποστήριξης στο φασισμό στα χρόνια της κρίσης πρέπει να στραφεί στη διερεύνηση των διαδικασιών, μέσα από τις οποίες τα ιδεολογικο-πολιτικά χαρακτηριστικά της άκρας Δεξιάς διαχύθηκαν σε ευρύτερα ακροατήρια μέσα σε μια ιστορική περίοδο που υπερβαίνει κατά πολύ την κρίση.

Αντί επιλόγου

Το πρόβλημα της λαϊκής υποστήριξης στο φασισμό στις συνθήκες της κρίσης είναι πιο πολύπλοκο και αφορά σε βαθύτερες κοινωνικο-πολιτικές εξελίξεις απ' ό,τι η θεωρία «κρίση-οργή-ακροδεξιός εξτρεμισμός» και η «θεωρία των δύο άκρων» αφήνουν να εννοηθεί. Η ιδεολογικο-πολιτική σύμπτωση, ακόμη και ταύτιση, κόμματος και ψηφοφόρων, που διαγνώσαμε στην έρευνά μας, δεν αφήνει περιθώρια θεωρητικού και πολιτικού εφησυχασμού. Ο ελληνικός φασισμός δεν αποτελεί άμεση και συγκυριακή επίπτωση της κρίσης. Ούτε οφείλεται, κυρίως, σ' αυτήν. Αν και γεννήθηκε κατά τη διάρκειά της, εντούτοις, η κυοφορία του αποτελεί μια μακροχρόνια διαδικασία που υπερβαίνει κατά πολύ τα στενά χρονικά πλαίσια της ίδιας της

κρίσης.

Μια συστηματική και ενδεδειγμένη διερεύνηση της διάχυσης, στην ελληνική νεολαία και κοινωνία, του ιδιαίτερου ιδεολογικο-πολιτικού μείγματος που χαρακτηρίζει την άκρα Δεξιά (υπερεθνικισμός και υψηλής έντασης κοινωνικο-πολιτικός αυταρχισμός, μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο μιας ογκούμενης διπλής κρίσης -αντιπροσώπευσης και νομιμοποίησης- του πολιτικού συστήματος και προσωπικού) θα αναδείκνυε τις βαθύτερες κοινωνικο-πολιτικές διεργασίες που αποκρυσταλλώθηκαν στην εκλογική ενίσχυση του φασισμού στις συνθήκες της κρίσης. Μια τέτοια προσέγγιση θα εστίαζε στην ανάλυση της μακροχρόνιας στρατηγικής που υιοθέτησαν τα κυρίαρχα κόμματα του πολιτικού συστήματος στην προσπάθειά τους να απορροφήσουν τους κραδασμούς και τις πιέσεις που προκαλούσαν οι αλληπάλληλες, από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980, κρίσεις νομιμοποίησης και αντιπροσώπευσης που αντιμετώπισε το δικομματικό πολιτικό σύστημα. Η ανάλυση αυτής της στρατηγικής θα αναδείκνυε τη διπλή, αλληλοτροφοδοτούμενη, διαδικασία διάχυσης των ακροδεξιών ιδεολογικο-πολιτικών χαρακτηριστικών στην κοινωνία και σταδιακής ενσωμάτωσης, όλο και κεντρικότερων, στοιχείων του ακροδεξιού ιδεολογικού οπλοστασίου και πολιτικού προγράμματος στον πολιτικό λόγο και πράξη των κεντρικών-φιλελεύθερων κυβερνητικών κομμάτων.

Μια τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να εξηγήσει και να ερμηνεύσει ορθότερα και ακριβέστερα τις μακρές κοινωνικο-πολιτικές διεργασίες που προετοίμασαν και προλείαναν το έδαφος, αφενός, για την είσοδο στην ελληνική βουλή ενός ακροδεξιού κόμματος (ΛΑΟΣ), πέντε ολόκληρα χρόνια πριν το εντυπωσιακό εκλογικό άλμα της ΧΑ και, αφετέρου, για την άλωση του πολιτικού συστήματος από τον φασισμό κατά την περίοδο της κρίσης. Θα επέτρεπε, ακόμη, την ανάδειξη και τεκμηρίωση των σύμπλοκων εκείνων κοινωνικών-πολιτικών-ιδεολογικών διεργασιών που, στο πλαίσιο της κρίσης, κατέστησαν εφικτή και λειτουργική την πολιτική συνεργασία των λεγόμενων κεντρικών-φιλελεύθερων κομμάτων με πολιτικά μορφώματα και στελέχη της άκρας Δεξιάς

κατά την επιβολή των πολιτικών της λιτότητας.

Τέλος, θα μπορούσε να τεκμηριώσει, κοινωνιολογικά και πολιτικά, την ιδεολογικο-πολιτική συγγένεια και σύνδεση ενός τμήματος του κεντρώου-φιλελεύθερου πολιτικού προσωπικού και των κεντρώων-φιλελεύθερων διαμορφωτών της κοινής γνώμης με τους ψηφοφόρους και τις ιδεολογικο-πολιτικές συντεταγμένες της ΧΑ. Ιδεολογικο-πολιτική συγγένεια και σύνδεση που επέτρεψε σε προβεβλημένα στελέχη της κεντροαριστεράς να διαβεβαιώνουν ότι η ΧΑ είναι το «*πρώτο κίνημα που γεννιέται αυθεντικά μετά την Μεταπολίτευση*» και να αναρωτιούνται δημόσια: «*Πάνω σε μεγάλα προβλήματα, όπως το μεταναστευτικό, το παρεμπόριο και η έλλειψη ασφάλειας και αστυνόμευσης κάνει ακτιβισμό η ελληνική Χεζμπολάχ και παράγει εμπιστοσύνη και απολαμβάνει ποσοστά. Αυτό γιατί να το καταγγείλει κανείς;*».[12] Ιδεολογικοπολιτική συγγένεια και σύνδεση που επέτρεψε στην ηγεσία της κεντροδεξιάς να συνηχήσει με τη ρατσιστική ρητορική της ΧΑ, κηρύττοντας τον πόλεμο στους μετανάστες, τους οποίους χαρακτήριζε «*τύραννους της κοινωνίας*», καλώντας σε «*ανακατάληψη των πόλεων*» και εγκλεισμό των μεταναστών σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα οποία είχε, ήδη λίγο καιρό πριν, δημιουργήσει άλλο, προβεβλημένο, στέλεχος της κεντροαριστεράς. Ιδεολογική και πολιτική συγγένεια και σύνδεση, τέλος, που, μέσα στην κρίση και ενόψει της όξυνσης των λαϊκών αντιδράσεων απέναντι στις πολιτικές της λιτότητας, επέτρεψε σε κεντρώους-φιλελεύθερους δημοσιολόγους και δημοσιογράφους να ευχαριστούν τη Χρυσή Αυγή για τη συνεισφορά της στη δημοκρατία[13] και να ελπίζουν σε κάποια «*σοβαρότερη*» εκδοχή της για να συγκυβερνήσει με τα μνημονιακά κόμματα.[14]

Σ' ένα τέτοιο ερευνητικό πλαίσιο, η ίδια η κρίση, θα εμφανιζόταν περισσότερο σαν ένας ενισχυτής και επιταχυντής κοινωνικο-πολιτικών διεργασιών που τη διαπερνούν, αλλά δεν εξαντλούνται σ' αυτήν. Αντίθετα, τη διασχίζουν, συνδέοντάς την με τη μακρά περίοδο, τριών τουλάχιστον δεκαετιών, που προηγήθηκε αυτής. Μια τέτοια προσέγγιση, τέλος, θα καθιστούσε σαφή τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν τυχοδιωκτικές και

επιφανειακές θεωρήσεις, οι οποίες αρνούνται να αντικρύσουν κατά πρόσωπο τη δυσάρεστη και δύσκολη κοινωνικο-πολιτική πραγματικότητα και επιχειρούν, ίσως για λόγους μικροπολιτικής, να την εξωραΐσουν μέσα από ευφημισμούς και ατεκμηρίωτες γενικολογίες περί δημοκρατίας και ανθρωπισμού.

Σημειώσεις:

[1] Μπαλαούρας: «Χρυσή Αυγή ψηφίζει απλός κόσμος, δεν είναι φασίστες»,

14/12/20106, <https://www.iefimerida.gr/news/307313/mpalaoyras-hrysi-aygi-psifizei-aplos-kosmos-den-einai-fasistes#ixzz4Vk3ULKf0>

[2] «Declaration of the European Parliament on the proclamation of 23 August as European Day of Remembrance for Victims of Stalinism and Nazism», <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0439+0+DOC+XML+V0//EN>

[3] Το τετραετές, διεθνές, ερευνητικό πρόγραμμα MYPLACE (Memory, Youth, Political Legacy And Civic Engagement) διερεύνησε, μέσα από μια πολυμεθοδολογική εμπειρική κοινωνιολογική έρευνα, τα χαρακτηριστικά και τη σημασία της κοινωνικής και πολιτικής συμμετοχής και δράσης των νέων σε 14 ευρωπαϊκές χώρες (Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία, Πορτογαλία, Ισπανία, Ελλάδα, Γεωργία, Φινλανδία, Δανία, Ρωσία, Εσθονία, Σλοβακία, Κροατία, Λετονία, Ουγγαρία) <https://www.fp7-myplace.eu/index.php> Η συλλογή του υλικού έγινε το 2013, κυρίως σε δύο περιοχές της Αττικής (Νέα Φιλαδέλφεια και Αργυρούπολη) μέσα από ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους που περιελάμβαναν: 1200 ερωτηματολόγια, 60 σε βάθος συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης, διαγενεακές συνεντεύξεις και τρεις εθνογραφικές μελέτες για το κίνημα των αγανακτισμένων, την ιδεολογικοπολιτική συγκρότηση της Χρυσής Αυγής και τη σχέση της με τη νεολαία, καθώς και τον κοινωνικό ακτιβισμό μιας ομάδας θρησκευόμενων νέων στην περίοδο της κρίσης. Επιστημονική υπεύθυνη της έρευνας ήταν η Αλεξάνδρα Κορωναίου, καθηγήτρια κοινωνιολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και βασικοί

ερευνητές οι κοινωνικοί επιστήμονες Ευάγγελος Λαγός, Αλέξανδρος Σακελλαρίου, Ειρήνη Χιωτάκη-Πούλου, Στέλιος Κυμιωνής και Αρης Δεληβέρης. Τα συμπεράσματα της συνολικής έρευνας πρόκειται να δημοσιευθούν σε συλλογικό τόμο.

[4] Koronaiou, A., Lagos, E., Sakellariou, A., Kymionis, S. and Chiotaki-Poulou, I. (2015), *Golden Dawn, austerity and young people: the rise of fascist extremism among young people in contemporary Greek society*, in *Sociological Review Monograph Series: Radical Futures? Youth, Politics and Activism in Contemporary Europe* by Hilary Pilkington and Gary Pollock, vol 63, 231–249, και Koronaiou, A., Lagos, E., & Sakellariou, A. (2015). *Singing for Race and Nation* in Simpson, P., A., and Druxes, H. (2015). *Digital Media Strategies of the Far Right in Europe and the United States*. Lexington Books, 193-214.

[5] Ενδεικτικά: Griffin, R. (1991) *The Nature of Fascism*. London: Pinter; Feldman, M. (ed.), (2003) *A Fascist Century: Essays by Roger Griffin*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire and New York: Palgrave Macmillan; Paxton, R.O. (2004). *The Anatomy of Fascism*, New York: Knopf; Hamerquist, D., Sakai, J., Chicago Anti-Racist Action, and Salotte, M., (2002). *Confronting Fascism: Discussion Documents for a Militant Movement*, Chicago: ARA.

[6] Ενδεικτικά: «Η Ιδεολογία της Χρυσής Αυγής», «Εθνικιστική Επανάσταση».

[7] Ο.π.

[8] Για την φασιστική προβληματική του «κράτους-κήπου» βλ. π.χ. Griffin, R. (2007) *Modernism and Fascism: The Sense of a Beginning under Mussolini and Hitler*, Basingstoke and New York: Palgrave

[9] «Πολιτικές θέσεις: Για τη Χρυσή Αυγή του Ελληνισμού».

[10] Ο.π. «Η Ιδεολογία της Χρυσής Αυγής» και «Εθνικιστική Επανάσταση».

[11] Ενδεικτικά: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς και Ινστιτούτο VPRC, (2000), *Οι νέοι του καιρού μας 1997-1999*, Παπαζήσης, Αθήνα. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, (2005), *Η νέα γενιά στην Ελλάδα σήμερα, Τελική Έκθεση του έργου 'YOUTH'*,

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αθήνα, https://www2.media.uoa.gr/psylab/imageup/I_nea_gennia_FinalReport.pdf. IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement), (2001), *Citizenship and Education in Twenty-eight Countries. Civic Knowledge and Engagement at Age Fourteen*, <http://www.iea.nl/cived.html>. Kerr, D., Sturman, L., Schulz, W. and Burge, B., (2010), *ICCS 2009. European Report: Civic knowledge, attitudes, and engagement among lower-secondary students in 24 European countries*, IEA, http://www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ICCS_2009_European_Report.pdf, Στρατουδάκη, Χ. (2005), «Έθνος και δημοκρατία: Όψεις της εθνικής ταυτότητας των εφήβων», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 116: 23-50. Κουλαϊδής, Β., Δημόπουλος, Κ. (2006), *Ελληνική νεολαία: Όψεις Κατακερματισμού*, Αθήνα: Μεταίχμιο. Φραγκουδάκη, Α., Δραγώνα, Θ. (επιμ.), (1997), *Τι είν' η πατρίδα μας; Εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα. Δεμερτζής, Ν. και Αρμενάκης, Α. (2001), *Φοιτητική νεολαία, κρίση της πολιτικής και πολιτική επικοινωνία*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα. Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, *Εθνική Έκθεση για τη νεολαία (National Report)*, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Δεκέμβριος 2012, <https://www.neagenia.gr/appdata/documents/book-gr.pdf>. Η ίδια εικόνα εμφανίζεται και στα στοιχεία που δημοσιεύουν κατά καιρούς το Ευρωβαρόμετρο και η European Social Survey.

[12] «Ανδρέας Λοβέρδος: Η Χρυσή Αυγή είναι αυθεντικό κίνημα», 14/2/2013: <https://www.tovima.gr/politics/article/?aid=498223>

[13] Κασιμάτης, Σ., Η ευκαιρία της Χρυσής Αυγής για τη δημοκρατία, 16/9/2012, <https://www.kathimerini.gr/731901/opinion/epikairothta/arxeio-monimes-sthles/h-eykairia-ths-xryshs-ayghs-gia-th-dhmokratia>

[14] «Μπ. Παπαδημητρίου: Γιατί όχι μια σοβαρή ΧΑ στην κυβέρνηση;», 12/9/2013, <https://tvxs.gr/news/ellada/akrodeksies-protaseis-gia-syntiritiki-symmaxia-apo-ton-mpampi-papadimitrioy>

Τζούντιθ Μπάτλερ: Η Πρόκληση της Χάνα Άρεντ στον Άντολφ Άιχμαν

Μετάφραση: Εύα Πλιάκου

Πενήντα χρόνια πριν η συγγραφέας και φιλόσοφος Χάνα Άρεντ έγινε μάρτυρας του τέλους της δίκης του Άντολφ Άιχμαν, μιας από τις σημαντικότερες φιγούρες στην οργάνωση του Ολοκαυτώματος. Καλύπτοντας τη δίκη, η Άρεντ έπλασε τη φράση «η κοινοτοπία του κακού», μια φράση που από τότε έχει γίνει κάτι σαν διανοητικό κλισέ. Αλλά τι πραγματικά εννοούσε;

Ένα πράγμα που σίγουρα δεν εννοούσε η Άρεντ ήταν ότι το κακό είχε γίνει κοινότοπο ή ότι ο Άιχμαν και τα ναζιστικά στρατεύματά του είχαν διαπράξει ένα συνηθισμένο έγκλημα. Πράγματι, πίστευε ότι το έγκλημα είχε έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, αν όχι πρωτοφανή, και ως εκ τούτου αυτό απαιτούσε μια νέα προσέγγιση στην ίδια τη δικαστική απόφαση.

Υπήρχαν τουλάχιστον δύο προκλήσεις για τη δικαστική απόφαση που υπογράμμισε η Άρεντ και ακόμα μία για την ηθική φιλοσοφία γενικότερα. Το πρώτο πρόβλημα είναι αυτό της νομικής πρόθεσης. Έπρεπε τα δικαστήρια να αποδείξουν ότι ο Άιχμαν σκόπευε να προκαλέσει γενοκτονία για να τον καταδικάσουν για το έγκλημα; Το επιχείρημά της ήταν ότι στον Άιχμαν ενδεχομένως να έλειπαν οι «προθέσεις», στον βαθμό που δεν κατόρθωσε να σκεφτεί το έγκλημα το οποίο διέπραττε. Δεν πίστευε ότι ο Άιχμαν ενεργούσε χωρίς συνείδηση, αλλά επέμενε ότι ο όρος «σκέπτομαι» πρέπει να προορίζεται για μια πιο αντανakλαστική λειτουργία της λογικής.

Η Άρεντ αναρωτήθηκε εάν ένα νέο είδος ιστορικού υποκειμένου είχε καταστεί δυνατό με τον εθνικοσοσιαλισμό, ένα είδος στο

οποίο τα άτομα εκτελούσαν πολιτικές αλλά δεν είχαν πλέον «προθέσεις», με τη συνήθη έννοια του όρου. Το να έχεις «προθέσεις», κατά τη γνώμη της, ήταν το να σκέφτεσαι αναστοχαστικά για τις πράξεις σου ως πολιτικό υποκείμενο, του οποίου η ζωή και η σκέψη είναι συνδεδεμένες με τις ζωές και τις σκέψεις άλλων ατόμων. Έτσι, σε αυτή την πρώτη φάση, φοβόταν πως αυτό που είχε γίνει «κοινότοπο» ήταν η ίδια η μη-σκέψη. Το γεγονός αυτό δεν ήταν καθόλου κοινότοπο, αλλά πρωτοφανές, σοκαριστικό και λάθος.

Με το να γράφει για τον Άιχμαν, η Άρεντ προσπαθούσε να καταλάβει τι ήταν το πρωτοφανές στη ναζιστική γενοκτονία – όχι για να διαπιστωθεί η ιδιαίτερη περίπτωση του Ισραήλ, αλλά για να κατανοήσει ένα έγκλημα ενάντια στην ανθρωπότητα, ένα έγκλημα που θα δικαιολογούσε την καταστροφή των Εβραίων, των Ρομά, των ομοφυλόφιλων, των κομμουνιστών, των ατόμων με αναπηρία και των αρρώστων. Ακριβώς όπως η αποτυχία της σκέψης ήταν μια αποτυχία να ληφθούν υπόψη η αναγκαιότητα και η αξία που κάνουν τη σκέψη δυνατή, έτσι η καταστροφή και η μετατόπιση ολόκληρων πληθυσμών ήταν μια επίθεση όχι μόνο στις συγκεκριμένες ομάδες, αλλά σε ολόκληρη την ανθρωπότητα. Ως αποτέλεσμα, η Άρεντ διαφώνησε με τη διεξαγωγή της δίκης του Άιχμαν από ένα συγκεκριμένο έθνος-κράτος αποκλειστικά στο όνομα του δικού του πληθυσμού.

Σε αυτή την ιστορική συγκυρία, για την Άρεντ κατέστη αναγκαίο να υπάρξει προετοιμασία και να γίνουν αντιληπτά τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, και αυτό συνεπάγεται την υποχρέωση να επινοηθούν νέες δομές στον χώρο του διεθνούς δικαίου. Έτσι, εάν ένα έγκλημα είχε γίνει κατά κάποιον τρόπο «κοινότοπο», ήταν ακριβώς επειδή διαπράχθηκε με τρόπο καθημερινό, συστηματικά, χωρίς να υπάρχει επαρκής συζήτηση και αντίθεση σε αυτό. Κατά μία έννοια, αποκαλώντας ένα έγκλημα κατά της ανθρωπότητας «κοινότοπο», προσπαθούσε να υποδείξει τον τρόπο με τον οποίο το έγκλημα είχε γίνει για τους εγκληματίες αποδεκτό, μια υπόθεση ρουτίνας, και υλοποιήθηκε χωρίς ηθική αποστροφή, πολιτική αγανάκτηση και αντίσταση.

Αν η Άρεντ σκέφτηκε ότι οι υπάρχουσες έννοιες της νομικής πρόθεσης και τα εθνικά ποινικά δικαστήρια ήταν ανεπαρκή στη διαδικασία της σύλληψης και εκδίκασης των εγκλημάτων των ναζί, αυτό συνέβη επειδή επίσης πίστευε ότι ο ναζισμός πραγματοποιούσε απειλή εναντίον της σκέψης. Η άποψή της αμέσως διεύρυνε τη θέση και τον ρόλο της φιλοσοφίας στην εκδίκαση της γενοκτονίας και έθεσε τα θεμέλια για μια νέα λειτουργία του πολιτικού και νομικού προβληματισμού, που πίστευε ότι θα διασφαλίσει τόσο τη σκέψη όσο και τα δικαιώματα ενός ανοικτού και πλουραλιστικού παγκόσμιου πληθυσμού στην προστασία εναντίον της καταστροφής.

Εκείνο που είχε γίνει κοινότοπο –και μάλιστα σε εντυπωσιακό βαθμό– ήταν η αποτυχία στο σκέπτεσθαι. Πράγματι, ως έναν βαθμό, η αποτυχία του να σκεφτούμε είναι ακριβώς το όνομα του εγκλήματος που διαπράττει ο Άιχμαν. Θα μπορούσαμε να πιστέψουμε αρχικά ότι αυτός είναι ένας σκανδαλώδης τρόπος για να περιγράψει κανείς αυτό το φρικτό έγκλημα, αλλά για την Άρεντ η συνέπεια της μη-σκέψης είναι γενοκτονική, ή σίγουρα θα μπορούσε να είναι.

Φυσικά, η πρώτη αντίδραση απέναντι σε έναν τέτοιο προφανώς αφελή ισχυρισμό μπορεί να είναι ότι η Άρεντ υπερεκτίμησε τη δύναμη της σκέψης ή ότι πίστευε σε έναν ιδιαίτερα κανονιστικό τρόπο σκέψης που δεν ανταποκρινόταν στις διάφορες λειτουργίες του αναστοχασμού, του αυτο-μουρμουρίσματος (self-muttering) και της αθόρυβης φλυαρίας, τα οποία συνεχόνται με τη σκέψη.

Πράγματι, το κατηγορητήριό της για τον Άιχμαν πήγαινε πέρα από το ίδιο το υποκείμενο και στον ιστορικό κόσμο στον οποίο η αληθινή σκέψη εξαφανιζόταν και, ως εκ τούτου, τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας έγιναν όλο και πιο «νοητά». Η υποβάθμιση της σκέψης εργάστηκε από κοινού με τη συστηματική καταστροφή των πληθυσμών.

Παρά το γεγονός ότι η Άρεντ εστιάζει στην αποτυχία του Άιχμαν να σκεφτεί ως έναν τρόπο για να κατονομάσει το απόλυτο έγκλημά του, είναι σαφές ότι πιστεύει πως τα ισραηλινά δικαστήρια δεν

στοχάστηκαν αρκετά καλά, και προσπάθησε να προσφέρει μια σειρά από διορθώσεις στον τρόπο των διαδικασιών τους. Αν και η Άρεντ συμφώνησε με την τελική ετυμηγορία της δίκης, δηλαδή ότι ο Άιχμαν έπρεπε να καταδικαστεί σε θάνατο, διαφώνησε με το σκεπτικό που προβλήθηκε στη δίκη, αλλά και με το ίδιο το αντικείμενό της. Πίστευε ότι η δίκη έπρεπε να επικεντρωθεί στις πράξεις που διέπραξε, πράξεις οι οποίες περιελάμβαναν την κατασκευή μιας πολιτικής της γενοκτονίας.

Όπως και ο νομικός φιλόσοφος Γιουσάλ Ρογκάτ (Yosal Rogat) πριν απ' αυτήν, έτσι και η Άρεντ δεν πίστευε ότι η ιστορία του αντισημιτισμού, ή ακόμη και η ιδιαιτερότητα του αντισημιτισμού στη Γερμανία, έπρεπε να δοκιμαστεί. Είχε αντιρρήσεις στην αντιμετώπιση του Άιχμαν ως αποδιοπομπαίου τράγου. Κατέκρινε μερικούς από τους τρόπους με τους οποίους το Ισραήλ χρησιμοποίησε τη δίκη για να καθιερώσει και να νομιμοποιήσει τη δική του νομική εξουσία και τις εθνικές του φιλοδοξίες. Πίστευε ότι η δίκη απέτυχε να κατανοήσει τον Άιχμαν ως άνθρωπο και τις πράξεις του. Ο Άιχμαν είτε εκπροσωπούσε όλο τον ναζισμό και κάθε ξεχωριστό ναζί είτε θεωρούνταν ως το απόλυτο παθολογικό ξεχωριστό άτομο. Φαινόταν να μην έχει σημασία για τους εισαγγελείς ότι αυτές οι δύο ερμηνείες έρχονταν ουσιαστικά σε σύγκρουση. Θεωρούσε ότι η δίκη απαιτούσε μια κριτική στην ιδέα της συλλογικής ενοχής, αλλά επίσης κι έναν ευρύτερο προβληματισμό στις συγκεκριμένες ιστορικά προκλήσεις της ηθικής ευθύνης υπό δικτατορικό καθεστώς. Πράγματι, αυτό για το οποίο κατηγορούσε τον Άιχμαν ήταν η αποτυχία του να σταθεί κριτικά απέναντι στο θετικό δίκαιο, δηλαδή η αποτυχία του να αποστασιοποιηθεί από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας και της πολιτικής που του επιβάλλονταν. Με άλλα λόγια, τον κατηγορεί για την υπακοή του, την έλλειψη κριτικής αποστασιοποίησης, την αποτυχία του να σκεφτεί.

Αλλά περισσότερο απ' αυτό τον κατηγορεί για την αποτυχία του να συνειδητοποιήσει ότι η σκέψη εμπλέκει το υποκείμενο σε μια κοινωνικοποίηση, σε ένα σύνολο το οποίο δεν μπορεί να διαιρεθεί ή να καταστραφεί μέσω γενοκτονικών στόχων. Κατά την

άποψή της, κανένα σκεπτόμενο ον δεν μπορεί να σχεδιάσει ή να διαπράξει γενοκτονία. Φυσικά, μπορούν τα άτομα να έχουν τέτοιες σκέψεις, δηλαδή περί χάραξης κι εφαρμογής γενοκτονικής πολιτικής, όπως σαφώς είχε ο Άιχμαν, αλλά τέτοιοι υπολογισμοί δεν μπορούν να αποκαλούνται σκέψη, κατά τη γνώμη της. Αναρωτιόμαστε πώς η σκέψη εμπλέκει κάθε σκεπτόμενο «εγώ» ως μέρος ενός «εμείς» σε βαθμό που η καταστροφή ενός μέρους από το σύνολο των ανθρώπινων ζώων να μην αποτελεί μόνο την καταστροφή ενός ατόμου, θεωρούμενη ως αναγκαίως συνδεδεμένη με το σύνολο, αλλά την καταστροφή των ίδιων των συνθηκών της σκέψης.

Πολλά ερωτήματα ανακύπτουν: Πρέπει η σκέψη να γίνει αντιληπτή ως μια ψυχολογική διαδικασία ή, πράγματι, ως κάτι που μπορεί να περιγραφεί επαρκώς ή η σκέψη, με την έννοια που της αποδίδει η Άρεντ, είναι πάντοτε κάποιου είδους άσκηση της κρίσης, κι επομένως εμπλεκόμενη σε μια κανονιστική πράξη. Αν το σκεπτόμενο «εγώ» είναι ένα μέρος του «εμείς» και αν το σκεπτόμενο «εγώ» είναι αποφασισμένο να διατηρήσει αυτό το «εμείς», πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τη σχέση μεταξύ του «εγώ» και του «εμείς» και ποιες συγκεκριμένες επιπτώσεις συνεπάγεται η σκέψη για τις νόρμες που διέπουν την πολιτική και, συγκεκριμένα, την κρίσιμη σχέση με το θετικό δίκαιο;

Το βιβλίο της Άρεντ για τον Άιχμαν είναι ιδιαίτερα εριστικό. Αλλά πιθανότατα αξίζει να παρατηρήσει κανείς ότι δεν ασχολείται απλώς με το ζήτημα των ισραηλινών δικαστηρίων και τον τρόπο με τον οποίο κατέληξαν στην απόφαση της θανατικής ποινής του Άιχμαν. Στέκεται, επίσης, κριτικά απέναντι στον ίδιο τον Άιχμαν, για τη διαμόρφωση και την υπακοή του σε ένα ολέθριο σύνολο νόμων.

Μία ρητορική τεχνική στο βιβλίο της είναι ότι, ξανά και ξανά, ξεσπά μια διαμάχη ανάμεσα σε αυτήν και τον ίδιο τον Άιχμαν. Στο μεγαλύτερο μέρος αναφέρεται στη δίκη και στον Άιχμαν στο τρίτο πρόσωπο, αλλά υπάρχουν στιγμές που απευθύνεται στον ίδιον άμεσα, όχι στη δίκη αλλά στο κείμενό της. Κάτι τέτοιο συνέβη όταν ο Άιχμαν ισχυρίστηκε ότι κατά την εφαρμογή της

Τελικής Λύσης ενεργούσε με βάση την υπακοή και ότι είχε αντλήσει αυτό το συγκεκριμένο ηθικό δίδαγμα από την ανάγνωση του Καντ.

Μπορούμε να φανταστούμε πόσο διπλά σκανδαλώδης ήταν αυτή η στιγμή για την Άρεντ. Ήταν σίγουρα αρκετά κακό ότι διαμόρφωνε κι εκτελούσε διαταγές για την Τελική Λύση, αλλά το να λέει, όπως κι έκανε, ότι είχε ζήσει ολόκληρη τη ζωή του με βάση τις καντιανές αρχές, συμπεριλαμβανομένης και της υπακοής του στη ναζιστική αρχή, πήγαινε πάρα πολύ. Ο ίδιος επικαλέστηκε το «καθήκον» σε μια προσπάθεια να εξηγήσει τη δική του εκδοχή πάνω στη φιλοσοφία του Καντ. Η Άρεντ γράφει: «Αυτό ήταν εξωφρενικό, προφανώς, αλλά και ακατανόητο, δεδομένου ότι η ηθική φιλοσοφία του Καντ είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με την ικανότητα κρίσης του ατόμου, που αποκλείει την τυφλή υπακοή».

Ο Άιχμαν φάσκει και αντιφάσκει όταν εξηγεί τις καντιανές του δεσμεύσεις. Από τη μια πλευρά, διευκρινίζει: «Εννοούσα με την παρατήρησή μου για τον Καντ ότι η αρχή της θέλησής μου πρέπει πάντοτε να είναι τέτοια έτσι ώστε να μπορεί να γίνει η αρχή των γενικών νόμων». Και όμως, ο ίδιος επίσης παραδέχεται ότι από τη στιγμή που ήταν επιφορτισμένος με το καθήκον της διεξαγωγής της Τελικής Λύσης έπαψε να ζει με βάση τις καντιανές αρχές. Η Άρεντ αναμεταδίδει το πώς ο ίδιος περιέγραφε τον εαυτό του: «Δεν ήταν πια “κύριος των πράξεών του”, και... “δεν ήταν σε θέση να αλλάξει κάτι”».

Όταν, στη μέση της μπερδεμένης του εξήγησης, ο Άιχμαν επαναδιατυπώνει την κατηγορική του προσταγή έτσι ώστε ο καθένας να έπρεπε να ενεργεί με τον τρόπο που ο Φύρερ θα ενέκρινε, ή που ο ίδιος (ο Φύρερ) θα ενεργούσε, η Άρεντ προσφέρει μια γρήγορη απάντηση, σαν να απηύθυνε μια άμεση απάντηση στον ίδιο τον Άιχμαν: «Να είστε σίγουρος πως ο Καντ δεν είχε ποτέ πρόθεση να πει κάτι τέτοιο. Αντιθέτως, για τον ίδιο κάθε άνθρωπος ήταν κι ένας νομοθέτης από τη στιγμή που άρχιζε να ενεργεί. Με τη χρήση της “πρακτικής του λογικής” ο άνθρωπος βρήκε τις αρχές που θα μπορούσαν και θα έπρεπε να είναι οι αρχές του δικαίου».

Η Άρεντ κάνει αυτή τη διάκριση μεταξύ της πρακτικής λογικής και της υπακοής στον Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ το 1963 κι επτά χρόνια αργότερα ξεκίνησε μια σειρά από διαλέξεις με μεγάλη επιρροή πάνω στην πολιτική φιλοσοφία του Καντ στο New School for Social Research της Νέας Υόρκης. Κατά κάποιον τρόπο, μπορούμε να θεωρήσουμε ένα μεγάλο μέρος από το μετέπειτα έργο της Άρεντ, συμπεριλαμβανομένων των έργων της για τη θέληση, την κρίση και την ευθύνη, ως μια εκτεταμένη συζήτηση με τον Άιχμαν πάνω στην ορθή ανάγνωση του Καντ, ως μια μανιώδη προσπάθεια να επαναδιεκδικήσει τον Καντ από τις ναζιστικές ερμηνείες και να κινητοποιήσει τις πηγές του κειμένου του ακριβώς κατά των αντιλήψεων περί υπακοής, που άκριτα υποστήριξαν έναν εγκληματικό ποινικό κώδικα κι ένα φασιστικό καθεστώς.

Από πολλές απόψεις, η προσέγγιση της Άρεντ είναι από μόνη της αρκετά αξιοθαύμαστη, δεδομένου ότι είναι, μεταξύ άλλων, και μια προσπάθεια υπεράσπισης της σχέσης μεταξύ των Εβραίων και της γερμανικής φιλοσοφίας ενάντια σε αυτούς που έβρισκαν στην γερμανική κουλτούρα και σκέψη τους σπόρους του εθνικού σοσιαλισμού. Με αυτόν τον τρόπο, η θεώρησή της θυμίζει εκείνη του Χέρμαν Κοέν (Hermann Cohen), ο οποίος υποστήριξε με τραγικό τρόπο στις αρχές του 20ού αιώνα ότι οι Εβραίοι θα έβρισκαν μεγαλύτερη προστασία και πολιτιστική αναφορά στη Γερμανία απ' ό,τι σε οποιοδήποτε Σιωνιστικό σχέδιο που θα τους μετέφερε στην Παλαιστίνη.

Ο Κοέν πίστευε ότι η οικουμενικότητα ανήκε στη γερμανική φιλοσοφία, χωρίς να λαμβάνει υπόψη διεθνιστικά ή παγκόσμια μοντέλα που θα μπορούσαν να παρέχουν μια εναλλακτική λύση για τα δύο έθνη-κράτη. Η Άρεντ, χωρίς την αφέλεια του Κοέν, διατηρούσε μια σημαντική κριτική στάση απέναντι στο έθνος-κράτος. Επαναδιατυπώνει τη σκέψη του Κοέν σε μια καινούργια κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία: Η πραγματική παρακολούθηση της σκέψης του Καντ, ή μάλλον η αναδιατύπωση της θεώρησής του σε μια σύγχρονη κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία με την πραγματική έννοια, θα είχε σταματήσει τον Άιχμαν και τα

στρατεύματά του, θα είχε παράγει ένα άλλο είδος δίκης απ' αυτή που είδε στην Ιερουσαλήμ και θα είχε λυτρώσει τη γερμανοεβραϊκή φιλοσοφική απόκλιση – αυτό που προσπάθησε η Άρεντ να φέρει μαζί της και στη Νέα Υόρκη. Αυτό που είχε γίνει κοινότοπο ήταν η επίθεση στη σκέψη και αυτό το ίδιο, για εκείνη, ήταν καταστροφικό κι επακόλουθο. Αξιοσημείωτη για εμάς, χωρίς αμφιβολία, είναι η πεποίθηση της Άρεντ ότι μόνο η φιλοσοφία θα μπορούσε να είχε σώσει αυτά τα εκατομμύρια των ζώων.

Πηγή: *Hannah Arendt's Challenge to Adolf Eichmann*, στο *The Guardian*, 29 Αυγούστου, 2011.

Good Night White Pride: Η ιστορία πίσω από το σήμα

Μετάφραση από εδώ: *Lupo Alberto*

Πολλοί θα αναγνώριζαν το λογότυπο του *Good Night White Pride* (GNWP) – με τη σιλουέτα ενός αντιρατσιστή που κλωτσάει αυτήν ενός νεο-ναζί στο κεφάλι. Λίγοι όμως γνωρίζουν ότι το σήμα προέρχεται από μία φωτογραφία που τραβήχτηκε το 1998 κατά τη διάρκεια αντι-διαδήλωσης απέναντι σε συλλαλητήριο της ΚΚΚ στην περιοχή *Ann Harbor* του *Michigan*. Πέρσι δημοσιεύσαμε ένα άρθρο με την ιστορία της φωτογραφίας αυτής, όμως ήταν αδύνατο να εντοπίσουμε τον αντιρατσιστή της διάσημης φωτογραφίας.

Όμως πριν από μερικές εβδομάδες επικοινωνήσε μαζί μας ο κυριούλης που ρίχνει κλωτσιά στο κεφάλι του φασισταριού της φωτογραφίας. Ακολουθεί η συζήτησή μας με τον *Harlon James*:

Ποιος ήσουν το '98?

Το 1998 ήμουν 18 χρονών και δούλευα σε ένα μαγαζί μέσα στο πανεπιστημιακό κάμπους. Δύο χρόνια νωρίτερα κάποια άτομα με τα οποία είχα πάει μαζί σχολείο είχαν αποκλείσει την ΚΚΚ όταν είχαν προσπαθήσει να κάνουν το ίδιο. Ένας πολύ καλός μου φίλος είχε συλληφθεί σε εκείνο το συμβάν. Τότε λοιπόν, το '98, έβλεπα παντού τριγύρω αφίσες με κάλεσμα "Ελάτε όλοι το Σάββατο σε μία μάχη ενάντια στην ΚΚΚ". Φυσικά προσπάθησα να πείσω όλους τους φίλους μου να συμμετέχουμε σε αυτό. Γενικότερα υπήρχε μία τάση να καθόμαστε και να συζητάμε πολύ για το πώς νιώθουμε. Όμως συμφωνούσαμε ότι μπορούμε να καθόμαστε και να μιλάμε και να ενημερωνόμαστε όσο θέλουμε για μία κατάσταση, όμως όσο παραμένουμε εκτός δράσης δεν μπορεί να υπάρξει καμία εξέλιξη.

Άρα εντοπίζεις μία ασυνέχεια/ένα κενό μεταξύ συνειδητοποίησης και δράσης;

Ακριβώς. Ειδικά τώρα, που είναι τόσο εύκολο να ποστάρεις κάτι και μετά να ξεχάσεις το ζήτημα. Τότε όμως ήταν πιο επιτακτική ανάγκη για φυσική παρουσία. Για εμένα, ήταν κάτι στο οποίο απλώς έπρεπε να συμμετέχω.

Είχες παρευρεθεί ξανά σε αντισυγκέντρωση;

Δούλευα σε μη-κερδοσκοπικές εργασίες μαζί με το θείο μου στην Καλιφόρνια. Δουλεύαμε σε διάφορα σημεία στην πόλη τότε, και ο πατέρας και οι θείοι μου φρόντιζαν να είμαστε σε επαφή με τα όσα συμβαίνουν γύρω μας. Όμως μια τέτοιου είδους άμεση

αντιπαράθεση ήταν κάτι εντελώς καινούριο για εμένα. Παρόλα αυτά, όταν είδα τις αφίσες σκέφτηκα κατευθείαν “Πρέπει να συμμετέχω σ’ αυτό!”.

Το πιο ωραίο πράγμα σχετικά με την αντιδιαδήλωση ήταν η ποικιλία από φάτσες και ράτσες ανθρώπων που εμφανίστηκαν. Δεν θα ξεχάσω ένα πολύ μικρόσωμο κολλεγιοκόριτσο -πιθανόν λατινικής καταγωγής- που ούρλιαζε με όλη τη δύναμη των πνευμόνων της, με υψωμένη τη γροθιά της στον αέρα. Αυτό ήταν όλο – άνθρωποι που αληθινά πίστευαν σε αυτό που έκαναν εκεί, ενωμένοι όλοι μαζί!

Πηγαίνω λοιπόν κάτω στο κτήριο του φοιτητικού συλλόγου και βλέπω να μοιράζουν μπλε φουλάρια, ενώ κάποιοι δικηγόροι μοίραζαν τις κάρτες τους λέγοντάς μας ότι θα μας υπερασπιστούν δωρεάν σε περίπτωση σύλληψής μας. Από εκείνο το σημείο ξεκίνησε η πορεία. Θυμάμαι να φωνάζουμε συνθήματα: “KKK! COME TO OUR TOWN? WHAT DO WE DO? SHUT ‘EM DOWN!*”. Η πορεία κατέληξε στο δημαρχείο όπου μας περίμεναν ΜΑΤ με ασπίδες και έτοιμους στημμένους φράχτες με συρματοπλεγμα. Ήταν η πρώτη φορά που έβλεπα τόσο έντονη αστυνομική κινητοποίηση.

Θυμάμαι επίσης ότι υπήρχαν άνθρωποι με κίτρινα μπουφάν - “ειρηνιστές”- που μας έλεγαν να ηρεμήσουμε, να φύγουμε από εκεί και να τραγουδήσουμε το “Kumbaya” και τέτοιες αηδίες.

Πώς το πήρε αυτό ο κόσμος;

Καθόλου θετικά. Ο κόσμος τους απέφευγε και τους είπε να ξεκουμπιστούν από εκεί. Πάντως μέχρι αυτό το σημείο, δεν υπήρξε κάποιο συμβάν. Απλώς άνθρωποι που στεκόντουσαν. Και εγώ σκεφτόμουν “Μα πού είναι όλη η δράση;” και ο κόσμος προσπαθούσε να καταλάβει σε τι φάση βρίσκεται η ΚΚΚ.

Ξαφνικά είδα κόσμο να τρέχει προς την αντίθετη κατεύθυνση, ακολούθησα κι εγώ και είδα 5 άτομα να κυνηγούν τον τύπο της φωτογραφίας, έναν φίλο του και μία φίλη τους. Είχαν προσεγγίσει νωρίτερα τον έναν και τον ρώτησαν αν ανήκει στην ΚΚΚ και απάντησε θετικά, οπότε άρχισε το κυνήγι και ο πιο

μικρόσωμος τύπος μαζί με την κοπέλα ξεφύγανε. Αλλά ο πιο μεγαλόσωμος -ένιωσα ότι για μια στιγμή όλοι απομακρύνθηκαν από γύρω του και τότε απλώς πλησίασα και του'ριξα κλωτσιά.

Και δεν θα ξεχάσω τη στιγμή που κάποιος ήρθε και μου'πε: "Φίλε, σε βγάζουν φωτογραφίες, έλα να αλλάξουμε καπέλα!". Κι έτσι για την υπόλοιπη μέρα δεν φορούσα καν το ίδιο καπέλο.

Βέβαια για εμένα αυτό δεν ήταν πάρα ένα μικρό περιστατικό. Παρόλο που η φωτογραφία είναι αυτή που είναι τελικά. Μετά από αυτό όλοι μαζευτήκαμε στο σώμα της διαδήλωσης και ήταν απίστευτο πώς το πλήθος άρχισε να επικοινωνεί. "Πάμε να κατεβάσουμε το φράχτη!". Κι έβλεπες μικρές ομάδες να τον προσεγγίζουν και να προσπαθούν να τον κατεβάσουν και τους "ειρηνιστές" γονατιστούς να προσπαθούν μάταια να μας αποθαρρύνουν.

Στη συνέχεια, όπως και πριν, άρχισε να συζητείται ότι υπήρχε μικρότερος φράχτης από την πίσω πλευρά του δημαρχείου. Κι έτσι αρχίσαμε να μετακινούμαστε προς τα 'κει σε μικρές ομάδες 2-3 ατόμων. Η αστυνομία προσπάθησε να έρθει από μέσα αλλά ο φράχτης ήταν πραγματικά πολύ μικρότερος. Υπήρχε ένας κήπος με πέτρες απ'την απέναντι μεριά του δρόμου. Οπότε αρπάξαμε όλοι πέτρες και τις πετάξαμε προς τους μπάτσους. Ήταν η ωραιότερη εικόνα που 'χω δει στη ζωή μου -τους μπάτσους να υποχωρούν. Ορκίζομαι ότι δεν έχω ξαναδεί κάτι πιο απολαυστικό από το θέαμα των μπάτσων να τρέχουν να γλυτώσουν με αυτόν τον τρόπο.

Έτσι τελικά κατεβάζουμε τον φράχτη και καθώς το πλήθος περνάει μέσα ζητωκραυγάζοντας οι μπάτσοι επιστρέφουν εκσφενδονίζοντας δακρυγόνα απευθείας πάνω στον κόσμο.

Ένα από αυτά έσκασε πάνω στο στήθος του φίλου μου Μάικλ. Όταν τελείωσε όλο αυτό επιστρέψαμε πίσω στον δρόμο με ένα αίσθημα νίκης, αν με καταλαβαίνεις. Εγώ, ο Μάικλ και καναδυό φίλοι ακόμα βρεθήκαμε για μπύρες για να τα πούμε σχετικά με τα γεγονότα της ημέρας. Η αδρεναλίνη είχε βαρέσει κόκκινο! Ο στόχος ήταν να μην επιστρέψει ποτέ ξανά η ΚΚΚ στην πόλη (Ann

Arbor). Και το καταφέραμε.

Δεν ξανασκέφτηκα το όλο σκηνικό μέχρι την επόμενη μέρα, που άρχισα να δέχομαι τηλέφωνα για τη γνωστή φωτογραφία. Ετοιμαζόμουν για τη δουλειά όταν ένας φίλος με πήρε τηλέφωνο και μου 'πε "ναι ρε φίλε, είσαι πρωτοσέλιδο!, -Πλάκα μου κάνεις!" του λέω. "Σοβαρά μιλάω, ρε τρελέ!". Τρέχω λοιπόν στη δουλειά και βλέπω ότι όντως είμαι πρωτοσέλιδο. Αρπάζω ένα ξυραφάκι και τρέχω στο μπάνιο και ξυρίζομαι. Η αστυνομία συνήθιζε να έρχεται καθημερινά στη δουλειά κι έτσι με ήξεραν όλοι. Ήξεραν ότι ήμουν εγώ, όλοι το ήξεραν. Και το πιο τρελό ήταν ότι φοβόντουσαν πολύ να μου κάνουν προσαγωγή και να φορτώνουν το πανεπιστήμιο με αρνητική δημοσιότητα. Δεν το επιδίωξαν καν.

Περίεργο, γιατί οι μπάτσοι κυνήγησαν αρκετό κόσμο μετά το περιστατικό.

Εμένα όμως που με έβλεπαν σε καθημερινή βάση δεν με κυνήγησαν. Αν καταλαβαίνεις τι θέλω να πω, εκείνη την περίοδο το πανεπιστήμιο είχε σοβαρό πρόβλημα με τις φυλετικές σχέσεις και πιστεύω ότι το να με συλλάβουν θα ξεκινούσε μία μάχη που δεν ήθελαν να δώσουν. Πραγματικά ήμουν το πιο εύκολο άτομο που θα μπορούσαν να πιάσουν και παρόλα αυτά δεν έκαναν τίποτα.

Πώς αντέδρασαν οι υπόλοιποι με την φωτογραφία;

Όλοι με συμπαθούν, να ξέρεις! Μέχρι σήμερα, κάποιοι φίλοι μου

είναι τόσο περήφανοι για το όλο θέμα που με καλούν σπίτι τους να πω την ιστορία στα παιδιά τους στο οικογενειακό τραπέζι, ώστε να μην φοβηθούν αν τύχει να βρεθούν εκεί έξω σε κάποιο περιστατικό.

Τι άποψη έχεις για αυτούς που κατακρίνουν αυτό που έκανες εκείνη τη μέρα;

Γενικά, πιστεύω ότι πρέπει να νιώθεις άνετα με τις αποφάσεις που παίρνεις. Οπότε σε όποιον μου λέει ότι αυτό που έκανα ήταν λάθος, θα τον ρωτούσα, ασχέτως ποια είναι η ιδεολογία του, πότε ήταν η τελευταία φορά που έκανε κάποιος οποιαδήποτε ενέργεια, πέραν του να το συζητάει;

Και στη συλλογικότητα, όταν ο κόσμος κάθεται και συζητάει για ένα φλέγον ζήτημα η στάση μου είναι ότι “Ωραία, αν δεν πρόκειται να κάνετε τίποτα για το ζήτημα, πώς λοιπόν υποστηρίζετε ότι σας ενδιαφέρει σε τόσο μεγάλο βαθμό; Πώς, εφόσον δεν είστε διαθέσιμοι να θυσιάσετε κάτι για αυτό;”.

Μήπως είδες το τελευταίο μας άρθρο για την εικόνα και την ιστορία της;

Υπέπεσε στην προσοχή μου όταν ένας φίλος είδε την ανάρτηση για το μίσος των Ηνωμένων Πολιτειών απέναντι στους μαύρους, και η εικονογράφηση του άρθρου ήταν μια φωτογραφία ενός ναζί με τρία μπαλώματα στην πλάτη, ένα από αυτά το λογότυπο του Good Night Left Side. Και ένας φίλος μου έστειλε screenshot λέγοντάς μου “Κοίτα εδώ, τι έγινε. Τα ναζίδια έχουν στρεβλώσει το δικό σου σήμα;” Το πόσταρε και στο facebook λέγοντας “Είναι ή δεν είναι ο Harlon εδώ που κλωτσάει έναν ναζί στα δόντια;” και φυσικά αυτό προκάλεσε θύελλα σχολίων από κάτω. Οπότε το είδα κι έπρεπε να γκουγκλάρω για να εντοπίσω την πηγή του. Κι έτσι είδα ότι χρησιμοποίησαν το σήμα ως αντενέργεια απέναντι στους αντιφάδες, οπότε εντόπισα και εσάς και το άρθρο σας.

Δηλαδή δεν γνώριζες για το GNWP μέχρι να δεις τη φωτογραφία με το λογότυπο στην πλάτη του ναζί;

Όχι. Ο κολλητός μου επέμεινε “θα πρεπε να προσεγγίσεις αυτούς τους ανθρώπους και να τους πεις την ιστορία σου γιατί υπάρχει πολύς κόσμος εκεί έξω που υλοποιεί στην πράξη αυτό που αντιπροσωπεύει αυτή η εικόνα, ξέρεις!” Κι ένιωσα μια βαθιά ταπεινότητα εκείνη την ώρα, ξέρεις, δεν είναι κάτι που το περιμένεις να σου συμβεί. Δηλαδή, από ένα περιστατικό που στα μάτια μου ήταν εντελώς απομονωμένο και που έχουν περάσει είκοσι χρόνια από τότε. Φοβερό συναίσθημα.

Δεν είχες συνειδητοποιήσει ότι η φωτογραφία αυτή είχε μετατραπεί σε ένα από τα πιο διάσημα αντιρατσιστικά λογότυπα που κυκλοφορούν;

Δεν είχα ιδέα.

Τώρα που έχεις δει και την εκδοχή των νεοναζί, ποιες είναι οι σκέψεις σου;

Μου φάνηκε γελοίο. Η ειρωνεία του πράγματος -δεν μπορείς να το επινοήσεις καν αυτό. Μάλιστα το τσεκάρουμε σε κάποια φόρουμ μίσους που το σχολίαζε κόσμος, ότι ίσως θα έπρεπε να ξέρουν από που προέρχεται αυτή η φωτογραφία. Αλλά δεν τους νοιάζει κιόλας, ξέρεις, “η άγνοια είναι ευτυχία”. Μου φαίνεται βέβαια απίστευτο, πώς είναι δυνατόν κάποιος να προωθεί αυτήν την εικόνα και να είναι τόσο αδαής σχετικά με την πηγή της. Και να την φοράει με περηφάνια!

Τίποτα μακροχρόνιες συνέπειες είχες κατά τα τελευταία 18 χρόνια;

Μπα, όχι. Κάνω αρκετή μη-κερδοσκοπική δουλειά με νεαρούς ανθρώπους και μερικές φορές με την ευκαιρία τους μιλάω για την συγκέντρωση του θυμού που μπορεί να έχουν για διάφορα πράγματα ή προσπαθώ να στηρίξω την αυτοπεποίθησή τους ώστε να ξέρουν ότι όταν παλεύεις για καλό σκοπό, οφείλεις να το κάνεις ενεργά!

Πολλοί άνθρωποι ανά τον κόσμο έχουν εμπνευστεί από την φωτογραφία ώστε να ορθώσουν και το δικό τους ανάστημα απέναντι

στον φασισμό και τον ρατσισμό. Θα ήθελες να τους πεις κάτι;

Μου προκαλεί πολύ έντονο αίσθημα ταπεινότητας όλο αυτό, βουρκώνω όταν το σκέφτομαι! Το να μπορέσω να έχω τέτοια επιρροή -όχι μόνο σε ένα άτομο αλλά σε μία παγκόσμια κοινότητα ανθρώπων- ξεπερνάει τα όνειρά μου. Και νιώθω ταπεινότητα γιατί ξέρω ότι είμαι ένας από αυτούς. Όπου κι αν βρισκόμαστε, όποια γλώσσα κι αν μιλάμε, είμαι ένας από αυτούς. Βλέποντας ότι αυτό είναι όλο που χρειάζεται για να τους εμπνεύσω να προετοιμαστούν να πολεμήσουν -σωματικά και πνευματικά- για καλό σκοπό... θέλω να χαιρετίσω όλους όσους το παλεύουν εκεί έξω, όλους όσους δραστηριοποιούνται γύρω από αυτό. Το χαιρετίζω και το υποστηρίζω και θα έρθω να στηρίξω με τη φυσική μου παρουσία οποιαδήποτε οργάνωση παλεύει για την επικράτηση του σωστού και του δίκαιου!

**Η ΚΚΚ στην πόλη μας; Τι θα κάνουμε; Θα τους σβήσουμε!*

Πηγή: Micropolis Fight Club

Συνέντευξη με τους Los Fastidios + Φωτορεπορτάζ

Συνέντευξη – Μετάφραση: Ιωάννα Μαραβελίδη

Ο Ενρίκο απ'τους Los Fastidios, το ska, punk, οι! συγκρότημα από Ιταλία, μας παραχώρησε μία ιδιαίτερη συνέντευξη στα πλαίσια της προφεστιβαλικής συναυλίας που έδωσαν για το φετινό Διεθνές Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ του Περιοδικού Βαβυλωνία, το B-Fest (27-28-29 Μαΐου, Αθήνα). Στη συζήτηση μαζί τους μιλήσαμε για τα νέα τους μουσικά σχέδια, τον αντιφασισμό, την πολιτική κατάσταση στη χώρα τους και για πολύ, πολύ... μπάλα. Η συνέντευξη έγινε και δημοσιεύεται από κοινού απ'το Περιοδικό

Βαβυλωνία και το Περιοδικό HUMBA!. Ακολουθεί το 1^ο μέρος της. Ολόκληρη η συνέντευξη θα δημοσιευτεί στο 23ο τεύχος του HUMBA!, που θα κυκλοφορήσει τον Ιούνιο. Απολαύστε την!

Καλώς ήρθατε στην Ελλάδα! Πείτε μας δυο λόγια για τις τελευταίες σας δουλειές μετά από μία μικρή δισκογραφική παύση που είχατε μεταξύ 2009-2014 και ποια είναι τα μελλοντικά σας σχέδια;

Αρχικά θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε όλους! Η Αθήνα είναι καταπληκτική, απολαύσαμε πραγματικά τον χρόνο μας εδώ... την επόμενη φορά ελπίζουμε να κάτσουμε περισσότερο!!!

Τον τελευταίο χρόνο προωθούμε το τελευταίο μας άλμπουμ με τίτλο "Let's do it", που βγήκε το Δεκέμβριο του 2014 και το νέο μας ep "So rude, so lovely" που βγήκε τον Σεπτέμβριο του 2015. Και οι δύο κυκλοφορίες βγήκαν από την δική μας ανεξάρτητη δισκογραφική προσπάθεια, την Kob Records. Είμαστε πραγματικά ικανοποιημένοι με τη νέα μας δουλειά και τους τελευταίους 16 μήνες κάνουμε περιοδίες στον κόσμο γεμάτοι ενθουσιασμό και ενέργεια. Ο ήχος των νέων μας τραγουδιών είναι ο κλασικός ήχος των Los Fastidios, μία μίξη διαφορετικών ήχων απ'το δρόμο και ίσως λίγο περισσότερο ska απ' ό,τι παλιά. Επίσης, έχουμε κυκλοφορήσει 2 βίντεο από τραγούδια της τελευταίας μας δουλειάς. Το βίντεο του τραγουδιού "So Rude, so Lovely" γυρίστηκε στο Αμβούργο με την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία των Skinheads St Pauli.

Το Νοέμβριο του 2015 το ακυκλοφόρητο τραγούδι μας "Oi! around the world" συμπεριλήφθηκε σε μία σπουδαία διεθνής αντιφασιστική συλλογή που περιέχει κομμάτια από Los Fastidios / Moscow Death Brigade (RU) / What We Feel (RU) / Feine Sahne Fischilet (D) και είναι παραγωγής της γερμανικής Audiolith Records, της Voice of the street Records (Russia) και της δικιάς μας KobRecords, με την υποστήριξη των True Rebel Store και Lonsdale in Deutschland. Τα κέρδη από αυτήν τη συλλογή πηγαίνουν στις οικογένειες των Ρώσων αντιφασιστών ακτιβιστών

που δολοφονήθηκαν απ'τους ναζιστές τα τελευταία χρόνια. Είμαστε πραγματικά περήφανοι που είμαστε κομμάτι ενός τέτοιου πρότζεκτ.

Στα τέλη του 2015 ηχογραφήσαμε ένα νέο τραγούδι το οποίο θα συμπεριληφθεί σε ένα CD φόρο τιμής στη μεγάλη γαλλική μπάντα Les Partisans. Αυτό το CD θα κυκλοφορήσει τους επόμενους μήνες. Γενικά η τελευταία χρονιά ήταν πολύ σημαντική για εμάς, ειδικά στον τομέα των συναυλιών, μέσα στο 2015 παίξαμε 102 φορές σε όλη την Ευρώπη και την Νότια Αμερική (κάναμε μία σπουδαία περιοδεία στη Βραζιλία τον περασμένο Ιούνιο).

Το 2016 είναι 25^η χρονιά απ'την δημιουργία της μπάντας και θα κυκλοφορήσουμε κάτι ιδιαίτερο για αυτήν την ειδική περίπτωση... Ετσι, δουλεύουμε ήδη πάνω σε νέα κομμάτια και θα είμαστε έτοιμοι με το νέο μας άλμπουμ πριν το τέλος της χρονιάς. Εχουμε κι άλλες ιδέες, άκρως απόρρητες προς το παρόν!

Μέσω των τραγουδιών σας περνάτε ισχυρά μηνύματα για την διάδοση του αντιφασισμού στα γήπεδα. Ποια είναι η κατάσταση στις κερκίδες της Ιταλίας; Έχει καταφέρει το αντιφασιστικό κίνημα να απομονώσει ρατσιστικές και φασιστικές συμπεριφορές στο χώρο του αθλητισμού;

Ασχολούμαι πραγματικά με το ποδόσφαιρο, λατρεύω την κερκίδα και υποστηρίζω όλες τις Ultras αντιφασιστικές ομάδες στον κόσμο!!! Είμαι «ονειροπόλος» και ελπίζω να δω μια μέρα όλες τις anti-fa ομάδες ενωμένες ενάντια στους πραγματικούς εχθρούς της οπαδικής κουλτούρας: το μοντέρνο ποδόσφαιρο και τον φασισμό/ρατσισμό στα γήπεδα. Η Ιταλία αυτόν τον καιρό δεν βρίσκεται στην καλύτερη στιγμή της για τις αντιφασιστικές κερκίδες. Πολλοί ιστορικοί σύνδεσμοι έχουν κλείσει/διαλυθεί τα τελευταία 10 χρόνια εξαιτίας της αστυνομικής καταστολής και των νέων ποδοσφαιρικών νόμων. Με αυτήν την κατάσταση, οι δεξιές οργανώσεις έχουν βρει την ευκαιρία να επεκταθούν περισσότερο μέσα στα ιταλικά γήπεδα. Στις μεγάλες ποδοσφαιρικές κατηγορίες η κατάσταση είναι αρκετά άσχημη, ενώ στις μικρές είναι κάπως καλύτερα.

Στην Ιταλία, δυστυχώς, για πολλά χρόνια πολλοί σύντροφοι μποϋκόταραν το γήπεδο υποβαθμίζοντας το μόνο ως επιχείρηση και μόδα, ξεχνώντας πως τα γήπεδα είναι ένα πραγματικά σημαντικό μέρος συνεύρεσης για όλες τις γενιές... Πιστεύω πως το ποδόσφαιρο, όπως και τα υπόλοιπα αθλήματα ανήκουν στην κοινωνία. Τα σπορ είναι συνάθροιση, πάθος, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις, για όλα τα χρώματα, για όλους τους ανθρώπους. Τα σπορ δεν έχουν τίποτα κοινό με τον φασισμό και τον ρατσισμό, είναι ευγενής άμιλλα, όχι τρελός πόλεμος. Ελπίζω πως όλος ο αντιφασιστικός κόσμος θα το καταλάβει γρήγορα αυτό και πως στο μέλλον το κίνημα θα γυρίσει στις γηπεδικές κερκίδες. Ειλικρινά δεν είναι εύκολο στην παρούσα φάση να απομονωθούν οι ρατσιστικές/ φασιστικές συμπεριφορές στις μεγάλες επαγγελματικές κατηγορίες. Ελπίζω να δούμε ξανά πίσω στο γήπεδο αυτούς τους παλιούς ιστορικούς συνδέσμους οι οποίοι δημιούργησαν τις δεκαετίες του 70' και το 80' την ιστορία του ιταλικού οπαδικού κινήματος ή ακόμα και νέους συνδέσμους αλλά με την ίδια παλιά νοοτροπία.

Γνωρίζουμε πως η Ιταλία παρόμοια με την Ελλάδα βρίσκεται στο κέντρο μιας μεταξύ άλλων οικονομικής και προσφυγικής κρίσης. Βλέπετε ελπιδοφόρες αντιστάσεις απ'την κοινωνία και τα πολιτικά κινήματα κι αν ναι, ποιες είναι αυτές;

Η οικονομική και προσφυγική κρίση έχει χρησιμοποιηθεί και στην Ιταλία απ'τα δεξιά πολιτικά κόμματα και οργανώσεις ως εργαλεία έτσι ώστε να διαδώσουν το μίσος μεταξύ ανθρώπων και θρησκειών. Ταυτόχρονα, επίσης, στην Ιταλία, πολλές οργανώσεις, συλλογικότητες, καταλήψεις και κοινωνικά κέντρα δουλεύουν ασταμάτητα ενάντια στις κλειστές πολιτικές της κυβέρνησης και κάποιων κομμάτων. Η αλληλεγγύη είναι το όπλο μας που φοβίζει τους ρατσιστές και τους μισαλλόδοξους. Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε αυτό το όπλο με τον καλύτερο τρόπο. Ειλικρινά δεν είναι εύκολο να βρεθεί μια λύση για την κρίση αλλά νομίζω πως η συνεργασία μεταξύ όλων των ανθρώπων από τα κάτω είναι το πρώτο βήμα για να ξεπεραστεί αυτή η δύσκολη στιγμή. Είναι η ώρα να σταματήσουν οι αντιπαλότητες μεταξύ των διάφορων

κινηματικών ομάδων και να προσπαθήσουμε να δουλέψουμε όλοι μαζί... Βρισκόμαστε σε μία σημαντική στιγμή της ιστορίας... πρέπει να δουλέψουμε μαζί για να καταστρέψουμε τους τοίχους που η εξουσία και ο καπιταλισμός προσπαθούν να χτίσουν γύρω απ'τους ανθρώπους, γύρω απ'τα έθνη, πρέπει να δουλέψουμε όλοι μαζί για να ανοίξουν τα σύνορα...

Εκτίμησα πραγματικά τους τελευταίους μήνες την προσπάθεια πολλών οργανωμένων οπαδών ανά τον κόσμο (δυστυχώς οι περισσότεροι σε άλλες χώρες παρά στην Ιταλία) που αναλαμβάνουν δράσεις αλληλεγγύης για τους πρόσφυγες... Αυτό είναι πραγματικά ένα σπουδαίο μήνυμα...

Είστε απ'τις λίγες αν όχι η μοναδική μπάντα που καταφέρνετε να συνδυάσετε την skinhead κουλτούρα του αντιφασισμού και του γηπέδου με τον βεγκανισμό και την απελευθέρωση των ζώων. Πόσο σημαντικό είναι για εσάς η ελευθερία του ανθρώπου σε συνάρτηση με αυτήν των ζώων;

Στη μουσική μου, μιλάω για τη ζωή μου και αυτή απαρτίζεται από όλα αυτά τα στοιχεία. Αναφορικά με τον βεγκανισμό και την απελευθέρωση των ζώων, πραγματικά θεωρώ πως δεν μπορώ να παλεύω για τα ανθρώπινα δικαιώματα ξεχνώντας αυτά των ζώων, θεωρώ ότι είναι ο ίδιος πόλεμος ενάντια στον καπιταλισμό, για το σεβασμό της ζωής. Τα ζώα είναι τα πρώτα θύματα αυτού του άθλιου συστήματος, ενός συστήματος που δεν σέβεται τον άνθρωπο και ακόμα λιγότερο τα ζώα. Το σύστημα εκμεταλλεύεται ανθρώπους και ζώα, χρησιμοποιεί τους ανθρώπους για να εκμεταλλευτεί τα ζώα όπως την ίδια στιγμή χρησιμοποιεί ανθρώπους για να εκμεταλλευτεί άλλους ανθρώπους. Η μόνη διαφορά είναι πως οι άνθρωποι μπορούν να κραυγάσουν την οργή τους ενώ τα ζώα έχουν μόνο τη δική μας φωνή που μπορεί να τα βοηθήσει, είναι οι τελευταίοι των τελευταίων πάνω σε αυτόν τον κόσμο. Σε κάθε μας συναυλία προσπαθώ να σηκώσω τη φωνή μου γι'αυτά και καλώ τον κόσμο να το σκεφτεί, σε κάθε συναυλία λέω απ'την σκηνή πως αν υπήρχε στον κόσμο περισσότερος σεβασμός για τα ζώα τα πάντα σήμερα θα ήταν καλύτερα και για όλους εμάς και για τον πλανήτη. Δεν είναι ποτέ αργά να ανοίξουμε τα μάτια μας. 0

σεβασμός φέρνει σεβασμό... αυτό πιστεύω.

Φωτορεπορτάζ απ' την συναυλία, 31/03, με **Los Fastidios + The Vagabonds 77 + Against All Odds:**

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

ELISA DIXON

Φωτογραφίες: Konstantinos Tsakmaz + Elisa Dixan

Αυτό που μένει από το Άουσβιτς

GIORGIO AGAMBEN, Αυτό που μένει από το Άουσβιτς Το αρχείο και ο μάρτυρας, μτφρ.: Παναγιώτης Καλαμαράς, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΞΑΡΧΕΙΑ, 2015, σ. 213

Φιλήμονας Πατσάκης

Επιμέλεια: Γιώργος Σταματόπουλος

Πέρα από τη φρίκη

Ο άνθρωπος προβαίνει ενίοτε σε ακραίες συμπεριφορές, τόσο που φρικιά και ο ίδιος απ' αυτήν την ακρότητα και δεν τολμά να την ονομάσει. Πώς να μιλήσεις για τη φρίκη και πολύ περισσότερο για πέρα από τη φρίκη; Ο νους αδυνατεί να βοηθήσει τη γλώσσα να βρει αυτή τις «κατάλληλες» λέξεις ώστε να περιγράψει, να αποτυπώσει το πέρα από τη φρίκη, εκεί δηλαδή που ο άνθρωπος παύει να θυμίζει τον άνθρωπο, παύει να είναι άνθρωπος.

Αυτό συνέβη στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των ναζί, στον τόπο εκείνο όπου χάθηκε και η ελάχιστη αξιοπρέπεια, όπου ταπεινώθηκε το σώμα και η ψυχή, όπου εκμηδενίστηκε οποιοδήποτε ίχνος θα μπορούσε να οδηγήσει στην έννοια άνθρωπος· εκεί όπου ο άνθρωπος έγινε ζωντανός νεκρός.

Ουδείς απ' αυτούς επέζησε για να μεταδώσει την ατιμωτική αυτή «εμπειρία», άρα ό,τι και να πουν όσοι έζησαν δίπλα τους και κατάφεραν να επιζήσουν είναι ελλιπές· δεν αρκεί να «μιλήσει», να «φωνάξει» ο διπλανός τη φρίκη.

Οι όρθιοι νεκροί των στρατοπέδων συγκέντρωσης θα στοιχειώνουν για πάντα το είδος μας, χωρίς να μπορούν να αρθρώσουν έστω μία λέξη, έναν αναστεναγμό για ό,τι βίωσαν προτού εκπνεύσουν. Είναι ένα χαοτικό μυστικό που μπορεί μόνο να μας συγκλονίσει και να αναλογιστούμε έως πού μπορεί να φτάσει η δύναμη της βιοεξουσίας, η απάνθρωπη μορφή της, η αδιαφορία της, μάλλον, για τα όρια της ανθρώπινης κατάστασης.

Και να που σήμερα βλέπουμε με τρόμο την τεράστια δύναμη της βιοεξουσίας να εμφανίζεται στις μεταπολεμικές κοινωνίες με τη μορφή της ασιτίας και της πείνας, των βασανιστηρίων και του ανήθικου ξεριζωμού τεράστιων πληθυσμών.

Μπορεί να μην υπάρχουν επισήμως στρατόπεδα συγκέντρωσης, πολλά όμως απ' αυτά τα ανόσια που διεπράχθησαν εκεί, φαίνονται σε εξαιρετικές περιστάσεις να ζωντανεύουν. Να τα θάψουμε, αμέσως, μη μας ξεφύγουν. Κινδυνεύει ο άνθρωπος, η ζωή.

Στρατόπεδα συγκέντρωσης

Τελικά έχουν γραφτεί αρκετά για το Αουσβιτς; Αν ναι, τι μας έχουν πει; Ο Τζόρτζιο Αγκάμπεν (Giorgio Agamben) με βάση τη θεωρία του για την κατάσταση εξαίρεσης δεν μπορούσε παρά να έχει ασχοληθεί με το στρατόπεδο. Στο «Homo sacer» τοποθετεί την ίδρυση των στρατοπέδων στη βάση της εξουσιαστικής λογικής που εκχωρεί τα δικαιώματα σε όποιον είναι πολίτης αλλά διατηρεί την απόλυτη δυνατότητα του ορισμού του ποιος είναι πολίτης. Αρα έχει το δικαίωμα να ορίζει τη ζωή που είναι άξια να βιωθεί.

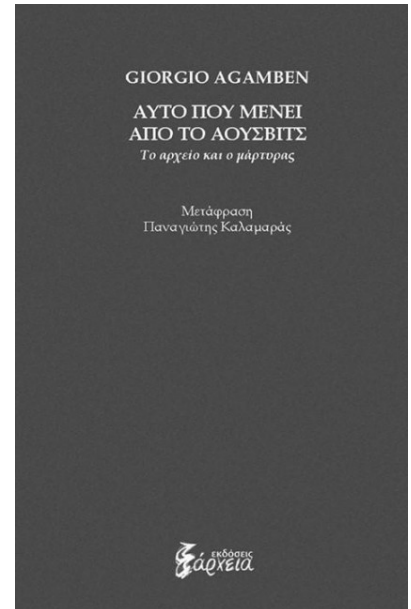
Αυτή την ευρύτατη χρήση του όρου τη βλέπουμε και σήμερα στα πτώματα που ξεβράζονται στη Μεσόγειο, στα κάθε λογής Γκουαντάναμο, στα κλειστά σύνορα μιας Ευρώπης-φρούριο, στην επιβολή κατάστασης εξαίρεσης στη Γαλλία. Σε αυτό το πραγματικά υπέροχο δοκίμιο ο Αγκάμπεν ασχολείται με μια άλλη πτυχή του Αουσβιτς, με τη μαρτυρία.

Από την αρχή θα μας διευκρινίσει ότι η κατανόηση αυτού που συνέβη εμπεριέχει και την επικαιρότητά του. Αρα εδώ έχουμε την έκθεση των δυνάμεων που θέλουν να κάνουν να ακουστεί το ανείπωτο· θα μιλήσει για το «συμβάν χωρίς μάρτυρες». Διότι «εκείνοι που δεν επέζησαν εκείνης της εμπειρίας, δεν έμαθαν ποτέ περί τίνος επρόκειτο, εκείνοι που τη βίωσαν δεν θα την πουν ποτέ, ποτέ εντελώς». Την πλήρη εκμηδένιση, το τετελεσμένο γεγονός δεν το έχει διηγηθεί κανένας. Το Αουσβιτς είναι πάντα εκεί ως μια επιβαλλόμενη σιωπή της ζωής απέναντι σε μια βία χωρίς όρια. Αυτό οδηγεί σε ένα κενό των ειδών του λόγου, που δεν είναι άλλο από τη σιωπή και τη μαρτυρία που δεν μπορεί να δοθεί.

Οι «μουςουλμάνοι»

Μας εξιστορεί τη σιωπή των μουςουλμάνων, που ήταν αυτοί που μέσα στο στρατόπεδο είχαν εγκαταλείψει σταδιακά κάθε ελπίδα και είχαν εγκαταλειφθεί από όλους. Δεν διέθεταν κανένα εμφανές συνειδησιακό πλαίσιο. Ήταν περιφερόμενα πτώματα, ένας σωρός

ετοιμόρροπων φυσικών λειτουργιών. Δεν ήταν ένα όριο μεταξύ ζωής και θανάτου (αυτό άλλωστε το είχε καταστήσει διάφανο το ίδιο το στρατόπεδο) το ερώτημα που έθεσε η παρουσία τους· ήταν η υπαγωγή στο είδος, η διάκριση του τι είναι ανθρώπινο.

GIORGIO AGAMBEN
Αυτό που μένει από
το Αουσβιτς Το
αρχείο και ο
μάρτυρας μτφρ.:
Παναγιώτης
Καλαμαράς ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΞΑΡΧΕΙΑ, 2015. σ.
213 |

Εχουμε γνωρίσει λογοτεχνικούς ήρωες που ούρλιαξαν για την αγάπη και τη μοναξιά, που στοχάστηκαν για το όριο του θανάτου, που εξεγέρθηκαν ενάντια σε όλες τις αδικίες, όμως η σιωπή του μουσουλμάνου είναι μια επιβαλλόμενη σιωπή από ένα μηχανισμό καθυπόταξης. Το Αουσβιτς είναι η ριζική αντίκρουση κάθε αρχής υποχρεωτικής επικοινωνίας.

Η ακύρωση της θέασης της γλώσσας ως αρχή της επικοινωνίας. Η βιομηχανία παραγωγής πτωμάτων εξευτέλισε τον θάνατο για να αποδομήσει τη ζωή. Εδώ εμφανίζεται ο «Ούρμπινεκ», ένα μικρό

αγόρι στο Αουσβιτς που δεν μπορούσε να μιλήσει και κανείς δεν μπορούσε να του μάθει να το κάνει. Παράλυτο και καχεκτικό, δεν διέθετε όνομα και πέθανε τις πρώτες μέρες του Μάρτη του 1945 μόλις ελευθερώθηκε – δεν έμεινε τίποτα απ’ αυτό. Κατέθεσε μέσα από τον Λεβί. Ολοι αυτοί οι Ούρμπινεκ που δεν είχαν μαρτυρία να τους «σώσει»;

Ο ολικός μάρτυρας, όπως τον αποκαλεί ο Λεβί, θα μείνει για πάντα σιωπηλός άρα; Πώς μπορεί ένα υποκείμενο να λάβει υπόψη του την ίδια του την κατάρρευση; Αυτό το μηδέποτε λεχθέν μας φέρνει σε μια τρομερή ερώτηση: Πώς μπορεί η ελευθερία ενός υποκειμένου να εγγραφεί στους κανόνες μιας γλώσσας; Ακριβώς εκεί βρίσκεται η ανάγκη της εξουσίας να εγκαθιδρύει τη λήθη. Αρα η δυνατότητα του ομιλείν είναι μια μάχη ενάντια στη λήθη, μια μάχη με την εξουσία.

Θα βρούμε στο βιβλίο πολλά ενδιαφέροντα σημεία όπως την ντροπή του επιζήσαντα. Λόγω χώρου, όμως, θα ήθελα να τονίσω τη φράση της βιομηχανίας πτωμάτων που πολιτικοποιεί πλήρως τον χώρο και διαλύει τη σύγχρονη προσπάθεια της εξουσίας να εμφανίσει την ιστορία ως μια περιοχή καθαρά επιστημονικής μελέτης και εν τέλει να την καταστήσει απολιτική.

Είναι η ουσία της ταινίας που έφερε τόση συζήτηση στις μέρες μας «Ο γιος του Σαούλ». Πράγματι, η αναζήτησή του για να θάψει τον υποτιθέμενο γιο του είναι η προσπάθειά του να ανατρέψει αυτήν ακριβώς τη βιομηχανία του θανάτου, να επανακανονικοποιήσει τη ζωή.

Τι παρήγαγε το Αουσβιτς; Στη βάση ποιας λογικής δομήθηκε ως δυνατότητα; Κάθε εξουσία φέρει εντός της πλέον αυτή τη δυνατότητα και σήμερα έχουμε πολλαπλά παραδείγματα δημιουργίας συνθηκών εξαίρεσης εκ νέου. Για να μπορέσει να αποδομηθεί η προσπάθεια επιβολής της λήθης πρέπει να ενδυναμωθεί η κραυγή της απείθειας στην εξουσιαστική δυνατότητα να ορίζεται ως αυθεντία. Το έργο αυτό του Αγκάμπεν είναι απίστευτα επίκαιρο και έχει να μας δείξει πολλά για το σήμερα.

Μία μεθοδολογία ανάλυσης της Χρυσής Αυγής

Σίμος Ανδρονίδης

Υποψήφιος διδάκτορας στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ

«Κάτι ήσυχα απόβραδα με μισοφέγγαρο οι κεραίες μου προσλαμβάνουν αγωνίες των συμπολιτών μου: «Τι θ' απογίνει το βιος μας;» το βιος μας... το βιος μας... Ποιος θα μας φέρει ένα ποτήρι νερό στα γεράματα;» «θα μας γηροκομήσουν τα παιδιά μας;»... τα παιδιά μας... Ποιητές, γράφτε καλά ποιήματα ώστε να' χουνε πολλά παιδιά για να τα γηροκομήσουνε στο μέλλον». (Δημήτρης Παπαστεργίου, 'Αγωνίες').

Την ιστορική περίοδο της βαθιάς οικονομικής- κεφαλαιοκρατικής κρίσης αναδείχθηκε με ιδιαίτερη ενάργεια η δράση του νεοναζιστικού μορφώματος της Χρυσής Αυγής. Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως ακριβώς η παρουσία της νεοναζιστικής οργάνωσης συγκροτείται στο πλαίσιο της εγχάραξης της ιδεολογίας της στο εσωτερικό κοινωνικών τάξεων και μερίδων τάξεων. Στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 20 Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους η Χρυσή Αυγή έλαβε το 6,99% των ψήφων, εκλέγοντας 18 βουλευτές.[1]

Η κοινωνική-ταξική κατανομή της ψήφου καταδεικνύει ότι η Χρυσή Αυγή εξακολουθεί να διατηρεί προσβάσεις στο εσωτερικό του μπλοκ των λαϊκών τάξεων. Όπως παρατηρεί ο Παναγιώτης Κουστένης: «Αντίθετα, στις εκλογές του Σεπτεμβρίου, τα ποσοστά της Χ.Α. παρουσίασαν άνοδο κατά μισή περίπου μονάδα στις λαϊκές γειτονιές, ενώ μειώθηκαν κατά ισοδύναμο ποσοστό στις μεσοαστικές περιοχές, επαναφέροντας την αναλογία των

αντίστοιχων ποσοστών σε 7,5% προς 4,5% περίπου. Προφανώς η αύξηση στην πρώτη περίπτωση τροφοδοτήθηκε από διαρροές του ΣΥΡΙΖΑ, ενώ η μείωση στη δεύτερη φαίνεται να ωφέλησε κατεξοχήν τη Ν.Δ.».[2]

Η ταξικότητα της ψήφου προς τη Χρυσή Αυγή αποτελεί προϊόν αφενός μεν της μυθολογικής-εθνικής διάστασης που προσδίδει στη δράση της (συντήρηση εθνικών μύθων), και στη συνακόλουθη έγκληση στο πλαίσιο της αντίστασης στους διεθνείς τοκογλύφους και στους ντόπιους «υποτακτικούς» τους, αφετέρου δε στην ίδια τη διάρρηξη των σχέσεων πολιτικής εκπροσώπησης συμφερόντων μεταξύ τμημάτων των υποτελών τάξεων και των άλλοτε κυρίαρχων πολιτικών κομμάτων. (ΠΑΣΟΚ & Ν.Δ). Οι δύο αυτές πτυχές αλληλεπιδρούν.

Επίσης, η δράση, η παρουσία και η ιδεολογική σκευή της νεοναζιστικής οργάνωσης αντανakλώνται στο εσωτερικό του κράτους, ήτοι στο εσωτερικό των κατασταλτικών του μηχανισμών (Ένοπλες Δυνάμεις, σώματα ασφαλείας).[3] Η σύμφυσή της με ένα τμήμα των καταπιεστικών μηχανισμών του κράτους παράγει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την ανάδυση και την αποκρυστάλλωση μίας διπλής εγκάρσιας τομής: 1. Με αυτόν τον τρόπο, η Χρυσή Αυγή δύναται να «εδαφικοποιήσει» και ταυτόχρονα να «θωρακίσει» την παρουσία της εντός του αστικού χώρου, συγκροτώντας ιδιότυπα **καθεστώτα** ρατσιστικής ιδιοποίησης περιοχών του ευρύτερου αστικού-δημόσιου χώρου. Κάτι που έγινε αντιληπτό κατά τη διάρκεια της περιόδου 2010-2013. Σε αυτά τα καθεστώτα ρατσιστικής ιδιοποίησης το νεοναζιστικό μόρφωμα αναζητούσε και επεδίωκε τη βίαιη συγκρότηση μίας «καθαρής» εθνικής ταυτότητας, μίας ταυτότητας απαλλαγμένης από τη μιαρή παρουσία των πολλαπλών ανασημασιοδοτήσεων του διαφορετικού. Πραγματικά, τα συγκεκριμένα καθεστώτα λειτούργησαν ως κοινοτικοί δίαυλοι-πυλώνες της πρωτόλειας βίαιης συσσώρευσης και εκδίπλωσης του ιδεολογικού της φορτίου που επιχείρησε η Χρυσή Αυγή. Με αυτόν τον τρόπο, ενσωματώνονται στον κρισιακό αστικό χώρο «ρατσιστικά καθεστώτα ανάδυσης, σταθεροποίησης και διάχυσης» του ιδεολογικού φορτίου της Χρυσής Αυγής, ένα φορτίο

το οποίο δύναται να μετασχηματιστεί δομικά και να λάβει τα πρωταρχικά χαρακτηριστικά άσκησης άγριας σωματικής βίας.

2. Η λειτουργική εν πολλοίς αλληλοεπίδραση της με τμήμα των καταπιεστικών μηχανισμών του κράτους δύναται να προσληφθεί με τους όρους μίας προσίδιας *‘αντικειμενοποίησης-υποκειμενοποίησης:’* η νοούμενη ως «αντικειμενική» και έλλογη άσκηση κρατικής-κατασταλτικής βίας, ή, με άλλα λόγια, το μονοπώλιο άσκησης της νομιμοποιημένης «από τα πάνω» βίας στους καθ’έξην παραβάτες του νόμου υποκειμενοποιείται κοινωνικά, ασκούμενη και διαμορφούμενη πάνω στα σώματα κύρια των ιδεολογικών «αντιπάλων», οι οποίοι βιώνουν με αυτόν τον τρόπο έναν προσίδιο και ποικίλο «αποκλεισμό».

Η κρατική έννομη τάξη, οι κανονιστικές της σχέσεις δύνανται να διαμορφώσουν το χώρο δράσης του μπλοκ των λαϊκών τάξεων. Όπως πολύ εύστοχα επισημαίνει ο Νίκος Πουλαντζάς: «Αν το δίκαιο οργανώνει το πεδίο εξουσίας για λογαριασμό των κυρίαρχων τάξεων, το οργανώνει και για τις κυριαρχούμενες τάξεις. Διασφαλίζει την αδυνατότητα τους να βρουν πρόσβαση στην εξουσία με βάση τους κανόνες του, ενώ ταυτόχρονα δημιουργεί την αυταπάτη ότι η πρόσβαση είναι δυνατή. Αυτό συμβαίνει γιατί, κοντά στ’ άλλα, το ταξικό δίκαιο, το δίκαιο δηλαδή της ταξικής πάλης, ρυθμίζει επίσης και τις μορφές με τις οποίες ασκείται η εξουσία πάνω στις λαϊκές τάξεις: η οργανωμένη φυσική καταπίεση πραγματοποιείται σύμφωνα με δοσμένους κανόνες. Ο κρατικός μηχανισμός υπόκειται γενικά στους κανόνες που ο ίδιος θεσπίζει».[4]

Η νεοναζιστική οργάνωση της Χρυσής Αυγής τείνει να εμβαθύνει και εμπεδώσει περαιτέρω τον «αποκλεισμό» δράσης, αυτή την υποκειμενοποιημένη και κοινωνικά ασκούμενη βία. Κινούμενη στα διάκενα της κρατικής «χωροταξικής» βίας, η Χρυσή Αυγή σταθεροποιεί τους δικούς της «αυτόνομους» συσσωρευτές, σταθεροποιητές και «φορείς» άσκησης βίας. Τα καθεστώτα ρατσιστικής ιδιοποίησης και επανοικειοποίησης του δημόσιου-κοινωνικού χώρου αποτελούν τις χαρακτηριστικές όψεις διαμόρφωσης μίας εθνικά «αμόλυντης», «υγιούς» και «καθαρής»

από προσμίξεις εθνικής ολότητας, η οποία «ακουμπά» ακριβώς πάνω στο πλαίσιο διαμόρφωσης ενός «εθνικού» κοινωνικοοικονομικού σχηματισμού, ήτοι ενός εθνικού καπιταλισμού. Η νεοναζιστική οργάνωση μεταβαίνει από το ειδικό στοιχείο στο γενικό. Κινούμενη ανάμεσα στα διάκενα της κρατικής-κατασταλτικής βίας, η Χρυσή Αυγή αποκόπτεται από το σημείο-μηδέν άσκησης της πολιτικής, εγγίζοντας με αυτόν τον τρόπο το σημείο της μη επιστροφής, ήτοι το σημείο φυσικής εξόντωσης της ίδιας της διαφορετικής πρόσληψης του βίου.

Όπως επισημαίνει ο Μάριος Εμαννουηλίδης: «Η Χ.Α. ως εφεδρικός στρατός εκκαθάρισης μολυσματικών αντεθνικών σημείων εντός του εθνικού εδάφους, αποτελεί εργαλείο ντρεσαρίσματος του κράτους προς μια κυριαρχική εξουσία, σκληρή, αμετακίνητη, μονολιθική. Σίγουρη».[5]

Οφείλουμε να προσεγγίσουμε τον φασισμό-ναζισμό, όπως και τη Χρυσή Αυγή, στην ολότητα τους. Η διεϊσδυση της Χρυσής Αυγής στο πεδίο του κοινωνικού, στο ίδιο το εσωτερικό των διαφορετικών κοινωνικών τάξεων, εγγράφει τα χαρακτηριστικά μίας ιδιότυπης και ιδιαίτερης πολλαπλότητας. Σε αυτή την περίπτωση, η συγκρότηση ενός ιδιαίτερου εθνικού κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής, αποτελεί τον δομικό παράγοντα, την **ελκτική δύναμη** με την οποία το νεοναζιστικό μόρφωμα δύναται να προσεγγίσει την άρχουσα τάξη, καθώς και μερίδες της. Ένας εθνικός κεφαλαιοκρατισμός που θα ενέχει και φέρει εντός του την κοινωνική και οικονομική δράση και παρουσία της «εθνικής» αστικής τάξης ως συστατικού πυλώνα οικονομικής ανάπτυξης και μεγέθυνσης. Από την άλλη πλευρά, η ιδεολογική της απεύθυνση στο εσωτερικό της μικροαστικής τάξης προσλαμβάνει τις όψεις ενός διάχυτου κοινωνικού μικροαστισμού ο οποίος έγκειται ακριβώς στον υπερτονισμό της σημαντικότητας και του ρόλου που διαδραματίζει η (παραδοσιακή & νέα) μικροαστική τάξη. Πραγματικά, με αυτόν τον τρόπο, ο ευρύτερος κοινωνικός μικροαστισμός, με τη μορφή του συνεταιρισμού-συντεχνίας εγκολπώνεται στο πεδίο του κυρίαρχου κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής.

Ο Νίκος Πουλαντζάς διείδε αυτή τη σημασία: «αντιστοιχεί η συντεχνιακή θεώρηση στην παρελθοντολογική νοσταλγία του παραδοσιακού τμήματος των μικροαστών που αναπολούν την εποχή των συντεχνιών αλλά επίσης και τις ουτοπικές προσδοκίες της νέας μικροαστικής τάξης. Η μικροαστική τάξη, στο σύνολο της, θα επιθυμούσε να αποτελεί το θεμέλιο λίθο (σ.σ: σημαντικότητα) και τον ενδιάμεσο κρίκο (σ.σ: στυλοβάτης) κάθε κοινωνικού οικοδομήματος. Βλέπει τον εαυτό της στο ρόλο του μεσολαβητή που χάρη στο κράτος και με τη «συμμετοχή» της στις κρατικοποιημένες συντεχνίες θα συσπείρωνε «αυταρχικά» όλες τις κοινωνικές δυνάμεις».[6]

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως η νεοναζιστική Χρυσή Αυγή αποτελεί την πολιτική αντανάκλαση της κίνησης και της δράσης ενός τμήματος της μικροαστικής τάξης την περίοδο της βαθιάς οικονομικής-κεφαλαιοκρατικής κρίσης. Η άρση των παραδοσιακών σχέσεων πολιτικής εκπροσώπησης, η ίδια η κρίση πολιτικής εκπροσώπησης, ήτοι η αποστοίχιση και η αποκλίνουσα απόσταση μεταξύ κοινωνικών συσσωματώσεων-πολιτικών δομών συμβάλλει στην ιδεολογική και πολιτική «τροφοδότηση» της Χρυσής Αυγής με τις έξεις μίας αντιδραστικής έγκλισης και θεώρησης του κοινωνικού-πολιτικού γίνεσθαι.

Σε αυτό το πεδίο, ο κοινωνικός μικροαστισμός, συμπληρωμένος με την έγκλιση «καθαρότητας» που επιχειρείται προς το καθεαυτό εργατικό μπλοκ (απομάκρυνση, απέλαση, εκμηδένιση των «άλλων» μεταναστών που απειλούν το εθνικό όλον και «κλέβουν τις δουλειές» των ντόπιων εργατών), αποτελούν το απείκασμα, το έδαφος πάνω στο οποίο συστηματοποιεί την ιδεολογική της παρουσία το νεοναζιστικό μόρφωμα της Χρυσής Αυγής. Η Χρυσή Αυγή επιδιώκει να οργανώσει και να ρυθμίσει τα αντιτιθέμενα κοινωνικά συμφέροντα σε ένα κοινό εθνικό έδαφος. Η συγκεκριμένη διάδραση, βρίσκει τον αντίκτυπο της και στο χώρο του κοινοβουλίου, από τις εκλογές του 2012 και έπειτα.

Αυτή τη φορά η λεκτική ιδεολογική έγκληση της Χρυσής Αυγής συγκεκριμενοποιήθηκε στο χώρο του Κοινοβουλίου, καθώς η ίδια η ιδεολογική της έγκληση εξειδικεύθηκε από τους βουλευτές της

οργάνωσης. Πραγματικά, κατά τη διάρκεια της ιστορικής κρισιακής περιόδου, αναδύθηκε και αποκρυσταλλώθηκε ένας ιδιότυπος **κοινοβουλευτικός 'κρετινισμός'**, ο οποίος διαμέσου μίας έντονης και συστηματικής λεκτικής εξειδίκευσης, ανέδειξε δύο χαρακτηριστικά: 1. Το «γυμνό» ιδεολογικό φορτίο που φέρει η οργάνωση, όπως αυτό διαφαίνεται μέσω της επίδειξης ενός χυδαίου αντικομμουνισμού, ενός υφέρποντος φασισμού-ναζισμού και ενός επιθετικού ρατσισμού. 2. Μία άλλη διάσταση που αναδεικνύεται σχετίζεται με την ανάδυση ενός ηγετικού κοινοβουλευτικού 'καισαρισμού': στον κοινοβουλευτικό χώρο, η συλλογική ηγεσία της Χρυσής Αυγής (καισαρισμός της κοινοβουλευτικής ομάδας), οδηγεί και αποκαλύπτει τον διάχυτο καισαρισμό του αρχηγού. Ο αρχηγός έχει τον πρώτο και τον τελευταίο λόγο, ο αρχηγός αποφασίζει για όλα, για την ιδεολογική κατεύθυνση της οργάνωσης. Αυτή η διάσταση αναδεικνύεται διαμέσου του επάλληλου και συνεχούς καισαρισμού της κοινοβουλευτικής ομάδας, η οποία και εξειδικεύει τις κατευθύνσεις που δίνει ο αρχηγός της οργάνωσης.

Στον κοινοβουλευτικό χώρο,[7] έλαβε χώρα αυτό που ο Νίκος Πουланτζάς ονομάζει «σκοταδισμό» και «αντιδιανοουμενισμό» της φασιστικής ιδεολογίας: «η φασιστική ιδεολογία, απόρροια της αυθόρμητης εξέγερσης των μικροαστών εναντίον των «ιδεολόγων», των *οργανικών*-με τη γκραμσιανή έννοια- αξιωματούχων της ιδεολογίας της αστικής τάξης που διέψευσαν τις ελπίδες τους».[8] Αυτός ο έντονος και επιθετικός «αντιδιανοουμενισμός» αποτελεί το αντεστραμμένο είδωλο της άτυπης κοινοβουλευτικής παρουσίας συγκεκριμένων κοινωνικών τάξεων, (κύρια της μικροαστικής), μία παρουσία που επιτυγχάνεται μέσω των διαύλων της πολιτικής-νεοναζιστικής εκπροσώπησης και συνάρθρωσης κοινωνικών συμφερόντων. Ο κοινοβουλευτικός 'κρετινισμός' δεν είναι κοινωνικά ά-χρονος. Η Χρυσή Αυγή διαβλέπει «καθαρά» συγκεκριμένα ταξικά συμφέροντα.

Ο κοινοβουλευτικός 'κρετινισμός' του νεοναζιστικού μορφώματος συμφύεται οργανικά με τη βίαιη δράση των ταγμάτων εφόδου στο πεδίο του κοινωνικού, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα τη

συγκρότηση αυτού που ονομάζουμε ως **κοινή υπερδομή δράσης**. [9]

Η δράση της Χρυσής Αυγής στο πεδίο του κοινωνικού συμπληρώνεται από την επιδίωξη εισπήδησης στο χώρο των εργατικών συνδικάτων. Και ακριβώς αυτή η διάσταση είναι πολύ σημαντική. Αυτή η νεοναζιστική επιδίωξη προσομοιάζει στην «αναγκαιότητα» ίδρυσης εργατικών σωματείων που θα φέρουν εντός του την προγραμματική και ιδεολογική σκευή της Χρυσής Αυγής, πάντα εντός του πλαισίου της «από τα πάνω» προώθησης της κυρίαρχης γραμμής της οργάνωσης-κόμματος.

Η ‘συνδικαλιστική’ δράση της Χρυσής Αυγής (βλ. Ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη Περάματος), έτεινε, αφενός μεν στην εμπέδωση και μη μεταβολή του δεδομένου ταξικού συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ κεφαλαίου-εργασίας, αφετέρου δε στην προσίδια ‘ουδετεροποίηση’ της εργατικής τάξης και της συνδικαλιστικής της εκπροσώπησης: σε αυτό το πλαίσιο, η συνδικαλιστική της δράση «ενδύεται» τον μανδύα της εθνικής-συνδικαλιστικής «συστολής» και της ενότητας στόχων (μεταξύ αποκλινόντων κοινωνικών συσσωματώσεων και συμφερόντων), με στόχο την πάντα εθνική-ενωτική οικονομική ανάπτυξη. Η Χρυσή Αυγή προσβλέπει στο μοντέλο της καθ’ εικόνα και ομοίωση με το κυρίαρχο κόμμα συγκρότηση συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η μεθοδολογία ανάλυσης της Χρυσής Αυγής είναι εξόχως κρίσιμη, εάν θέλουμε να καταλάβουμε την πολλαπλή διάσταση της βαθιάς κρίσης.

Το νεοναζιστικό μόρφωμα, και υπό τον ιδιότυπο εθνικιστικό πλέον ‘μανδύα’ του, μετατοπίζει δομικά την κοινωνική ισχύ και ενέργεια που λαμβάνει από ένα τμήμα του μπλοκ των λαϊκών τάξεων προς την πλευρά του άρχοντος αστικού συγκροτήματος εξουσίας. Συμφύεται με τον κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής, με τα βασικά και μακροπρόθεσμα συμφέροντα του αστικού μπλοκ, και μέσω της διαμεσολαβητικής και αντιπροσωπευτικής διάστασης του πολιτικού παιγνίου. Ενσωματώνοντας διαστάσεις του λαϊκού στοιχείου, διαστρέφει και αντιστρέφει την πορεία του, στοιχίζοντας το με τις κυρίαρχες αστικές εγκλήσεις. Η Χρυσή Αυγή αποτελεί το δομικό πλαίσιο, το «σταθμό», στη μακρά επιδίωξη εκφασισμού της κοινωνικής ολότητας. Κι ο εκφασισμός

της κοινωνικής ολότητας δεν συνίσταται στην απλή κομματική παρουσία, αλλά κύρια στην ιδεολογική διάχυση και διάβρωση (από τη φασιστική ιδεολογία) κοινωνικών τάξεων και κρατικών μηχανισμών. Η Χρυσή Αυγή αποτελεί τον κρισιακό δίαυλο σε αυτή την μακρά διαδικασία εκφασισμού η οποία συναρθρώνει τις φασιστικές-νεοναζιστικές εγκλήσεις με τη δράση της βιοπολιτικής εκμηδένισης του πολύσημου «άλλου».

Ας αναφέρουμε τα λόγια του Νίκου Πουλαντζά: «Οι εσωτερικές αντιφάσεις και προστριβές μεταξύ των μηχανισμών, αποτέλεσμα της πολιτικής αποδιοργάνωσης της συμμαχίας που βρίσκεται στην εξουσία, πολλαπλασιάζονται. Αυτό παίρνει συχνά τη μορφή συγκρούσεων «αξιωματούχων» και κατώτερων κλιμακίων στο ίδιο το πλαίσιο κάθε κλάδου και μηχανισμού. Η αναδιοργάνωση των σχέσεων αυτών δεν φαίνεται δυνατή παρά μέσα από ένα διαφορετικό σύστημα που θα έρθει από τούτο το εξωγενές στοιχείο: τον φασισμό».[10] Ο φασισμός ως σύστημα αυταρχικής κυβερνολογικής και ο εκφασισμός ως τρόπος, μέθοδος και σύστημα επιβολής αυτής της κυβερνολογικής, εφάπτονται με την γενικότερη «κρισιακή» δραστηριοποίηση του νεοναζιστικού μορφώματος της Χρυσής Αυγής. Η φασιστική κρίση-ρήξη, είναι, με τα λόγια του Michel Foucault, «το διαρκές παρόν».

Απαιτείται η καθημερινή μάχη σε κοινωνικοπολιτικό και ιδεολογικό επίπεδο ενάντια στο νεοναζιστικό μόρφωμα της Χρυσής Αυγής, καθώς και ενάντια στις διάφορες εθνικιστικές εκφάνσεις που αναδύονται και αποτελούν τη διαρκή συνέχεια της πρωταρχικής νεοναζιστικής και «μητριάρχικης» οργάνωσης.

Σημειώσεις:

[1] Με βάση μία γεωγραφική-χωρική κατανομή της ψήφου, η επίδοση της Χρυσής Αυγής διαφαίνεται ιδιαίτερα τοπικοποιημένη και εδραιωμένη σε περιοχές που διαθέτει «βάθος επίδρασης», την ίδια στιγμή που διευρύνει τα εκλογικά της όρια και σε νησιώτικές περιοχές.

[2] Βλ. σχετικά, Κουστένης Παναγιώτης, 'Η ακτινογραφία της ψήφου της Χρυσής Αυγής', Ενθέματα της Κυριακάτικης Αυγής,

27/09/2015, enthemata.wordpress.com

[3] Όπως αναφέρεται στην εφημερίδα Ριζοσπάστης, «το μεγάλο ποσοστό αστυνομικών και κατά δεύτερο λόγο στρατιωτικών που ψηφίζουν Χρυσή Αυγή αποτυπώθηκε αδιαμφισβήτητα στο εκλογική αποτέλεσμα της περασμένης Κυριακής, όπως άλλωστε είχε αποτυπωθεί και σε εκείνο των εκλογών του Γενάρη». Βλ. σχετικά, 'Η Χρυσή Αυγή και ορισμένα ποσοστά της', Ριζοσπάστης, 27/09/2015

[4] Βλ. σχετικά, Πουланτζάς Νίκος, 'Φασισμός και Δικτατορία. Η Τρίτη Διεθνής αντιμέτωπη στον φασισμό, Μετάφραση: Αγριαντώνη Χριστίνα, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα, 2006, σελ. 358.

[5] Βλ. σχετικά, Εμμανουηλίδης Μάριος, 'Οικονομία και Κρίση της νεοφιλελεύθερης κυβερνολογικής. Η στρατηγική λειτουργία του ρατσιστικού συστήματος', στο, Εμμανουηλίδης Μάριος & Κουκουτσάκη Αφροδίτη, (επιμ.), 'Χρυσή Αυγή και στρατηγικές διαχείρισης της κρίσης, Εκδόσεις Futura, Αθήνα, 2013, σελ. 86-87.

[6] Βλ. σχετικά, Πουλαντζάς Νίκος, ό.π...σελ. 281-282.

[7] Στον πολιτικό λόγο της Χρυσής Αυγής, και εντός Κοινοβουλίου διακρίνεται μία σύγκλιση, μία 'συνέχεια' με τον πολιτικό λόγο που άρθρωσε η δικτατορία των συνταγματαρχών. Όπως επισημαίνει ο Γιώργος Κοντογιώργης, «ο πολιτικός λόγος της δικτατορίας ήταν ακραιφνώς αντι-κομμουνιστικός, χρέωνε το κομματικό σύστημα και την πολιτική ηγεσία με την παρακμή της πολιτικής ζωής, το διχασμό και τη διαφθορά, εγκαλώντας την ουσιαστικά για εθνική μειοδοσία». Βλέπε σχετικά, Κοντογιώργης Γεώργιος, 'Το αυταρχικό φαινόμενο: «4^η Αυγούστου» «21^{ου} Απριλίου». Ερμηνευτικές προσεγγίσεις, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2003, σελ. 154.

[8] Βλ. σχετικά, Πουλαντζάς Νίκος, ό.π, σελ. 281.

[9] Είναι χαρακτηριστικό το ότι μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και τις δικαστικές διώξεις που ακολούθησαν, η ηγετική ομάδα της Χρυσής Αυγής, καθώς και ο επικεφαλής, επεδίωξαν να διαφοροποιηθούν από τη βίαιη δράση των δυνητικά και πραγματικά θανατηφόρων ταγμάτων εφόδου, προσδίδοντας τους χαρακτηριστικά 'αυτονόμησης' και 'αυτόνομης' δράσης.

Golden Dawn's consolidation and its reluctant prosecution

Marietta Simegiatou

With its leaders in prison, Golden Dawn still managed to consolidate its electoral base. Where did the party come from and what are the latest developments?

Golden Dawn traces its roots back to the 1980s, though it was much less popular at the time, counting just a few members. It was first introduced as a magazine on nationalist issues and Nazi propaganda in December 1980. Its founder, Nikos Michaloliakos, inspired by his mentor, the dictator Papadopoulos, wanted to create an extremist closed-type organization that he would be able to control better. Although the group was initially opposed to any meddling in politics, purporting to be “much too pure for this dirty business” – unlike its peers of the time, such as National Political Union (EPEN) – its leader had been planning to put the group's power to the test by running in elections as early as 1983. It was not until the 1990s that Golden Dawn became a political party. Its popular base remained minimal, however.

Then came the new millennium and Greece's full integration into the Eurozone, with the adoption of the common currency and the gradual concession of external border control to supranational authorities. The start of the decade was marked by the war on terror and two consecutive wars in the Middle East – hence, billions of displaced persons and refugees. The lack of any planning to host the large migrant flows and the

prevailing logic that immigrants were to be 'pushed back', whether it would be pushing them back to Greece under Dublin regulations or back to their countries of origin, generated feelings of 'unwantedness' and hostility against foreigners.

As a typical extreme-right party, Golden Dawn effectively parallels the nation with the state and ethnicity with citizenship. The establishment of an ethnically pure state, more than being a goal in itself, will also save the nation from national decadence. In this context, there has been a coordinated effort to highlight our 'sense of patriotism', our sense of being different to other cultures, with the pretext of safeguarding our 'national identity' – by asserting our 'whiteness', as opposed to Africa, or the Middle East, for instance. Xenophobia became a tool to prevent Greeks from losing their identity. This is an imposed fear considering that Greek people, rather than being xenophobic, have always been open and the first to assimilate imported lifestyles and – needless to say – were pioneers in spreading out their own culture and ethics.

Having always been on the crossroads of three continents, Greece would also have to assert its European identity, by presenting more similarities with its European or world partners than its neighboring Arab or African countries. Golden Dawn was given fertile ground to promote its anti-human ideology for the sake of 'belonging' and 'identifying' with the vision of a united Europe, with a consistent policy against external and internal threats.

Powered by the growing indignation against austerity and impoverishment, as well as by the hostility against the growing number of 'strangers', the Nazi party was able to turn its pariah status into an emblem of political purity and a desire for radical transformation of Greek politics. In the municipal elections of 2010, Golden Dawn managed to win 5% of the vote and one seat in the municipal council, while in the 2012 parliamentary elections, the party jumped to almost 7%

and 18 seats in parliament. Surprises in the electoral result also included the villages of Distomo and Kalavryta (burnt to ashes by the Nazis), where the party doubled its votes from 2010 to 2012, evidencing the success of the shift in their propaganda from the image of Hitler to that of 'true patriots'.

Rising street power

Golden Dawn's covert agenda has always been domination over the streets by holding pogroms. In this context, the Nazi group spread its local offices in many low-income and heavily populated neighborhoods. It was free to launch organized and planned attacks against immigrants, homosexuals and ideological opponents, as though unilaterally 'legitimized' to do so, to 'keep our race pure'. Actions included open-air fresh markets and distribution of food for Greeks only, as well as other discriminatory street events. All of this was tolerated, if not backed, by the state, the police and the mainstream media.

Electoral results reflect the support the Nazi party enjoys among the police and the armed forces, considering that half the police and the army voted for Golden Dawn. Infiltration into soccer clubs to attract new members has also been standard practice. Furthermore, recent allegations about sponsorship by V. Marinakis, a shipping magnate, director of the soccer team Olympiakos and now a member of the Piraeus city council, appear to be well-founded.

In the general turmoil of the crisis, Golden Dawn's street apparatus was called into action to virtually eliminate the "enemy." On January 17, 2013, 29-year-old Christos Stergiopoulos and 25-year-old Dionysis Liakopoulos, riding a motorcycle and armed with butterfly knives, attacked and killed the Pakistani Sahzat Lukman in cold blood as he was riding his bike. He was not the first. At the time, the Network for Registering Incidents of Racist Violence had

recorded more than 200 attacks against immigrants and had highlighted the need to take steps against organized groups of racist violence. The two perpetrators confessed immediately after their arrest, and the search of their houses revealed Golden Dawn election material and weaponry that would suit an 'assault squadron'. Despite these facts, the police did not investigate the defenders' links to Golden Dawn or any racist motive behind the killing, reducing the incident to a mere fight.

In July 2013, a Golden Dawn squadron of 100 people – most of them members of the offices in Piraeus and Nikaia – riding on 50 motorcycles attacked the free social space 'Synergeio' (Garage) in Ilioupolis, Athens, while an English class was being given to minors. After wrecking up the space, they heavily beat up the one person they could get their hands on, dragging him to the street in front of the eyes of witnesses. It was a sustained attack against a social space, whose very core is anti-fascism and anti-authoritarianism, launched by motorcyclists wearing Golden Dawn insignia, flying the flag of Golden Dawn and screaming nationalist slogans. The stormtroopers were led by Members of Parliament I. Lagos and N. Michos, as revealed by cell phone communications and by the presence of Lagos' car (which was provided to him by Parliament) at the attack. Police motorcycles were seen next to the Nazis, watching over the attack.

The assassination of Pavlos Fyssas

On September 18, 2013, the ultra-nationalist party's assault squadrons went too far: they chased down and stabbed activist, rapper and anti-fascist Pavlos Fyssas, a.k.a. Killah P, who was left to bleed to death on the pavement. They did this in the middle of a central street in one of the southern working-class districts of Athens, Keratsini, allegedly over remarks made by the rapper and his friends in a cafeteria that were overheard by Golden Dawn members, who then called in their

thugs in a matter of minutes. Police was once again present and did nothing to prevent the assassination, but arrested the murderer, G. Roupakias, after pressure from passers-by and after he was recognized by the victim himself before he died.

The anti-fascist response was immediate: various demonstrations in Athens, Thessaloniki, Lesbos, Patras, Larissa and Komotini were called on the next day – all with a very high turnout – which were faced with the usual police repression and involved numerous arrests. Two days later, the anti-authoritarians' and anarchists' call for a common assembly in the Polytechnic School was attended by left-wingers, autonomous anti-fascists and local groups alike. Overcoming differences in beliefs and ways of action, a series of common assemblies were held among these varying forces that culminated in a big demonstration to close down the offices of the Nazi organization on September 25, 2013. Twenty thousand people marched in the streets of Athens to the offices of Golden Dawn and back, undaunted by the stun grenades and teargas of the police, who were waiting just in front of the Nazi headquarters. A few days later, the government would arrest Golden Dawn leader Nikos Michaloliakos and MPs Kasidiaris, Lagos, Panagiotaros and Michos in an operation that had – unsurprisingly – been kept secret from the press for days.

It is worth noting that the anti-fascist response was not organized from scratch. To the contrary, the anti-fascist movement had the impetus necessary to unleash all the forces of anti-authoritarians, anarchists, autonomists and other anti-fascists that throughout every phase in Greek history have been strong in their actions to eradicate any shred of fascism. That is why the anti-fascist movement never stopped. The assemblies following the events of Pavlos Fyssas' assassination led to numerous other direct actions and a European Anti-fascist Meeting that was held in Athens at the School of Fine Arts in April 2014. The three-day meeting

gathered over 30 different anti-fascist groups from 20 European countries, very keen to share their experience and exchange modes of action in the various open workshops and assemblies held.

Moreover, the Athens area of Agios Panteleimonas, once a lair of Golden Dawn, has now been enriched with a new anti-fascist, anti-authoritarian, anarchist free social space called Distomo to commemorate the massacres by the Nazis during WWII. The anti-fascist counter-demonstration against the Nazi gathering on the day of Imia on January 31, 2015 drew hundreds of people and numerous organizations from the entire anarchist and left spectrum.

[youtube id="xTICRE0EMs8"]

The trial in context

Golden Dawn members were arrested with the charge of having set up a criminal organization, with the charges extending also to manslaughter, blackmail and money laundering. After investigating more than one hundred cases, magistrates have now completed case files for 78 defendants, 30 of whom are detained, including 8 out of the 16 members of Golden Dawn's parliamentary group. The case file includes the murder of Pavlos Fyssas, the attack against PAME billposters, the raid against Egyptian fishermen, the attacks against the Antipnoia social center, the attack against the Synergeio social center (which had previously been filed under unknown perpetrators, despite the links established with Golden Dawn MPs), an attack against a student in P. Faliro and foreign workers in Crete, and the assassination of Pakistani cyclist Shehzad Luqman.

Moreover, the treatment of Golden Dawn members in jail seems to be different from that of other prisoners. Their transfer to the women's prison in Korydallos raised complaints by other prisoners for, among other things, racist and sexist remarks and lack of space, considering that one wing that would fit

100 female prisoners has been reserved for Golden Dawn members. It is not a coincidence that more than one year after their arrest the trial has not begun yet and detained MPs were recently given leave to vote – fully retaining their parliamentary status – in the elections for a President of the Republic, causing turmoil in Parliament.

Even the trial itself gives the impression of a staged performance, orchestrated by the deep state itself that led to the emergence of the extreme-right group. The Nazi organization will be prosecuted under the non-revised version of article 187 of the Criminal Code on criminal organizations. This article has since been extended with article 187a on terrorist acts and will apply to Nikos Romanos and other anarchists arrested after the Velvendo bank robbery. In the eyes of young aspiring lawyers, as we recently witnessed during the occupation of the Law School to defend his hunger strike, anarchist Nikos Romanos is already deemed a 'terrorist'. In the name of security and the climate of fear injected into society, an autonomous action is to be penalized on stricter terms than the concerted and repeated violence of a political party.

However, going into too much detail about the basis for the conviction would run the risk of comparing the pros and cons of two institutional arrangements – non-revised article 187 or revised article 187a on terrorist organizations creating special conditions for non-compliant subjects – that give fertile ground to convictions based on 'thought crimes'. The movement fights strongly against this. Criminal responsibility should be individualized and linked with certain motives. Therefore, the dispersion of criminal responsibility from the top to the bottom is not recommended from both a political and a legal point of view, as it would open a dangerous path. Thus, the most appropriate way to act is from the bottom to the top. Rather than being punished for their ideas, a sounder base in terms of justice would be to punish Golden Dawn

members for their actions.

Concluding remarks

A year and a half after their arrest and after two elections while in jail, the national elections of January 2015 still confirmed Golden Dawn's relatively strong electoral base, with the party obtaining 6.28% of the vote and 17 seats in Parliament, becoming the third biggest political force in the country. This good showing could be the result of people voting for an extreme-right party to rival the left, or it could be just another example of how prison produces 'heroes' in the eyes of some people. It also confirms that a long-term solution is not likely to be found solely by addressing the legal aspect of the Golden Dawn issue, as such an approach will not achieve more than to sweep the beast of right-wing extremism under the rug.

Banning the party would be misleading, because it could reappear under a different name and we would constantly be faced with the same situation. We already witnessed this back in 2005, when – after an anarchist attack against Golden Dawn offices – the Nazis were provisionally forced to change their name to 'Patriotic Alliance' and relocate. Beyond this, no form of thinking should be banned, let alone by a court ruling. Errors in the system are the ones that drive it. However, when a system's foundation is unsound, it will have to be rebooted – and the very core of Nazi thinking shows how unsound the system has become. By its very nature, Nazi philosophy goes against the survival of humankind.

Violence against difference means violence against our co-inhabitants of this planet. This contradicts every notion of the human as a social being, tending to present man as an isolated, self-centered individual who is only concerned about its own needs, showing total disrespect for the collective well-being. Against all odds and fatalistic attitudes, a sound part of Greek and European society still fights for a

different kind of organization, through social emancipation, consistent struggles for the preservation of nature, collective pharmacies and medical centers, solidarity structures, free social centers and the adoption of fairer practices for a better world.

***Marietta Simegiatou** is a translator with a Master's degree in International Law and Diplomacy from Panteion University in Athens and an activist with the Athens Anti-Authoritarian Movement, particularly concerned with matters of antifascist action. She writes and translates for Babylon magazine.*

<https://roarmag.org/2015/02/greece-golden-dawn-prosecution/>

Οι επιθέσεις στα σώματά μας και ο επιλεκτικός αντιφασισμός του κινήματος

Ερωφίλη εν Τάυροις

Ιανουάριος 2014

Τραμπουκισμός κι εξύβριση παρέας τρανς γυναικών στην πλατεία Εξαρχείων, από ομάδα ανδρών.

Ιανουάριος 2014

Ξυλοδαρμός τρανς γυναίκας μέσα σε βαγόνι στη στάση μετρό "Πανεπιστήμιο", από τέσσερις άνδρες.

Ιούνιος 2014

Επίθεση σε τρανς γυναίκα αλληλέγγυα σε διαμαρτυρία για τις απολυμένες καθαρίστριες, από καθαρίστρια.

Ιούνιος 2014

Ξυλοδαρμός δύο gay αγοριών στο Γκάζι, από παρέα ανδρών.

Ιούλιος 2014

Απόπειρα δολοφονίας εναντίον τρανς γυναίκας στη Θεσσαλονίκη, από άνδρα.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός 15χρονου gay αγοριού στη Θεσσαλονίκη, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός ζευγαριού λεσβιών στην Περαία Θεσσαλονίκης, από παρέα ανδρών.

Αύγουστος 2014

Ξυλοδαρμός gay ζευγαριού στην Πλατεία Βαρνάβα στο Παγκράτι, από πολυάριθμη ομάδα χρυσαυγιτών της περιοχής.

Σεπτέμβριος 2014

Τραμπουκισμός ζευγαριού λεσβιών στο σταθμό του Θησείου, Ξυλοδαρμός 17χρονης, από 55χρονο άνδρα.

Την Παρασκευή 5 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε πορεία διαμαρτυρίας με τη συμμετοχή περίπου 1.500 ατόμων για τις παραπάνω επιθέσεις και για την ψήφιση του Αντιρατσιστικού νόμου. Όλες οι lgbtq συλλογικότητες ήταν εκεί. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα απουσίαζε. Οι διάφορες αναρχικές, αντιεξουσιαστικές συνελεύσεις επίσης.

Τα lgbtq θέματα, όπως και τα θέματα σεξισμού, φεμινισμού, τα θέματα φύλου θεωρούνται από το mainstream αντιφασιστικό κίνημα, ως λιγότερο σημαντικά. Και δεν είναι τωρινή η διαπίστωση, αλλά είναι καίριο το να ειπωθεί ακόμα μία φορά. Θέλουν να κάνουν αντιφασισμό αλλά αρνούνται να συμπεριλάβουν στην πολιτική τους τα αυτονόητα. Η καταπίεση των σωμάτων μας και της αυτοδιάθεσής τους, του ερωτισμού, της σεξουαλικότητας, της έκφρασης του φύλου εξορίζονται από το πολιτικό φάσμα, που στοχεύει μόνο τον καπιταλισμό, το ταξικό, και τη χρυσή αυγή.

Άραγε το θέμα είναι κομματικό; Μόνο οι χρυσαυγίτες είναι φασίστες; Επειδή έχουν “στολή”; Οι αποκλεισμοί που υφίστανται τα lgbtq άτομα είναι εξίσου αποτέλεσμα κρατικής, συστημικής, καπιταλιστικής βίας, αλλά είναι και αποτέλεσμα της πατριαρχικής ελληνικής οικογένειας που καμαρώνει τον γιόκα και «μαζεύει» την κόρη, που αναπαράγει κι εκπαιδεύει στον σεξισμό από πολύ νωρίς, που στερείται φεμινιστικής παιδείας. Ο κάθε περήφανος, φιλήσυχος, νοικοκυραίος, πατριώτης για εμάς δεν είναι λιγότερο φασίστας από τον κάθε “δηλωμένο” φασίστα.

Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα, μας καλεί στα φεστιβάλ και τις εκδηλώσεις, για διακοσμητική χρήση και ξέπλυμα. Για να φέρουμε τον “κόσμο” μας. Άρα είμαστε δύο κόσμοι σε όλα αυτά, εμείς κι εκείνοι; Θέλουν να φιλοξενούν κουβέντες για τον σεξισμό στα στέκια τους αλλά πάντα βρίσκουν μια καλή δικαιολογία για να λείπουν. Ασκούν κριτική για της χορηγίες του Athens Pride στο οποίο δεν πατάνε ποτέ, αλλά στα φεστιβάλ τους υπάρχει είσοδος και “πόρτα”. Ποια είναι η διαφορά όταν και στις δύο περιπτώσεις πρέπει να καλυφθούν κάποια έξοδα; Το ότι δεν αντέχουν να βρεθούν σε έναν χώρο όπου η “μειονότητα” γίνεται “πλειονότητα”. Σε έναν χώρο όπου το υποκείμενο της καταπίεσης που και οι ίδιοι ακούν με τον σεξισμό, την ομοφοβία, την τρανσφοβία και τη συνειδητή άγνοιά τους, απολαμβάνει μια μέρα “απενοχοποίησης”. Κατηγορούν το lgbtq κίνημα για το ότι δεν είναι αρκετά πολιτικοποιημένο και μάχιμο, και μιλάνε για το αίμα των συντρόφων τους –σπάνια και για των συντροφισσών τους– αλλά το αίμα των lgbtq ανθρώπων δεν λερώνει τον δρόμο τους. Οι ίδιοι μπάτσοι μας κρίζουν, μας κάνουν έλεγχο, αρνούνται να καταγράψουν τα περιστατικά και χλευάζουν τα θύματα. Κι αν ακόμα κάποιοι νομίζουν πως επειδή συμμετείχαν σε 5 πορείες του “χώρου” είναι πιο στοχοποιημένοι από ένα lgbtq άτομο στην καθημερινότητά του, ας πάνε μια βόλτα στο σούπερ μάρκετ με μια τρανς γυναίκα, ας πάνε για καφέ με ένα ζευγάρι λεσβιών, ας πάνε με ένα gay αγόρι σε έναν αθλητικό σύλλογο.

Ακόμα και ο Αντιρατσιστικός νόμος περιλαμβάνει την ταυτότητα του φύλου και της σεξουαλικότητας, εξίσου με τη φυλή, το

χρώμα, την εθνική καταγωγή και τη σωματική ακεραιότητα. Το Αντιφασιστικό/Αντιρατσιστικό κίνημα αρνείται. Επιδεικτικά.

Να μην ξεχάσω να εξαιρέσω τις εξαιρέσεις. Αλλά δεν θα το κάνω ευχαριστήριο. Ξέρουν αυτ@...

Σε ό,τι αφορά τους υπόλοιπους και τις υπόλοιπες που πολιτικά συντηρούν όλα όσα προανέφερα, ή επιλέγουν να τα αγνοούν, ή τα θεωρούν ασήμαντα:

Λείπετε. Να λείπετε. Δεν μας λείπετε. Τέτοι@ που είστε να μας λείπετε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 16

Ο Κρατικός Αντιφασισμός και το Κίνημα

Δανάη Κασίμη

Με αφορμή τη σύλληψη στελεχών της Χρυσής Αυγής και την αναταραχή που δημιουργήθηκε στον κόσμο του κινήματος και όχι μόνο, σχετικά με την πιθανότητα υπαγωγής της στις διατάξεις του τρομονόμου, είναι σημαντικό να διερωτηθούμε αν το θέμα αυτό είναι πράγματι, άξιο ανάλυσης, αφού προηγουμένως ξεκαθαρίσουμε το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάχθηκε η ανωτέρω οργάνωση.

Τα τελευταία χρόνια της μνημονιακής περιόδου, αντιμετωπίζουμε πολύ συχνά, φαινόμενα αντίδρασης από πολλά κομμάτια της κοινωνίας, η οποία καταπιέζεται από τη σημερινή πολιτική. Τα κομμάτια αυτά εκφράζονται από διάφορους πολιτικούς φορείς, κοινοβουλευτικούς και μη. Η έντονη απογοήτευση και απελπισία που μας χαρακτηρίζει, οδηγεί πολλές φορές σε επιλογές, οι

οποίες δεν αποτελούν προϊόν ώριμης πολιτικής σκέψης. Το παράδειγμα της νεοναζιστικής οργάνωσης είναι χαρακτηριστικό. Ένα μέρος της κοινωνίας που υποφέρει ή απλά αντιδρά με το θυμικό, βρίσκει καταφύγιο στη Χρυσή Αυγή. Το γεγονός της δολοφονίας του Παύλου Φύσσα από μέλος της οργάνωσης, οδήγησε στην ενεργοποίηση των μηχανισμών της δικαιοσύνης με την παραπομπή του αρχηγού και άλλων στελεχών της οργάνωσης στις δικαστικές αρχές.

*Ποια η σημασία της υπαγωγής ή μη της Χρυσής Αυγής στο άρθρο **187 Α ΠΚ** και σε ποιο βαθμό επηρεάζει την επιλογή των μέτρων, εκ μέρους του κράτους, εναντίον των δράσεων που προέρχονται από τα κινήματα του ευρύτερου αριστερού και αναρχικού χώρου; Πώς αξιολογείται η κρατική αντιφασιστική πολιτική σήμερα από την ελληνική κυβέρνηση και ποιες είναι τελικά οι αξίες που πρέπει να υπερασπιστεί το κίνημα;*

Αρχικά, να επισημάνουμε ότι η Χρυσή Αυγή παραπέμφθηκε τελικά με το **187 ΠΚ** και όχι με το **187 Α ΠΚ**. Η διαφορά είναι ότι με το τελευταίο άρθρο, δίνεται νομικός ορισμός στην τρομοκρατική πράξη και θεσμοθετείται η ποινική αντιμετώπιση του τρομοκράτη ως ατόμου, από μόνο το γεγονός ότι αυτός αξιολογείται ως τέτοιος από το ποινικό δίκαιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η υπόθεση των Πυρήνων της Φωτιάς. Τα περισσότερα μέλη της τελευταίας οργάνωσης, αντιμετώπισαν εξωφρενικά βαριές ποινές, χωρίς καν να ληφθούν υπόψη τα ελαφρυντικά, επειδή ακριβώς το ποινικό δίκαιο τους **όρισε** ως τρομοκράτες, και για το λόγο αυτό, κάθε έγκλημα που διέπραξαν υπήχθη στον τρομονόμο (δηλαδή στο άρθρο 187 Α ΠΚ).

Αντιθέτως, η Χρυσή Αυγή, παραπέμφθηκε με το 187 ΠΚ, το οποίο αφορά μια οποιαδήποτε εγκληματική οργάνωση που τελεί μια σειρά κακουργημάτων, τα οποία αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο αυτό. Δεν πρόκειται, με λίγα λόγια, για παραπομπή στη δικαιοσύνη εξαιτίας των πολιτικών τους φρονημάτων, αλλά εξαιτίας της συγκρότησης ή ένταξης, κατά περίπτωση, σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα, που επεδίωξε τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων. Το δίκαιο ή άδικο, η εσφαλμένη ή

εμπεριστατωμένη αιτιολογία της παραπομπής της Χρυσής Αυγής στο άρθρο αυτό, δε θα πρέπει να ανησυχεί το κίνημα.

Εκείνο, το οποίο είναι ανησυχητικό, όπως προανέφερα, είναι η εξευτελιστική και βάνανυση ποινική αντιμετώπιση των πολιτικών οργανώσεων του αναρχικού χώρου και της αριστεράς, από τους κρατικούς μηχανισμούς στους οποίους εντάσσεται και μέρος της ελληνικής δικαιοσύνης. Η ανησυχία για το αν η Χρυσή Αυγή θα υπαγόταν ή όχι στον τρομονόμο, μικρή σημασία έχει.

Η φύση του τρομο-νομοθετήματος, αποτελεί μια προσπάθεια οχύρωσης του κράτους απέναντι στις πολιτικές απόψεις και πρακτικές που το απειλούν. Οποιαδήποτε ενέργεια, οποιαδήποτε προφορική ή γραπτή διατύπωση, που αντίκειται στις αποφάσεις που λαμβάνονται από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία, οδηγεί στο χαρακτηρισμό των υποκειμένων-φορέων ως τρομοκρατών και κατ' επέκταση μη πολιτών της χώρας αυτής. Συνάγεται και από τη διατύπωση της αντικειμενικής υπόστασης του ίδιου του άρθρου 187 Α ΠΚ: «...με τρόπο ή σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατό να βλάψουν σοβαρά μια χώρα... ή να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας...».

Τώρα, σχετικά με την αντιφασιστική δράση του κράτους, αυτή εκδηλώθηκε αφενός με την εισαγωγή στη Βουλή για ψήφιση, του νομοσχεδίου ενάντια στο ρατσισμό, πριν ακόμη διαπραχθεί η δολοφονία του Παύλου, αφετέρου με τη σύλληψη στελεχών της Χρυσής Αυγής. Εν τέλει, το νομοσχέδιο δεν ψηφίσθηκε από την πλειοψηφία των βουλευτών και επιπλέον, η αντιμετώπιση της οργάνωσης από τη δικαιοσύνη (στην ουσία την «εκτελεστική» εξουσία) ήταν ξεκάθαρα επιεικής, σε αντίθεση με την αντιμετώπιση των Πυρήνων.

Η άρνηση ή η κατάφαση της υπαγωγής της ΧΑ στον 187 Α ΠΚ, δεν εξυπηρετεί τη διατύπωση μιας γραμμής υπεράσπισης των δράσεων του κινήματος, οι οποίες ποινικοποιούνται από το σύστημα, μιας και το τελευταίο τάσσεται ούτως ή άλλως και χωρίς αμφιβολία, ενάντια στο πολιτικό σύστημα, αποτελώντας σοβαρή απειλή. Δεν

μπορούμε εύκολα να ισχυριστούμε, ότι το γεγονός της μη υπαγωγής της στο 187 Α, αποτελεί ανακούφιση σχετικά με τη μελλοντική ποινική αντιμετώπιση των δράσεων του κινήματος. Η δίκη των Πυρήνων είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Η σοβαρή απειλή για το υπάρχον σύστημα είναι η διατύπωση ενός σοβαρού πολιτικού λόγου. Η φρασεολογία της Χρυσής Αυγής μακράν απέχει από έναν τέτοιο χαρακτηρισμό. Θα μπορούσε πράγματι να υπάρχει ένα εθνικιστικό ή ένα φασιστικό, όπως στην προκείμενη περίπτωση, κίνημα, το οποίο να αντιμάχεται το σύστημα. Η Χρυσή Αυγή, δεν φαίνεται να εντάσσεται σε αυτήν την κατηγορία, όταν αναμοχλεύει πάθη του παρελθόντος (εμφύλιος) και όταν δεν έχει ουσιαστικά κανένα πολιτικό πρόγραμμα. Βασίζεται απλά στο θυμικό των Ελλήνων και φυσικά στερείται σοβαρότητας πολιτικού λόγου και πρότασης.

Από την άλλη πλευρά, ο αντιεξουσιαστικός και αριστερός χώρος, θεωρείται ως ο πραγματικός «εχθρός» του υπάρχοντος νεοφιλελεύθερου καθεστώτος. Η προσπάθεια προστασίας και συντήρησής του, απέναντι στις κοινωνικές αντιδράσεις, δημιουργεί την ανάγκη εύρεσης ενός τέτοιου εχθρού. Η θεωρία των δύο άκρων, που έχει γίνει πολύ της μόδας τελευταία, δεν ευσταθεί με την ύπαρξη ενός μόνο εχθρού (ένα άκρο). Απαιτείται και ο αντίποδας αυτού (το άλλο άκρο), ο οποίος δεν μπορεί να είναι άλλος από τη Χρυσή Αυγή, η οποία ενεργεί ολοκληρωτικά και εκδικητικά. Όμως, είδαμε ότι η αντιμετώπισή της από τη δικαιοσύνη δεν ήταν ανάλογη εκείνης στην υπόθεση των Πυρήνων. Γιατί άραγε;

Θα κατέληγα λέγοντας ότι η νεοφιλελεύθερη πολιτική που ασκείται, ειδικά σήμερα με την παρούσα οικονομική κρίση, γέννησε διαφόρων ειδών κοινωνικές αντιδράσεις. Η τιμώρηση ή μη της Χρυσής Αυγής, αμφιβάλλω αν αποβαίνει αρνητική ή θετική αντίστοιχα για τα κινήματα. Εκείνα αποτελούν την πραγματική απειλή απέναντι στο σύστημα και εκείνα είναι που μπορούν να προτάξουν ένα νέο πολιτικό δημιούργημα, να διαμορφώσουν τις συνθήκες για τη δημιουργία νέων δικαιότερων θεσμών με σκοπό να αντικαταστήσουν τους υπάρχοντες. Δεν πρέπει λοιπόν να πέφτουμε

στην παγίδα και να επιβεβαιώνουμε τα ανόητα συνθήματα και τις θεωρίες που διαδίδει η κυβέρνηση και ειδικά τη θεωρία των δύο άκρων...

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 14

Επαφή με την παρανοϊκή άβυσσο: Η σχέση παράνοιας, ιστορίας και ελληνικού εθνικοσοσιαλισμού

Ιάσοντας Τσαούλας

Όπως είναι φανερό, και από τον τίτλο του κειμένου και όπως υποψιάζονται ακόμα και οι “αμύητοι” στα ερωτήματα της ψυχολογίας και της ψυχανάλυσης, αυτό το κείμενο δεν είναι απλά μία προσπάθεια του να πούμε ξανά και ξανά τις ίδιες κοινοτοπίες γύρω από τη φύση του νεοναζιστικού φαινομένου. Αυτές οι κοινοτοπίες είναι από πάνω μέχρι κάτω φτιαγμένες για να μας αποκρύπτουνε την πραγματικότητα και ως εκ τούτου αποτελούνε τμήμα της ιδεολογίας και της κριτικής στάσης που πρέπει να έχουμε απέναντί της.

Μία από τις ισχυρότερες προκαταλήψεις που πρέπει να υπερβούμε για να αρχίσουμε να κατανοούμε τη δυναμική αυτών των ιδεολογιών είναι να έρθουμε από την αρχή σε σύγκρουση με μία από τις βασικές προκείμενες του καπιταλιστικού-αστικού-μαρξιστικού τρόπου σκέψης. Σε αυτόν τον τρόπο σκέψης η Ιστορία έχει χώρο μόνο για τα συμφέροντα και τους υπολογισμούς και την πάλη των τάξεων εννοώντας προφανώς σαν Τάξεις μόνο τις οικονομικές. Τα συναισθήματα, οι παραστάσεις, οι πεποιθήσεις,

οι τρόποι σκέψης, οι θεσμοί μίας κοινωνίας πρωτεύοντες και δευτερεύοντες, κοντολογής αυτό που περιφρονητικά ονομάζεται στη μαρξική θεωρία εποικοδόμημα, θα γίνει αντικείμενο εξέτασης. Όλα αυτά κάπου στηρίζονται, στηρίζονται σε συγκεκριμένες υλικές δυναμικές. Μόνο που για τον γράφοντα, η φράση υλικές δυναμικές είναι τρομερά πλούσια για να την περιορίσουμε στις οικονομικές διαδικασίες που προφανώς αυτές υπάρχουνε και παίζουνε σημαίνοντα ρόλο.

Ο ναζισμός ή η αμεσοδημοκρατία είναι κοινωνικά φαινόμενα και δεν προσπαθούμε να ψυχολογιοποιήσουμε το κοινωνικό, όμως το κοινωνικό στηρίζεται σε συγκεκριμένα συναισθήματα και τρόπους σκέψης και ένας αρκετά σοβαρός στην νεοελληνική κοινωνία ήτανε και είναι ο παρανοϊκός τρόπος σκέψης. Αυτός ο τρόπος σκέψης λοιπόν έχει κάποια χαρακτηριστικά που τον κάνουνε ιδανικό για να εκφράσει τον φρικαλέο του αντιανθρωπισμό. Παντοδυναμία της Προβολής, Άρνηση της Πραγματικότητας, Παραληρηματική σκέψη, Πίστη στις Μεσσιανικές μορφές κατά προτίμηση αρσενικού φύλου, μεγαλομανής εικόνα του Εαυτού και last but not least υπερδιαταραγμένη σεξουαλικότητα. Παρόλη τη δυσκολία να αναλύσουμε επαρκώς, μπορούμε εν συντομία να αναφερθούμε σε αυτά.

Στην παρανοϊκή προβολή, το άτομο αποδίδει σε άλλους τα βαθιά δικά του αισθήματα αναξιότητας, μνησικακίας και εν τέλει εχθρότητας. Για αυτό και λέγεται προβολή, γιατί το άτομο προβάλλει σε άλλους τα δικά του αισθήματα. Αυτός ο τρόπος άμυνας είναι εξαιρετικά αρχαϊκός και παρουσιάζεται σε όλους και όλες μας σε καταστάσεις κρίσης αλλά και σε λιγότερο έντονες στιγμές. Είναι μέρος του εαυτού μας και σε κανονικές ποσότητες μας προστατεύει από εξωτερικούς κινδύνους διότι οριοθετεί με τρομερά άκαμπτο τρόπο το μέσα με το έξω, το Εγώ και τον έξω κόσμο. Ο ναζισμός όπως και κάθε ολοκληρωτισμός εδώ αποδεικνύει τη βασικά φοβική του σχέση που αναπτύσσει με την πραγματικότητα. Οι άλλοι μάς φθονούνε, θέλουνε να μας εξαφανίσουνε, θέλουνε το κακό μας να μας πάρουνε τα πάντα. Για αυτό και δικαιολογούμαστε να τους μισούμε και να θέλουμε να

τους επιτεθούμε εμείς πρώτοι. Έτσι η παρανοϊκή αντιστροφή συντελείται. «Δεν είμαι εγώ που τον μισώ αλλά αυτός, άρα δικαιούμαι εν τέλει να τον μισώ και να επιθυμώ την καταστροφή του».

Είναι ήδη ορατό στους πάντες ότι πρόκειται για μία πολεμικού τύπου ατμόσφαιρα όπου οι ορισμοί του Φίλου και του Εχθρού είναι έντονοι. Συνηθέστατα αυτός ο φόβος συμπληρώνεται εξαίρετα από ένα παρανοϊκό σύμπλεγμα μεγαλείου. «Μας φθονούνε εμάς τους Έλληνες γιατί είμαστε σπουδαίοι, δώσαμε τα φώτα του πολιτισμού στους βάρβαρους, κουτόφραγκους και είμαστε οι καλύτεροι όλων». Αυτή είναι μία τελείως ψεύτικη εικόνα που αντιστοιχεί τέλεια στις απαιτήσεις ενός ανασφαλούς ατόμου ή και ομάδας. Είμαστε σπουδαίοι οπότε μας φθονούνε και δικαιούμαστε έτσι να τους μισούμε.

Η άρνηση της πραγματικότητας παίζει επίσης έναν σημαίνοντα ρόλο στον τύπο του ανθρώπου που θέλγεται από τον ναζιστικό και γενικά τον ολοκληρωτικό τρόπο σκέψης. Ένα πολύ απτό παράδειγμα άρνησης της πραγματικότητας είναι ακόμα και τώρα η άρνηση των Ναζί να αποδεχτούνε το ολοκαύτωμα ή η άρνηση των σταλινικών κομμουνιστών να αποδεχτούνε την ύπαρξη του Γκουλάγκ. Για αυτούς τα γεγονότα ΔΕΝ υπάρχουνε αυτούσια, ούτε σαν παραδοχές αρχικά, αλλά είναι ψέματα ή στην καλύτερη για την πραγματικότητα περίπτωση υπερβολές, που έχουνε φτιαχτεί έτσι ώστε να πλήξουνε το μεγαλείο της εκάστοτε θεωρίας ή σκεπτικού. Και έχουνε φτιαχτεί ακριβώς από τους εχθρούς άρα ακόμα ένας παραπάνω λόγος για να τους μισούμε. Ένα παράδειγμα άρνησης της πραγματικότητας μέσω μίας καλλιέργειας ψεύτικου μεγαλείου είναι τα ψέματα πού λένε οι Χρυσauγίτες συστηματικά για το πόσοι παρευρίσκονται στις πορείες τους. Και αυτό γίνεται έχοντας λόγο προφανώς. Και αυτός είναι να δημιουργήσει μία τελείως πλαστή αίσθηση πραγματικότητας στα μέλη, και υπεραναπληρωτικά να φοβίσει τους εχθρούς και να πείσει τα μέλη ότι όντως είναι παντοδύναμοι. Από αυτό άλλωστε το γεγονός προκύπτει το αποσβολωμένο ύφος των Χρυσauγιτών σε ήττες τους στον δρόμο ή μετά τις συλλήψεις τους. Είχανε και έχουνε τόσο

πολύ αποκοπεί από τον έξω κόσμο, έχουνε χάσει το Εγώ τους (που πρέπει να υποθέσουμε βάσιμα ότι ήτανε ανίσχυρο και προ ένταξης), η ομαδική αρχή της απόλυτης εξουσίας του Αρχηγού δηλαδή, που οποιαδήποτε απάντηση του Άλλου τους φαίνεται σαν η Συντέλεια του Κόσμου.

Με όλα αυτά που είπαμε δεν πρέπει κάποιος να υποθέσει ότι η κοινωνία δεν βρίσκεται πουθενά. Υπάρχουνε σαφώς καθορισμένες έξεις στο άτομο αλλά αυτές πρέπει να επενδυθούνε σε κοινωνικά αντικείμενα. Το ελεύθερο, αυτόνομο άτομο είναι δημιουργία της κοινωνίας. Δεν μπορούμε να μιλήσουμε έτσι γενικά για άτομο και επιθυμίες χωρίς να λάβουμε υπόψη τα περιεχόμενα των επιθυμιών. Οι επιθυμίες είναι ακριβώς που εντός της κοινωνίας αρθρώνονται αποκτούνε στόχους και εντέλει γίνονται αυτό που γίνονται. Ό Άλλος και το μίσος προς αυτόν πρέπει να πάρει πάντα ιστορικά καθορισμένες μορφές για να μπορέσει να εκφραστεί. Αυτή η διαπίστωση που μας απαλλάσσει και από τον ψυχολογισμό αλλά και από τον κοινωνιολογισμό, μας ανοίγει διάπλατα το πεδίο της Ιστορίας και της σχέσης της με την ατομική Ψυχή.

Τα Σημαίνοντα Ράτσα, πάλη μεταξύ των Φυλών, καθαρότητα του αίματος, ψευτο-επίκληση της επιστήμης, πίστη στην παντοδυναμία της τεχνικής και της γραφειοκρατίας είναι ιστορικές μορφές που δημιουργήθηκαν από ανθρώπους σε συγκεκριμένες συνθήκες σαν απάντηση σε ορισμένα ερεθίσματα. Είναι ιστορικές δημιουργίες με το πλήρες νόημα της φράσης. Είναι οι απαντήσεις που δόθηκαν, σε απόπειρες να δοθεί νόημα στην ύπαρξη με παρανοϊκό, παραληρηματικό τρόπο. Ερώτημα που μετά τη δημιουργία του καπιταλισμού και σε συνδυασμό με την απομάγευση του Κόσμου έχει καταστεί και πάλι τρομερά αγωνιώδες. Γιατί όντως όπως έγραφε ο Νίτσε, ο θεός είναι νεκρός, μόνο που γίνεται συνεχώς προσπάθεια να τον αντικαταστήσουμε με άλλα πτώματα. Η Ιδεολογία είναι ακριβώς αυτή η σύγχρονη προσπάθεια. Είναι ένας καινούργιος τύπος απάντησης στον νεωτερικό και στον μετανεωτερικό Κόσμο. Η Ιδεολογία προσφέρει συνοχή, προσφέρει καταφύγιο από την επίθεση της εμπειρίας και τις ευκαιρίες αναστοχασμού που προσφέρει αυτή, προσφέρει τέλος ολοκληρωμένο

σύστημα εξήγησης του Κόσμου χωρίς ατέλειες. Κάτι που για τη σύγχρονη Ψυχή αποτελεί ένα δυνατό μέλλον καθόλου απραγματοποίητο έτσι όπως διατείνεται ο φιλελεύθερος χαζοχαρουμενισμός. Και σε αυτό είναι ακριβώς πού έρχεται η σύνδεση του κοινωνικού με το ψυχικό.

Άτομα με αυτές ακριβώς τις ανάγκες είναι σίγουρο ότι βρίσκουνε πολύ, πολύ θελκτικές τις ρητορικές και τις πρακτικές της Χ.Α. Δεν χρειάζεται να αυταπατόμαστε. Ο ναζισμός αποτέλεσε και στο παρελθόν και στο παρόν κίνημα με πρωτοφανή ιστορική απήχηση κάτι το οποίο πρέπει να το πάρουμε πολύ στα σοβαρά. Οι άνθρωποι μπορεί περίφημα να στραφούνε στην Τρέλα και τη βαρβαρότητα κάτω από την απειλή μίας οικονομικής Κρίσης και γενικότερα ενός πολιτισμού που βάζει, όπως πολύ σωστά είδε ο Μαρξ, τις ανταλλακτικές αξίες πάνω από τις αξίες χρήσεις. Αυτό ακριβώς αντιστρέφει ο ολοκληρωτισμός. Ο μαγικός του τρόπος Δράσης είναι που θέλγει τόσο πολύ τα υποκείμενα, γιατί υπόσχεται μία όαση υποκειμενικότητας σε μία έρημο καπιταλισμού, γραφειοκρατίας και απάθειας.

Κλείνοντας το άρθρο αυτό, θέλω να επιστήσω την προσοχή σε κάτι. Οι προσεχτικοί αναγνώστες/στριες σίγουρα θα κατάλαβαν τη σοβαρότητα του εχθρού που έχουμε απέναντί μας. Ο εχθρός αυτός απαιτεί καινοτομία στις αναλύσεις προκειμένου να καταλάβουμε καλά τι έχουμε απέναντί μας και καινοτομία στη Δράση προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικότερα. Δυστυχώς, στο εν Ελλάδι κίνημα κυριαρχεί μία τρομερή ημιμάθεια που σε συνδυασμό με έναν γελοίο εμπειρισμό (σύμπτωμα και αυτός μίας ηρωικής άρνησης της γραφειοκρατικής κοινωνίας) δημιουργούνε σχεδόν ανυπέρβλητες δυσκολίες σε όσους θέλουνε να βοηθήσουνε στην καλύτερη κατανόηση του φαινομένου. Παρόλα αυτά, και αυτό είναι στο χέρι όλων, αυτό το σχεδόν μπορεί και πρέπει να διευρυνθεί. Όλοι μας από τα πεδία του, τα πάντοτε προσωρινά. Αυτό το κείμενο λοιπόν είναι μία απόπειρα ενημέρωσης γύρω από τη δυναμική του ψυχικού παράγοντα, κοντολογίς της επιθυμίας σε αυτό που λέω ανάδυση της εθνικοσιαλιστικής επιθυμίας και συνείδησης. Και ελπίζω να υπηρέτησε τον ρόλο του.

